

GAMBIT Mazowiecki

w regionie radomskim

GAMBIT Mazowiecki

w regionie radomskim

katalog
dobrych praktyk

październik 2012

Redakcja:
**Wojewódzki Ośrodek
Ruchu Drogowego w Radomiu**

Projekt graficzny i skład:
Mariusz Zając

ISBN 978-83-62647-13-2

Druk:
ASGRAF Szydłowiec

Spis treści

Wstęp – <i>Mirosław Szadkowski</i> – Dyrektor WORD w Radomiu . . .	7
Poparcie samorządu lokalnego warunkiem wdrożenia GAMBITU – <i>Tomasz Matuszewski</i>	9
Działania zwiększające bezpieczeństwo w powiecie radomskim w latach 2010/2011 – <i>Waldemar Trelka</i>	12
Analiza bezpieczeństwa ruchu drogowego na przykładzie gminy Iłża – <i>Marek Łuszczek</i>	25
Podsumowanie VII edycji kampanii społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!” – <i>Lidia Franczyk</i>	31
Wybrane działania mazowieckiej Policji na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym – <i>asp. sztab. Jan Borowski</i> . . .	34
Nowoczesna profilaktyka ruchu drogowego – <i>asp. Andrzej Lewicki</i>	43
W trosce o bezpieczeństwo tzw. osób starszych w ramach akcji „Bezpieczny senior” – <i>Emilia Kosma</i>	48
Stwarzajmy bezpieczne warunki dla rowerzystów – <i>Sebastian Pawłowski</i>	52
Świadomy rowerzysta – <i>Paweł Matracki</i>	58
Edukacja komunikacyjna dzieci niepełnosprawnych intelektualnie – <i>Danuta Komarec-Grabowska</i>	64
Twórczo i skutecznie, czyli jak praktycznie realizować wychowanie komunikacyjne w szkole – <i>Maria Krzak</i>	67
Wychowanie komunikacyjne jest możliwe w szkole! – <i>Teresa Turkowska</i>	76
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym w Zespole Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu – <i>Joanna Wlazło, Ewa Przygodzka</i>	82
Od przeciwnika do fanatyka – <i>Marek Skoczylas</i>	86
Formy pracy w zakresie brd w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu – <i>Ewa Borowiecka, Urszula Pomarańska</i>	91
„Chcemy żyć bezpiecznie” – wychowanie komunikacyjne w Publicznej Szkole Podstawowej w Starych Zawadach – <i>mgr Iwona Śmiechowska</i>	99

Działalność koordynatora na terenie PSP Nr 32 w Radomiu – <i>Małgorzata Potrzqsaj</i>	112
„Gwiazdna godzina”, czyli jak zadziałało bezpieczeństwo w Publicznej Szkole Podstawowej w Wólce Twarogowej – <i>PSP w Wólce Twarogowej</i>	121
Wychowanie komunikacyjne w Publicznej Szkole Podstawowej w Cerekwi – <i>Barbara Banaszek</i>	125
Nasi uczniowie znają zasady bezpiecznych zachowań – <i>Anastazja Jasek, Anna Winiarska</i>	128
Wszyscy jesteście sobie potrzebni – brd w szkole w Rzuconej – <i>Michał Głuch</i>	133
Profilaktyka brd w działaniach gminy Radzanów na przykładzie szkoły w Bukównie – <i>Justyna Kowalczyk</i>	138
Innowacyjny program dla przedszkola – <i>Barbara Ślusarczyk, Magdalena Chałubińska-Przybysz</i>	145
Zaczynamy brd w szkole – <i>Agnieszka Michalik, Anna Górska</i>	150
Zajęcia pozalekcyjne w MDK – edukacja dla uczniów z całego regionu – <i>mgr Kamil Śmiechowski</i>	153
Program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego – egzamin praktyczny dla kandydatów na kierowców – <i>Andrzej Majewski</i>	161
Bezpieczeństwo pieszych na osiedlach mieszkaniowych – <i>Marcin Bogatek</i>	164
Bezpieczny pojazd, kulturalny kierowca – <i>Jan Wojciech Bilewski, Janusz Kilijański</i>	170
Edukacja w zakresie brd – <i>Marcin Dąbrowski</i>	179

Mirosław Szadkowski

Dyrektor WORD w Radomiu

■ Wstęp

Oferowana Czytelnikom kolejna publikacja WORD w Radomiu stanowi dalszy ciąg prezentacji działań różnych podmiotów w zakresie poprawy brd, a w szczególności działań edukacyjnych.

Jest to przede wszystkim wychowanie komunikacyjne na poziomie szkoły podstawowej. Odnotowujemy też rosnące zainteresowanie wychowaniem komunikacyjnym w przedszkolach. Natomiast alarmujące jest zanikanie tej problematyki w gimnazjach. W tej sytuacji sugerujemy stosowną interwencję władz samorządowych szczebla gminnego, jako organu prowadzącego placówki oświatowo-wychowawcze. Zorganizowane formy edukacji motoryzacyjnej nie mogą kończyć się na poziomie szkoły podstawowej. Edukacja tego rodzaju nie obejmuje uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz kierowców z dłuższym stażem i seniorów. Dlatego część prezentowanych tekstów ma charakter poradnikowy i jest adresowana do osób dorosłych.

Należy podkreślić, iż działania edukacyjne powinny mieć charakter ciągły, podobnie jak analiza zagrożeń oraz prewencja i planowe przeciwdziałanie zagrożeniom.

Publikacja zawiera wiele przykładów udanych projektów, pomysłów i imprez okolicznościowych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Warto się z nimi zapoznać i podjąć próbę wdrożenia we własnej placówce. Podajemy również sugestie rozwiązań dla podmiotów samorządowych, gminnych i państwowych. Jednocześnie podkreślamy, że sugerowane dodatkowe działania

nie powodują wydatków finansowych. Wystarczy dopilnować realizacji obowiązków placówek oświatowych oraz lepiej skoordynować pracę różnych komitetów, komisji i zespołów.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym to sprawa niezwykle ważna dla każdego z nas. Sytuacja na drogach nie poprawia się znacząco. Wypadki drogowe to skomplikowany problem, a jego rozwiązanie wymaga długofalowych i metodycznych rozwiązań. Dlatego zaangażowanie w realizację GAMBITU stwarza szansę na istotne zmniejszenie zagrożenia zdrowia i życia na naszych drogach.

Jestem przekonany, iż lektura prezentowanych wypowiedzi autorów – praktyków przysporzy nam kolejnych sojuszników w procesie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Tomasz Matuszewski

Egzaminator nadzorujący w WORD w Warszawie,
współautor programu poprawy brd GAMBITMazowiecki

Poparcie samorządu lokalnego warunkiem wdrożenia GAMBITU

Wysoka liczba wypadków drogowych w Polsce i w województwie mazowieckim oraz poważny problem ekonomiczny – koszty wypadków, które w efekcie ponosi całe społeczeństwo.

Województwo mazowieckie niechlubnie przoduje w statystykach najcięższych wypadków, stanowi obszar największych zagrożeń dla mieszkańców. Dlatego niezmiernie ważne jest uświadomienie istnienia problemu związanego z zarządzaniem oraz odpowiedzialnością za stan bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze województwa oraz jego części.

Problemy bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie mazowieckim należą do kompetencji szeregu instytucji, w tym wojewody, marszałka województwa, prezydentów miast, starostów, burmistrzów, wójtów, policji, kuratora oświaty, straży miejskiej, Inspekcji Transportu Drogowego, Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddziału w Warszawie, Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich, Zarządu Dróg Miejskich w Warszawie oraz odpowiednich Zarządów Dróg Powiatowych.

Reforma administracyjna kraju rozpoczęta w roku 1989 spowodowała, że tylko część zadań lokalnych i regionalnych jest realizowana przez agendy administracji rządowej, które bezpośrednio podlegają Radzie Ministrów, premierowi bądź poszczególnym ministrom. Zasadnicza część zadań administracyjnych jest realizowana przede wszystkim przez samorząd terytorialny – organy samorządowe, które są podporządkowane odpowiedniej wspólnotie lokalnej (gminnej, powiatowej) bądź regionalnej (wojewódzkiej) i reprezentują jej interesy.

W takim kontekście problemy bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze województwa do dnia dzisiejszego nie są ujęte w system

zapewniający koordynację działań naprawczych, pełną wymianę informacji oraz przejrzyste i stałe finansowanie.

Pomimo stworzenia Mazowieckiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego nie można dziś stwierdzić aby Rada rzeczywiście pełniła w województwie rolę instytucji realnie zarządzającej bezpieczeństwem ruchu drogowego oraz odpowiadającej za jego poziom. Jest ciałem koordynującym i określającym kierunki działań administracji publicznej, pełni bardziej funkcję generatora poglądów, formułowania opinii, inicjowania akcji i działań. Nie ma jednak kompetencji w zakresie rozliczania i nadzoru nad działaniami różnych podmiotów zajmujących się zadaniami z zakresu brd. Zakres uchwał Rady i ich realizacja jest więc istotnie ograniczony, brakuje instrumentów, dzięki którym mogłaby odgrywać w województwie rolę instytucji zarządzającej systemem bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Marszałek, wojewoda oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta sprawujący władzę administracji ogólnej oraz organy gminy, powiatu i samorządu województwa wykonują zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego na zasadach określonych w ustawach. Terytorialny zasięg działania ww. organów odpowiada podziałowi administracyjnemu. Zadania wykonują przy pomocy i wsparciu policji.

Komendanci policji składają roczne sprawozdania ze swojej działalności, a także informacje o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego właściwym wojewodom, starostom, wójtom (burmistrzom lub prezydentom miast), a także Radom Powiatu i Radom Gmin. Lokalne Rady na podstawie powyższych sprawozdań i informacji, mogą i powinny określać w drodze uchwały, istotne dla wspólnoty samorządowej plany zmniejszania zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może i powinien żądać od podległych instytucji podjęcia w tym celu odpowiednich działań.

W tym aspekcie widać największą szansę na poprawę obecnej sytuacji. Należy zorganizować skuteczny system planowania, koordynacji i zarządzania działaniami na rzecz brd przez lokalne władze. Największą skuteczność działań przynosi kształtowanie bezpiecznych zachowań uczestników ruchu drogowego. Stworzenie, wdrożenie i ocena efektywności planów działań edukacyjno-wychowawczych realizowanych na wszystkich poziomach nauczania wydaje się dziś najlepszą inwestycją w bezpieczeństwo.

Jej złożony charakter obejmuje przedsięwzięcia od zadań profilaktycznych i stricte edukacyjnych do prac służb nadzoru oraz karania za naruszanie przepisów. Działania w całym opisywanym zakresie nie przyniosą oczekiwanego efektu, jeśli nie uda się uzyskać poparcia społeczności lokalnej oraz władz samorządowych. Ważnym krokiem do jego uzyskania jest upowszechnianie wiedzy o stanie zagrożenia zdrowia i życia w ruchu drogowym, szczególnie na lokalnych przykładach. Równoległe konieczne jest informowanie społeczności lokalnych o prowadzonych w regionie działaniach. Zwykle wzbudza to motywację do działania. Uczestnicy ruchu czują się odpowiedzialni za stan bezpieczeństwa w regionie, w którym żyją.

Często, ze względu na własne zdrowie i życie oraz osobiste doświadczenia, mają motywację aby ten stan sukcesywnie poprawiać.

Waldemar Trelka

Wicestarosta Radomski

Przewodniczący ds. Programu GAMBIT Mazowiecki

Działania zwiększające bezpieczeństwo w powiecie radomskim w latach 2010/2011

Powiat radomski usytuowany jest w południowej części województwa mazowieckiego. Część północną powiatu obejmuje Nizina Kozienicka, południową Podgórze Iłżeckie, a środkową Nizina Radomska.

Na administracyjnej mapie powiatu znajduje się 13 gmin. Gminy o charakterze wiejskim to: Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia-Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew. Iłża i Skaryszew to gminy o charakterze miejsko-wiejskim, jedyna gmina miejska to Pionki.

W powiecie znajdują się podstawowe instytucje administracyjne: jednostki policji, instytucje ochrony zdrowia, oświaty, kultury czy bankowości.

W obecnej kadencji Przewodniczącym Rady Powiatu Radomskiego jest Tadeusz Osiński, Starostą Radomskim – Mirosław Ślifirczyk, a Wicestarostą i Przewodniczącym Zespołu „Bezpieczny Powiat”, a także Przewodniczącym ds. Programu GAMBIT Mazowiecki – Waldemar Trelka.

Programy profilaktyczne

Dużym wyzwaniem dla władz samorządowych powiatu radomskiego, zwłaszcza w kontekście danych pochodzących ze statystyk policyjnych jest realizacja zadań zapewniających mieszkańcom bezpieczeństwo.

Według danych przedstawionych przez Komendę Miejską Policji w Radomiu w 2010 r. na drogach powiatowych doszło do 218 wypadków, a w roku następnym było ich 229. Odnotowano natomiast spadek kolizji drogowych i, mimo iż natężenie ruchu nie spada w roku 2010 zanotowano 1001 takich zdarzeń, a w roku następnym było ich 871. W minionym roku na terenie powiatu radomskiego naj-

więcej wypadków drogowych było na terenie gminy Jedlińsk – 37, Skaryszew i Pionki – po 30 i Gózd – 20. W tych wypadkach najczęściej ofiar zanotowano na terenie gminy Jedlińsk – 6, gminy Iłża – 5 osób oraz w gminach Gózd, Jastrzębia i Jedlnia-Letnisko – po 3 osoby. Najwięcej osób rannych odnotowano na terenie gminy Skaryszew – 39 i Jedlińsk – 38 osób.

Spadek ilości wypadków drogowych nastąpił na terenie gmin: Zakrzew, Wolanów i Gózd¹.

Tab. 1 Ilość wypadków, kolizji, rannych i zabitych na terenie poszczególnych gmin w latach 2010/2011

	Wypadki		Zabici		Ranni		Kolizje	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
PP Jedlińsk	41	37	3	6	47	38	120	121
PP Zakrzew	26	16	3	0	30	19	66	69
PP Kowala	17	22	2	0	20	26	96	88
PP Skaryszew	27	30	1	1	34	39	93	80
KP Pionki	25	30	4	2	30	31	215	174
PP Gózd	21	20	1	3	23	30	65	69
PP Jastrzębia	5	11	2	3	3	15	17	15
PP Wierzbica	13	13	2	1	13	13	36	43
PP Wolanów	16	12	1	0	19	14	40	40
KP Iłża	10	14	2	5	16	11	111	100
PP Jedlnia Let.	7	11	0	3	7	11	100	42
PP Przytyk	10	13	1	1	9	15	42	30
Razem	218	229	22	25	251	262	1001	871

Źródło: Komenda Miejska Policji w Radomiu, Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu radomskiego.

W celu poprawy bezpieczeństwa w ostatnich dwóch latach przeprowadzono w powiecie radomskim liczne inwestycje drogowe. W ramach wydatków majątkowych sfinansowano budowę i przebudowę dróg powiatowych wraz z opracowaniem dokumentacji za kwotę 27 376 509,80 zł (dotyczy realizacji w 2010 roku), tj.:

- nr 3525W Słupica–Gózd – opracowanie dokumentacji, przebudowa, budowa chodnika;

- nr 3521W Czarna–Sucha – przebudowa drogi powiatowej;

1 Informacja KMP w Radomiu o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu radomskiego w 2011 r. , s. 6-7.

- ▶ nr 3554W gr. Województwa – Sieradzice–Iłża – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3524W Jedlnia Letnisko–Czarna na odcinku Jedlnia-Letnisko–Aleksandrów – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 1715W Brzóza–Radom – opracowanie dokumentacji, przebudowa drogi wraz z chodnikiem;
- ▶ nr 3557W Kowala–Ruda Wielka–Wierzbica – przebudowa drogi powiatowej wraz z przebudową obiektu mostowego na rzece Oronka i opracowaniem dokumentacji na most;
- ▶ nr 3522W Pionki–Podgóra na odcinku Pionki Helenów– opracowanie dokumentacji, przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3538W Gaj–Tomaszów wraz z przebudową obiektu mostowego na rzece Modrzejowica – opracowanie dokumentacji, przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 1133W Stara Błotnica–Jedlanka – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3506W Jankowice–Gulin–Zakrzew i 3509W Gulin–Wsola–Wojciechów – przebudowa układu komunikacyjnego;
- ▶ nr 3509W Gulin–Wsola–Wojciechów od drogi krajowej nr 7 do miejscowości Wojciechów – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3562W Mniszek–Łaziska–Orońsko – opracowanie dokumentacji, przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3502W Przytyk–Wawrzyszów – opracowanie dokumentacji, przebudowa;
- ▶ nr 3547W Iłża–Antoniów – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3548W Iłża–Wólka Gonciarska – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 1716W Brzóza–Przejazd do drogi 737 – przebudowa,
- ▶ nr 35530W Klwatka–Bogusławice–Skaryszew – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3540W Parznice–Skaryszew – opracowanie dokumentacji i budowa chodnika;
- ▶ nr 3542W Wierzbica–Modrzejowie w miejscowości Łączany – opracowanie dokumentacji i przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3529W Kiedrzyń–Małęczyn – przebudowa drogi wraz z przebudową chodnika;
- ▶ nr 3501W Wrzeszczów–Wrzos–Domaniów – przebudowa drogi powiatowej;
- ▶ nr 3553W granica województwa–Jasieniec Iłżecki Górny–Pastwiska – przebudowa drogi powiatowej;

▶ nr 3523W Jedlnia–Sokoły–Pionki – przebudowa drogi powiatowej;

Ponadto w ramach wydatków majątkowych gminy otrzymały pomoc finansową w kwocie 105 000 zł, tj. dla:

▶ gminy Przytyk na przebudowę drogi gminnej nr 3450020 (350920W) Glinice–Maksymilianów wraz z korektą skrzyżowania z drogą powiatową nr 1115W Przytyk–Kozuchów;

▶ gminy Jastrzębia na przebudowę drogi gminnej Bartodzieje (Kolonie) wraz z korektą skrzyżowania z drogą powiatową nr 3515W Jedlińsk–Bartodzieje–Wola Goryńska–Łukawa–Głowaczów;

▶ gminy Iłża na przebudowę drogi gminnej Malenie–Chwałowice łączącej drogę powiatową nr 3548W Iłża–Wólka Gonciarska z drogą powiatową nr 3547W Iłża–Antoniów;

▶ gminy Zakrzew na przebudowę drogi gminnej Dąbrówka Podłęzna–Taczów i drogi powiatowej 3508W Radom–Dąbrówka Podłęzna;

W 2011 roku w ramach wydatków majątkowych sfinansowano budowę i przebudowę niżej wymienionych dróg powiatowych wraz z opracowaniem dokumentacji i odwodnieniem w łącznej kwocie 15 098 718,63 zł, a mianowicie:

▶ nr 1715W Brzózka–Radom – opracowanie dokumentacji i przebudowa drogi wraz z chodnikiem;

▶ nr 3515W Jedlińsk–Bartodzieje–Łukawa–Głowaczów w miejscowości Piaseczno – opracowanie dokumentacji i wykonanie odwodnienia drogi powiatowej;

▶ nr 3335W Wir–Ostrołęka–Potkana – opracowanie dokumentacji i budowa;

▶ nr 3502W Przytyk–Wawrzyszów – opracowanie dokumentacji, przebudowa na terenie gminy Wolanów;

▶ nr 3502W Przytyk–Wawrzyszów – opracowanie dokumentacji, przybudowa na terenie gminy Przytyk;

▶ nr 3508W Radom–Dąbrówka Podłęzna – przebudowa drogi (regulacja stanu prawnego, opracowanie dokumentacji, przebudowa),

▶ Gulin–Wsola–Wojciechów – opracowanie dokumentacji, przebudowa drogi w miejscowości Wsola;

▶ nr 3525W Słupica–Gózd – opracowanie dokumentacji, przebudowa;

▶ nr 3548W Iłża–Wólka Gonciarska – przebudowa;

▶ nr 3534W Makowiec–Rawica – opracowanie dokumentacji, przebudowa;

▶ nr 3523W Jedlnia–Sokoły–Pionki – przebudowa ul. Wspólnej w Pionkach;

► nr 3541W od drogi nr 744 Zalesice – opracowanie dokumentacji projektowej, przebudowa;

► nr 3524W Jedlnia Letnisko-Czarna w miejscowości Cudnów w Gminie Jedlnia Letnisko – odwodnienie drogi powiatowej.

Ponadto w ramach wydatków majątkowych gminy otrzymały pomoc finansową w kwocie 65 000 zł tj. dla:

► gminy Iłża na przebudowę drogi gminnej nr 350201W Iłża-Jasieniec Iłżecki Górny łączącej drogę powiatową nr 3553W Iłża-Jasieniec Iłżecki Górny z drogą powiatową nr 3554W Iłża-Seredzice;

► gminy Kowala na przebudowę drogi gminnej Mazowszany-Huta Mazowskańska w ciągu komunikacyjnym pomiędzy drogą wojewódzką nr 744 i drogą powiatową nr 3539W;

► gminy Zakrzew na przebudowę układu komunikacyjnego w ciągu dróg obsługujących zespół szkolno-sportowy wraz z zabudową mieszkalno-usługową relacji Cerekiew-Milejowice (wykonane prace na odcinku drogi powiatowej nr 3509W Radom-Młódnice).

Źródłami pokrycia tych wydatków, oprócz środków własnych powiatu, były środki z budżetu państwa w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych z rezerwy subwencji ogólnej przeznaczonej na drogi, oraz z innych jednostek samorządu terytorialnego otrzymane w formie pomocy finansowej, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego².

Kolejnym działaniem Starostwa Powiatowego w Radomiu, które ma zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców jest realizacja Programu „**Bezpieczny Powiat**”.

Jest to program edukacyjny, oparty na stałym, partnerskim współdziałaniu samorządu i Policji ze społeczeństwem, w celu ograniczenia przestępczości i zwiększenia bezpieczeństwa na danym terenie.

Zespół ds. realizacji Programu Bezpieczny Powiat działa przy Staroście Radomskim, przewodniczącym jest Wicestarosta Radomski.

Praca Zespołu polega na współpracy z Policją, szkołami i innymi jednostkami i instytucjami, które mają na celu poprawę bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Jego założeniem jest realizowanie zadań ograniczających przestępczość i zwiększających bezpieczeństwo na drogach powiatu radomskiego. Wyodrębnione są dwa podprogramy:

2 Sprawozdanie z wykonania budżetu powiatu radomskiego w latach 2010/2011.

„**Czuję się bezpiecznie**” – jego głównym elementem jest konkurs wiedzy prewencyjnej, który ma propagować wśród dzieci bezpieczne zachowanie na ulicy, w szkole i w domu.

Wyliminowanie, a co najmniej ograniczenie groźnych zachowań poprzez stałe podnoszenie wiedzy na ten temat.

Konkurs polega na rozwiązaniu testu przez uczniów, sprawnym pokonaniu rowerowego toru przeszkód, jak również sprawdzeniu wiedzy z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Młodzież jest przygotowywana przez nauczycieli, a także funkcjonariuszy Policji, którzy odwiedzają szkoły i przeprowadzają prelekcje na temat bezpiecznych zachowań na drodze czy też zasad kulturalnego uczestnictwa w ruchu drogowym.

Młodzież rozwiązuje test z zakresu wiedzy prewencyjnej

„**Bezpieczna szkoła**” – jego głównym elementem jest konkurs dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Szkoły przesyłają do Starostwa Powiatowego w Radomiu sprawozdania z zadań realizowanych przez siebie w ciągu roku szkolnego. Zadania te dotyczą m.in. eliminowania zjawiska przemocy w szkole, propagowania zdrowego stylu życia, bezpiecznego poruszania się po drogach, prelekcjach z policją na temat przemocy, uzależnień, unikania wszelkich zagrożeń.

Rowerowy tor przeszkód pod okiem policjanta

W ostatnich latach coraz więcej szkół z terenu powiatu radomskiego zgłasza chęć udziału Programie.

W 2010 r. do finału powiatowego konkursu „Czuję się bezpiecznie” zakwalifikowało się 36 szkół podstawowych z terenu powiatu radomskiego, a jesienią sprawozdania z realizacji działań w programie „Bezpieczna Szkoła” nadeszło 19 szkół. Na uroczystej gali podsumowującej Program nagrodzono szkoły:

► w konkursie „Czuję się bezpiecznie”:

1. PSP w Iłży;
2. PSP w Goździe;
3. PSP w Natolinie;
4. PSP w Zawadach Starych;
5. PSP w Lesiowie.

► w konkursie „Bezpieczna Szkoła”:

1. PSP w Chomentowie;
2. PSP w Jedlance;
3. PSP w Wólce Twarogowej;
4. PSP w Zawadach Starych;
5. PSP w Zakrzewie.

Oraz PG w Zakrzewie za pracę na temat „Cyberprzemoc”.

Ogromnym zainteresowaniem cieszył się Program także w ubiegłym roku. W finale powiatowym „Czuję się bezpiecznie”, który odbył się w czerwcu w Skaryszewie wzięło udział 38 trzyosobowych reprezentacji szkół. W „Bezpiecznej Szkole” rywalizowało ze sobą 39 placówek. Uroczyste podsumowanie Programu „Bezpieczny Powiat” odbyło się 19 grudnia w sali koncertowej Urzędu Miejskiego w Radomiu. W gali corocznie uczestniczy ok. 600 osób: dzieci i młodzież, nauczyciele i rodzice. W 2011 r. w konkursie „Czuję się bezpiecznie” najlepsze były szkoły:

1. PSP w Wólce Twarogowej;
2. PSP w Dąbrówce Podlężnej;
3. PSP w Jaroszkach;
4. PSP w Wierzchowinach;
5. PSP w Natolinie.

► W konkursie „Bezpieczna Szkoła”:

1. PSP w Jedlińsku;
2. PSP w Wólce Twarogowej;
3. PSP w Starych Zawadach;
4. PSP w Jaroszkach;
5. PSP w Mniszku.

Wyróżnienie za najlepszą pracę nt. „Przejawy agresji i sposoby radzenia sobie z tym zjawiskiem w szkole” otrzymało Publiczne Gimnazjum w Zakrzewie.

Laureaci obydwu konkursów otrzymali atrakcyjne nagrody, które wręczyli: Starosta Radomski Mirosław Ślifirczyk, Wicestarosta Radomski i Przewodniczący Zespołu „Bezpieczny Powiat” Waldemar Trelka, Komendant Mazowieckiej Policji Rafał Batkowski, Komendant Miejski Policji w Radomiu Roman Jaśkiewicz.

Żeby zapewnić lepszą widoczność na drodze, oraz zwiększyć bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, Zespół „Bezpieczny Powiat” przez ostatnie 2 lata zakupił różnego rodzaju gadzety odblaskowe za ponad 40 000 zł. Odblaski, m.in. kamizelki, worki, zestawy dla rowerzystów, opaski samozaciskowe, zawieszki odblaskowe itp. rozdano uczniom z terenu powiatu.

Powiat Radomski wspomaga działania Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu. Starostwo od kilku lat udziela wsparcia przy organizacji Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym i Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego w ramach Programu „GAMBIT Mazowiecki” –

Od lewej: Wicestarosta Radomski i Przewodniczący Zespołu „Bezpieczny Powiat” Waldemar Trelka. Komendant Miejski Policji w Radomiu Roman Jaśkiewicz, Starosta Radomski Mirosław Ślifirczyk oraz Przedstawiciele szkół na uroczystym podsumowaniu Programu „Bezpieczny Powiat”

przesłała informacje do jednostek samorządowych, o zamierzeniach i procedurach konkursowych. Jest jednym z fundatorów pucharów dla uczestników wspomnianych wyżej konkursów.

W ubiegłym roku w Jedlni-Letnisko w dniach 25 i 26 sierpnia odbyła się konferencja na temat poprawy w ruchu drogowym pod hasłem „GAMBIT Mazowiecki”. Uczestniczył w niej Starosta Radomski Mirosław Ślifirczyk.

W ciągu ostatnich dwóch lat na terenie powiatu radomskiego odbył się konkurs pn. „Bezpieczna droga do szkoły”. Głównym organizatorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, a współorganizatorami Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego i Starostwo Powiatowe w Radomiu, samorządy gminne oraz radomska policja.

Celem konkursu jest podniesienie kultury osobistej uczestników ruchu drogowego oraz poprawa bezpieczeństwa. Realizowany jest w dwóch etapach. W pierwszym przeprowadzone zostają eliminacje gminne, a w drugim powiatowy finał. W październiku ubiegłego roku w PSP im. Marszałka J. Piłsudskiego w Jedlni-Letnisko odbył się X finał „Bezpiecznej drogi do szkoły”, wzięło w nim udział ponad 200 uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjalnych. Uczest-

Podczas podsumowania Programu Sala Koncertowa Urzędu Miejskiego w Radomiu jest zawsze cała wypełniona

Jury konkursu „Bezpieczna droga do szkoły” bacznie obserwuje uczestników. Od lewej: Piotr Kostkiewicz z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Radomiu, Waldemar Trelka Wicestarosta Radomski, Mirosław Szadkowski Dyrektor WORD w Radomiu oraz radny sejmiku woj. mazowieckiego Zbigniew Gołąbek

nicy rozwiązywali test z wiedzy o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. Około 30 najlepszych uczestników zmierzyło się z rowerowym torem przeszkód. Najlepszymi okazali się: Patrycja Śmiechow-

Uczestnicy konkursu podczas rozwiązywania testu z BRD

ska z PSP w Zawadach Starych, Adrian Maj z PSP w Woli Goryńskiej, Kamila Lech z PG w Parznicach oraz Adrian Petryka z PG w Parznicach. Nagrody laureatom wręczyli: radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego Zbigniew Gołąbek, Wicestarosta Radomski Waldemar Trelka, Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego Mirosław Szadkowski, Wójt Gminy Jedlnia Letnisko Piotr Leśnowolski, Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Radomiu Piotr Kostkiewicz, a także dyrektor PSP w Jedlni Letnisko Dorota Dobosz.

Ogromnym zagrożeniem na polskich drogach są nietrzeźwi uczestnicy ruchu drogowego.

Z informacji KMP w Radomiu wynika, że w 2010 r. na terenie powiatu radomskiego zatrzymano 738 nietrzeźwych kierowców, a w roku następnym było ich już 936.

Najwięcej nietrzeźwych kierujących zatrzymano w gminach Pionki, Kowala i Jedlińsk. W dwóch gminach odnotowano spadek dynamiki w tej kategorii przestępstwa.

Największy wzrost w 2011 r. odnotowano w gminie Jastrzębia (181,8 %), zatrzymanych 52 nietrzeźwych kierujących (w 2010 r. 21), gminie Przytyk – 176,8%, zatrzymanych 69 (w 2010 r. 39) oraz gminie Wierzbica – 167,7 %, zatrzymanych 52 nietrzeźwych kierujących (w 2010 r. 31)³.

Tab.2 Zatrzymani nietrzeźwi kierujący na terenie powiatu radomskiego w 2010 i 2011 r.

	2010	2011	Dynamika %
KP Pionki	182	227	124,7
PP Jedlińsk	81	88	108,6
KP Iłża	67	79	117,9
KP Skaryszew	64	77	120,3
PP Jedlnia Letnisko	58	55	94,8
PP Gózd	57	51	89,5
PP Kowala	49	95	193,9
PP Wolanów	46	50	108,7
PP Zakrzew	43	55	127,9
PP Przytyk	39	69	176,8
PP Wierzbica	31	52	167,7
PP Jastrzębia	21	38	181,8
Razem	738	936	126,8

Źródło: Komenda Miejska Policji w Radomiu, Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu radomskiego.

Przy Starościę Radomskim funkcjonuje **Zespół ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom**, którego jednym z głównych celów jest edukacja młodzieży szkolnej o skutkach, jakie niosą ze sobą alkohol i narkotyki oraz tzw. dopalacze.

Członkami Zespołu są przedstawiciele radomskiej policji, sądu, prokuratury, Kościoła, a także burmistrzowie i wójtowie oraz szkół z powiatu radomskiego.

W ubiegłym roku Zespół przeprowadził cztery konkursy na temat skutków, jakie niosą ze sobą używki. Odbyły się one na terenie gmin: Wierzbica, Przytyk, Wolanów i Jedlnia Letnisko.

Apele Starosty

W ramach działań profilaktycznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa w powiecie radomskim, Starosta wystosował w ubiegłym roku apel do Burmistrzów, Wójtów, Dyrekcji szkół i Kierowników Świetlic Socjoterapeutycznych w sprawie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Wszystkie jednostki policji działające na terenie

3 Informacja KMP w Radomiu o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu radomskiego w 2011 r. , s. 8.

powiatu miały zapoznać z jego treścią nauczycieli, rodziców, organizatorów wypoczynku letniego, a także proboszczów.

Wsparcie dla służb

Starostwo Powiatowe w Radomiu wspiera także działania prewencyjne wykonywane przez służby na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców powiatu radomskiego poprzez zakup sprzętu lub dofinansowanie.

Dzięki wsparciu powiatu radomskiego w 2010 r. Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu zakupiła naziemny zbiornik na olej napędowy o pojemności 9000 litrów wraz z oprogramowaniem. Starostwo dofinansowało także zakup dwóch nieoznakowanych samochodów służbowych dla policji, ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego oraz trzech lekkich samochodów rozpoznawczo-ratowniczych dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Radomiu.

W związku z zabezpieczeniem i likwidacją skutków powodzi przez KMPSP, jaka miała miejsce w ówczesnym okresie Zarząd Powiatu Radomskiego przeznaczył 1 500 zł na zakup konserw. Łączna kwota dofinansowania KMPSP w Radomiu w 2010 roku wyniosła 108 837,50 zł.

Marek Łuszczek

Zastępca Burmistrza
Urząd Miasta i Gminy Iłża

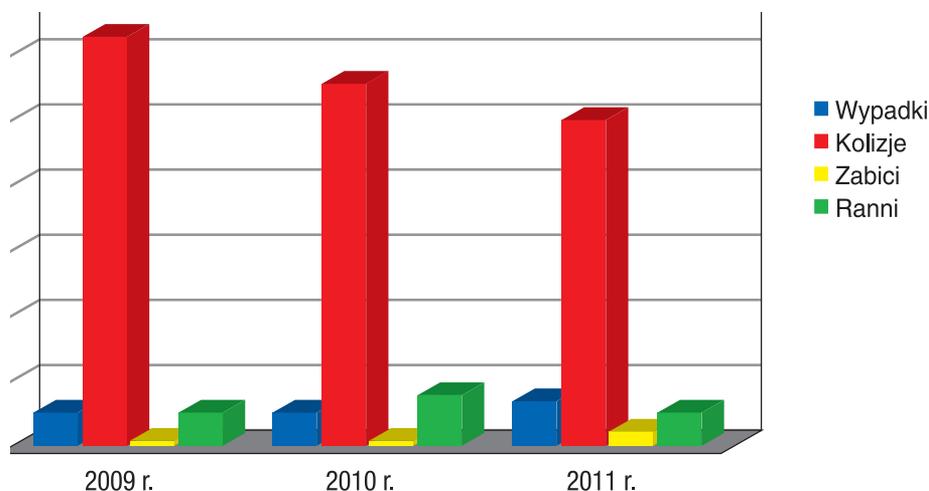
Analiza bezpieczeństwa ruchu drogowego na przykładzie gminy Iłża

Gmina Iłża to jedna z największych gmin na Mazowszu. Zamieszkuje ją ponad 15 tys. osób, przy czym niespełna 10 tys. to ludność wiejska. Centrum administracyjne stanowi Miasto Iłża. Na terenie gminy działa czternaście placówek oświatowych oraz dwa publiczne zakłady opieki zdrowotnej w tym jeden szpital. Zabezpieczenie przeciwpożarowe stanowi dwanaście jednostek ochotniczej straży pożarnej, cztery wyspecjalizowane są w ratownictwie drogowym.

1. Analiza stanu obecnego

W związku z tym, że przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, w tym droga krajowa nr 9 (19 km) oraz droga wojewódzka nr 747 (6,8 km), corocznie odnotowuje się stosunkowo dużo wypadków. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa, w tym brak ciągów pieszych przy głównych trasach dodatkowo zwiększa ryzyko wystąpienia zdarzenia. Z analizy policyjnych statystyk z lat 2009–2011 wynika, że łącznie w tym okresie wystąpiły 372 takie zdarzenia. W sumie, w tym czasie w wypadkach komunikacyjnych lub w związku z nimi zginęło 9 osób a 38 zostało rannych. Niewątpliwym atutem w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia jest działalność placówek leczniczych, w tym szpitala powiatowego. Jednak ostatnie zmiany w systemie opieki medycznej, w wyniku których drastycznie zmniejszono ilość karettek pogotowia, znacznie zwiększyło ryzyko nieudzielenia na czas pomocy ofiarom wypadków. Ważnym problemem jest również niedostateczne wyszkolenie mieszkańców w zakresie przepisów ruchu drogowego i zachowania na drodze. Co prawda jednostki oświatowe prowadzą działalność edukacyjną dla młodzieży szkolnej, jednak pozostaje problem wyszkolenia osób dorosłych.

Statystykę wypadków przedstawiono na wykresie.

2. Realizacja zadań z zakresu brd

► Działalność edukacyjna

Sukcesywne działania mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców z zakresu przepisów ruchu drogowego, jak również dobrych praktyk zachowania się na drodze niewątpliwie przynoszą efekty. Skierowane są głównie na placówki oświatowe, ponieważ szkolenie dzieci i młodzieży jest prawą priorytetową. Niewątpliwymi liderami w tej dziedzinie są: Publiczne Gimnazjum Gminne w Iłży, Publiczna Szkoła Podstawowa w Iłży oraz Publiczna Szkoła Podstawowa w Błazinach Dolnych. Pracę pedagogów wspomagają przedstawiciele Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu oraz Policja. Koncentruje się na organizacji kursów na kartę rowerową, motorowerową, zajęć dydaktycznych, pogadanek, ale również przeprowadzaniu różnego rodzaju konkursów z zakresu brd, w których iłżecka młodzież zajmuje bardzo dobre lokaty nie tylko na szczeblach lokalnych ale również ponadregionalnych. Młodzież dostaje również również tzw. bezpieczne zestawy, dzięki którym jest lepiej widoczna na drodze. Bardzo ważnym elementem jest ochrona dzieci w drodze do szkoły. Działania w tym zakresie skoncentrowane są głównie na organizacji opieki w autobusach szkolnych ale również dozorowanie najbardziej niebezpiecznych przejść dla pieszych przez wyszkolonych pracowników.

► Inwestycje w rozwój infrastruktury drogowej

Sprawą priorytetową dla poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym są inwestycje w infrastrukturę. Na przestrzeni ostatnich trzech lat wiele się zmieniło w tej materii. Dzięki bardzo dobrej współpracy z wieloma instytucjami, ale również samorządami szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego, możliwa była realizacja istotnych dla Iłży projektów. Ze statystyk z lat ubiegłych wynika, że najczęściej zdarzeń drogowych miało miejsce na drodze krajowej nr 9. Dzięki zaangażowaniu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, na początku 2009 r. zakończono przebudowę drogi krajowej na odcinku ścisłego centrum miasta. Zostały wybudowane ciągi piesze, zoptymalizowano lokalizację przejść dla pieszych, a także przebudowano najbardziej niebezpieczne skrzyżowania. W kolejnych latach powstał ciąg pieszy wzdłuż ul. Błazińskiej, a następnie wybudowano instalacje doświetlające najbardziej niebezpieczne skrzyżowania oraz przejścia dla pieszych na całym przebiegu drogi. Podobna inwestycja powstała w ciągu drogi wojewódzkiej nr 747 na odcinku miejskim. Przebudowano skrzyżowania, ciągi piesze oraz pasy zjazdowe. Wiele się zmieniło również w zakresie rozwoju dróg powiatowych oraz gminnych. W sumie w badanym

Foto nr 2. Przebudowa drogi krajowej nr 9 w obrębie centrum miasta

Foto nr 3. Przebudowa drogi powiatowej w Jasięcu Iłżeckim

Foto nr 4. Błaziny Dolne. Instalacja doświetlająca przejście dla pieszych na drodze krajowej nr 9

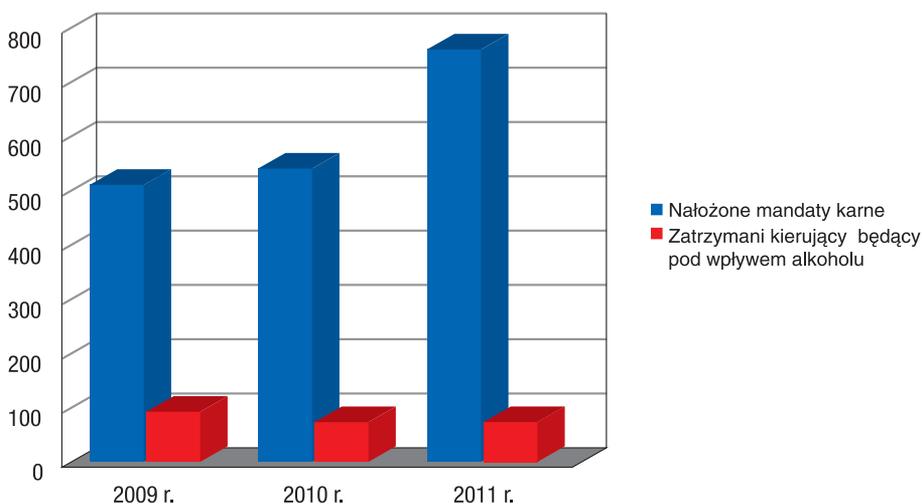
okresie przebudowano ponad 50 km ciągów komunikacyjnych, zmodernizowano oznakowania oraz ciągi piesze, a także oświetlenie uliczne.

► Prewencja.

Niewątpliwie bardzo ważnym elementem podnoszącym bezpieczeństwo użytkowników dróg jest eliminowanie jednostek powodujących potencjalne zagrożenie. Analizując statystyki można wywnioskować, że najczęściej wypadków komunikacyjnych wynika ze złego stanu technicznego pojazdów oraz niedostosowanie się do przepisów ruchu drogowego. Istotnym zagrożeniem są również osoby pod wpływem alkoholu. Z analizy policyjnych statystyk wynika, że w latach 2009–2011 tylko na terenie gminy Iłża zatrzymano 281 kierujących pod wpływem alkoholu oraz nałożono 1854 mandaty karne. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie.

► Pomoc ofiarom wypadków.

Ze względu na główne szlaki komunikacyjne (m.in. droga krajowa nr 9 oraz droga wojewódzka 747), znaczne ryzyko wystąpienia zdarzeń drogowych, prowadzi się działania mające na celu zoptymalizowanie systemu ratownictwa drogowego. Oddalenie o ponad 30 km od najbliższej jednostki Państwowej Straży Pożarnej skłoniło władze samorządowe do zbudowania własnych struktur na bazie Ochotniczych Straży Pożarnych. Od wielu lat prowadzone są szkolenia strażaków z zakresu pierwszej pomocy medycznej, a dzięki wsparciu wielu instytucji, w tym Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie kupowany jest nowoczesny sprzęt ratowniczy, samochody specjalne, specjalistyczne torby medyczne typu R1 oraz urządzenia do rozcinania pojazdów typu Holmatro. System sprawdza się bar-

dzo dobrze, ofiary wypadków otrzymują na czas fachową pomoc, co w sposób bezpośredni zwiększa szanse na przeżycie i powrót do zdrowia.

3. Priorytety na przyszłość

Z analizy stanu obecnego wynika, że priorytetem na lata następne będzie szeroko pojęta działalność edukacyjna kierowana nie tylko do dzieci i młodzieży ale również do osób dorosłych. Należy również prowadzić dalsze działania z zakresu modernizacji infrastruktury drogowej, przy czym najbardziej istotną będzie budowa oczekiwanej od lat obwodnicy Iłży w ciągu drogi krajowej nr 9, a także realizacja planowanej przebudowy drogi wojewódzkiej 747. Niezbędne jest prowadzenie działań prewencyjnych, które mają na celu eliminowanie zagrożeń na drodze, a także dalsze inwestycje stymulujące rozwój systemu ratownictwa drogowego oraz opieki medycznej z naciskiem na podwyższenie standardów dotyczących szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Lidia Franczyk

Koordynator ds. kampanii społecznej
Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się żyj!”
w Zakładzie Linii Kolejowych w Skarżysku-Kamiennej

Podsumowanie VII edycji kampanii społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!”

23 marca 2012 r. w Miejskim Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A podsumowały VII edycję kampanii społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!”.

Na podsumowanie zaproszono lokalne władze, służby ratownicze policji, pogotowia, straży pożarnej oraz osoby mające wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego, a także media współpracujące podczas przeprowadzanych akcji edukacyjnych w ramach kampanii „Bezpieczny przejazd...”. Nie zabrakło również uczniów klasy I „MD” z Zespołu Szkół Transportowo-Mechatronicznych o kierunku drogi i mosty kolejowe, mając na uwadze to, że w przyszłości oni będą tworzyć kadrę techniczną naszej Spółki.

Kampania społeczna Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!” trwa nieprzerwalnie od 2005 r. Rok 2011 Zakład Linii Kolejowych w Skarżysku-Kamiennej rozpoczął z wielką pompą, biorąc udział w XIX finale WOŚP w Szkole Podstawowej w Parszowie. Prowadzona akcja informacyjno-promocyjna podobała się organizatorom i uczestnikom, w bieżącym roku zostaliśmy ponownie zaproszeni do udziału XX Finału WOŚP. W ten sposób możemy przyczynić się do zwiększenia zebranych pieniędzy na zakup sprzętu medycznego, który ratuje życie również ofiarom wypadków. Takie spotkania sprzyjają nawiązywaniu nowych kontaktów, które są przyczynkiem następnym akcji kampanii.

W Szkole Podstawowej w Wielkiej Wsi przeprowadziliśmy dwie prelekcje dla uczniów klas 1–3 i kl. 4–6. Prezentacja pokazywała rodzaje przejazdów kolejowo-drogowych, wyświetlono film animowany pt. „Bezpieczny przejazd zależy także od ciebie” oraz pokazano nieprawidłowe zachowywania użytkowników dróg. Młodsze klasy z zainteresowaniem wysłuchały bajki „Aban i zbuntowane rogatki”.

Nic nie przemawia bardziej do wyobraźni użytkowników dróg, jak widok zainscenizowanego wypadku kolejowo-drogowego. „Gwizd lokomotywy, pisk hamulców oraz zgrzyt miażdżonego metalu...”, to robi największe wrażenie. W 2011 r. Zakład brał udział w symulacji zorganizowanej przez Komendę Straży Pożarnej w Starachowicach w Wąchocku, gdzie odbył się symulacyjny najazd pociągu na autokar wiozący dzieci do szkoły. Drugi symulacyjny najazd pociągu na samochód połączony z briefingiem prasowym, zorganizowany został przez Zakład Linii Kolejowych z okazji Międzynarodowego Dnia Bezpieczeństwa na Przejazdach Kolejowo-Drogowych (International Level Crossing Awareness Day – ILCAD) 9 czerwca 2011 r. w Skarżysku-Kamiennej przy ulicy Niepodległości. Są to przedsięwzięcia medialne, organizowane wraz ze służbami ratowniczymi: policją, strażą pożarną, pogotowiem ratunkowym, strażą ochrony kolei. Zapraszamy do udziału lokalne media. W ten sposób chcemy przekazać wszystkim użytkownikom dróg przesłanie kampanii, które jest bardzo jasno sprecyzowane: „zwiększenie bezpieczeństwa na przejazdach kolejowo-drogowych”. Przyszli kierowcy i ci, którzy na co dzień poruszają się pojazdami z pewnością nie chcieliby uczestniczyć w rzeczywistości w tego typu wypadku.

Ponadto edukacją obejmujemy przyszłych kierowców. W tym roku byliśmy z dwoma wizytami w Szkołach Nauki Jazdy w Ostrowcu Świętokrzyskim i Skarżysku-Kamiennej. Kierujący pojazdami po-

wodują 99% wypadków na przejazdach kolejowo-drogowych. Tylko 1% spowodowany jest przez kierujących pojazdem szynowym lub z winy obsługi przejazdu. Nawet dobrze oznakowany przejazd nie zwalnia kierowcy od zachowania szczególnej uwagi i przestrzegania przepisów ruchu drogowego.

Kampania społeczna Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!” skierowana jest do wszystkich grup wiekowych: dzieci i dorosłych, ponieważ wszyscy jesteśmy użytkownikami dróg i w różnych okolicznościach przekraczamy przejazdy kolejowo-drogowe. Dzieci idąc do szkół, przechodzą przez przejazdy, jeżdżą z rodzicami samochodem, bawią się w pobliżu przejazdów. Dzieci będą w przyszłości również kierowcami. Utrwalenie przez lata nawyków przyniesie pożądane zachowania w przyszłości. Kampania, jak każde przesłanie kierowane do użytkowników dróg, nie gwarantuje natychmiastowej i trwałej reakcji, nie można liczyć, że kierowcy nagle zaczną przestrzegać zasad ruchu drogowego. Dlatego pracownicy PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. aktywnie prowadzą kampanię przy wsparciu instytucji rządowych, samorządowych, portali społecznościowych i mediów.

Na podsumowaniu VII edycji kampanii Społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się żyj!”, wręczono podziękowania podpisane przez Prezesa Spółki PKP Polskie Linie Kolejowe wszystkim, którzy w roku ubiegłym uczestniczyli w akcjach promujących bezpieczeństwo na przejazdach kolejowo-drogowych.

Opracowano w Wydziale Ruchu Drogowego KWP
z siedzibą w Radomiu

Dane zebrał i przetworzył

asp. sztab. Jan Borowski

Wybrane działania mazowieckiej policji na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Z analizy ubiegłorocznej „Informacji o wynikach kontroli bezpieczeństwa ruchu drogowego w Polsce”, opracowanej przez Najwyższą Izbę Kontroli wynika, że najważniejszymi przyczynami wypadków drogowych w Polsce są: fatalny stan dróg, nieprawidłowości w organizacji ruchu, złe szkolenie kierowców oraz nieefektywnie działający system kontroli stanu technicznego pojazdów.

Już samo to wskazuje, że poprawa stanu bezpieczeństwa na polskich drogach to zadanie wielu instytucji należących do administracji publicznej. Jest to również jeden z priorytetów policji. W celu zapewnienia rozwoju infrastruktury, implementacji edukacji komunikacyjnej oraz skutecznego uświadamiania mieszkańców Mazowsza o zagrożeniach i pożądanym zachowaniach na drodze, niezbędne są wspólne działania i rzetelna ocena ich efektywności.

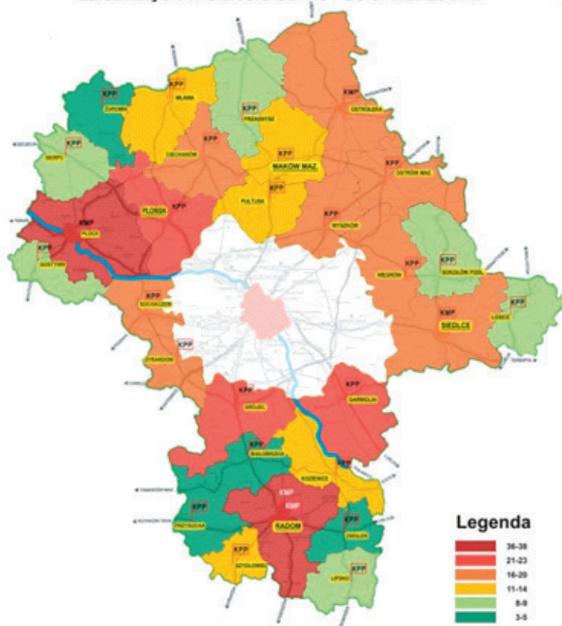
Jak zatem przedstawia się stan bezpieczeństwa na terenie mazowieckiego garnizonu policji? Zanim to zaprezentuję, kilka słów wyjaśnienia:

„Mazowiecki garnizon policji” to dla części czytelników niezbyt czytelny termin. Otóż województwo mazowieckie to jedyne, na obszarze którego są dwie jednostki Policji na prawach komend wojewódzkich. Są to: Komenda Stołeczna Policji opiekująca się obszarem i mieszkańcami miasta stołecznego Warszawa oraz 9 przyległych powiatów, Komenda Wojewódzka Policji z siedzibą w Radomiu opiekująca się pozostałymi 28 powiatami województwa (patrz mapa).

Rok 2011, pod względem stanu bezpieczeństwa na drogach garnizonu mazowieckiego, należy do najlepszych w całej 12-letniej historii województwa (od nowego podziału administracyjnego w roku 1999). Odnotowaliśmy spadek liczby osób rannych o 121, przy wzroście zaledwie o 3 liczby wypadków. Oceny minio-

Mapa poglądowa mazowieckiego garnizonu Policji

- powiaty, wg liczby wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym zaistniałych w okresie od 1.01 do 31.12. 2011 r.

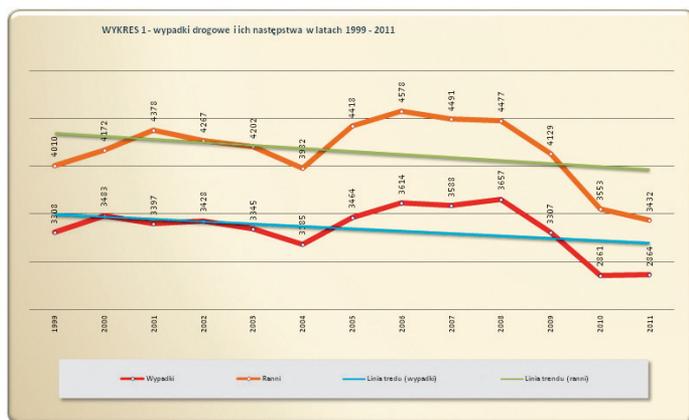

tego roku nie zmienia nawet tragiczny bilans liczby zabitych, która, pomimo wzrostu o 35, jest znacznie niższa niż średnia z lat 1999–2009. Analizując dane statystyczne przytoczone w wykresach 1 i 2 dostrzegamy, jak wielkie stoją przed nami wyzwania. Widoczna jest poprawa, która jest następstwem wysiłku wielu podmiotów działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ale również podniesienia poziomu świadomości społecznej obywateli. Takie liczby wypad-

ków i ofiar w okresie dwóch ostatnich lat, odnotowywano w naszym kraju przeszło 30 lat temu, kiedy natężenie ruchu (co jest truizmem) nie było w żaden sposób porównywalne z obecnym.

Czy wobec tego można powiedzieć, że są to osiągnięcia dające powod do dumy? Z całą pewnością nie! Nasz postęp, chociaż bardzo wyraźny, błędnie w porównaniu do krajów czołówki europejskiej.

Na obszarze mazowieckiego garnizonu policji w roku 2011 wskaźnik liczby zabitych na każde 100 wypadków przekroczył 16, co daje

nam niechlubne pierwsze miejsce w kraju (średnia krajowa to 10,4, a czołowych krajów UE mniej niż 2).

Najwięcej ofiar ginie na drogach krajowych i wojewódzkich. Stanowią one stosunkowo niewielki procent w całej sieci dróg na terenie naszego garnizonu, ale właśnie na tych drogach odnotowaliśmy w ubiegłym roku aż 65,3 % ofiar śmiertelnych.

Współpracujemy z wieloma podmiotami pozapolicyjnymi. Nasi eksperci z zakresu inżynierii ruchu drogowego swoją wiedzą i doświadczeniem wspierają zarządców dróg, m.in. poprzez stały nadzór nad stopniem utrzymania dróg, a także prawidłowości ich oznakowania. Podczas przeglądów kontrolnych i codziennej służby na bieżąco opracowywane są wnioski o wprowadzenie inżynierskich rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym oraz o usunięcie wskazanych nieprawidłowości. Z naszej inicjatywy ekspert – przedstawiciel Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu – uczestniczy w pracach rad technicznych, dotyczących planowania i budowy dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren garnizonu mazowieckiego. Do udziału w pracach rad technicznych zapraszani są również przedstawiciele Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Stołecznej Policji oraz Inspekcji Transportu Drogowego

Poniższe zestawienie pokazuje liczbe ofiar wypadków drogowych w poszczególnych kategoriach użytkowników dróg.

Użytkownicy samochodów osobowych stanowią najwyższy odsetek ofiar, wynika to ze specyfikacji wypadków komunikacyjnych. Niepokój wzbudza odsetek pieszych pośród zabitych w wypadkach drogowych. 35,4% to najwyższy wskaźnik od lat. Pomimo wielkie-

Kategoria użytkownika drogi	Liczba zabitych	Procent zabitych	Liczba rannych	Procent rannych
Ogółem	460	100,0%	3431	100,0%
Użytkownicy samochodów osobowych	208	45,2%	1997	58,2%
Piesi	163	35,4%	600	17,5%
Rowerzyści	36	7,8%	293	8,5%
Użytkownicy motocykli	29	6,3%	157	4,6%
Użytkownicy samochodów ciężarowych	16	3,5%	137	4,0%
Motorowerzyści	5	1,1%	145	4,2%
Użytkownicy ciągników	2	0,4%	17	0,5%
Użytkownicy pojazdów uprzywilejowanych	1	0,2%	3	0,1%
Użytkownicy autobusów	—	—	64	1,9%
Użytkownicy innych pojazdów	—	—	18	0,5%

go wysiłku ze strony policji, mediów, oświaty, kościoła, a także nowych rozwiązań w infrastrukturze drogowej, ginie tak wielu pieszych. Jest to tym bardziej niepokojące, że na obszarze mazowieckiego garnizonu policji nie ma wielkich aglomeracji miejskich, w których potrącenia pieszych są dość częste.

Z wieloletnich obserwacji wynika, że najwięcej pieszych ponosi śmierć w okresie jesieni i zimy, kiedy godziny szczytu komunikacyjnego wypadają w okolicach świtu i tuż po zmierzchu. W tym okresie prawie wszystkie tragiczne w skutkach potrącenia pieszych (ale też rowerzystów) mają miejsce w porze nocnej (w roku 2011 przeszło 84% śmiertelnych potrąceń pieszych po zmierzchu). Największy problem stanowią braki w oświetleniu rowerów, ciemne stroje pieszych i nieostrożność kierowców.

Zmiana naszego podejścia do innych użytkowników dróg, większy szacunek i luz, może uchronić wiele istnień ludzkich. Wraz z rozwojem infrastruktury drogowej, może umieścić Polskę wśród najbezpieczniejszych krajów. Taka refleksja towarzyszy nam – mazowieckim policjantom zawsze, kiedy analizujemy statystyki i czytamy raporty dotyczące okoliczności wypadków.

Nikt nie ma wątpliwości, że znaczące ograniczenie wypadków drogowych nie jest możliwe tylko poprzez ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń. Dlatego tak wielki wysiłek wkładamy w dzia-

łania o charakterze prewencyjno-edukacyjnym, skierowane do odpowiednich grup.

Naszą uwagę zwrócił problem liczby ofiar wśród osób w kategorii wiekowej „60+”, który przedstawiliśmy w opracowanym w Wydziale Ruchu Drogowego KWP z s. w Radomiu *Programie Poprawy Bezpieczeństwa Niechronionych Uczestników Ruchu Drogowego 60+ (NURD 60+)*.

W kontekście tego programu, widzimy potrzebę współpracy z samorządami lokalnymi w zakresie:

- ▶ promocji w lokalnych mediach i na stronach internetowych działań poprawiających bezpieczeństwo „niechronionych” uczestników ruchu, w tym osób w wieku 60+;
- ▶ organizowania społeczności lokalnych, na poziomie gmin i wsi, na rzecz promowania używania elementów odblaskowych przez rowerzystów i pieszych;
- ▶ nakłaniania właścicieli funkcjonujących w regionie sieci handlowych do wprowadzania do oferty handlowej odzieży, butów gumowych, czy toreb na zakupy z elementami odblaskowymi, co nabiera szczególnego znaczenia na obszarach wiejskich;
- ▶ unikania przypadków wyłączania oświetlenia ulicznego na drogach, co radykalnie pogarsza bezpieczeństwo „niechronionych” uczestników ruchu drogowego.

Seniorzy powodują duże zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Poza ukształtowanymi cechami charakteru czy wieloletnimi złymi nawykami, dochodzi jeszcze jeden istotny aspekt – pouczanie lub karanie osoby starszej przez dużo młodszego policjanta. Sytuacje takie bywają niezwykle trudne, szczególnie jeśli wykroczenie ma charakter formalny i w danej chwili nie wystąpiło realne zagrożenie. Jest to obszar, w którym widzimy pilną potrzebę podjęcia wspólnych działań.

Kolejnym zagadnieniem jest niedostateczny poziom edukacji komunikacyjnej dzieci i młodzieży szkolnej. Jej wielką wagę dostrzegali również autorzy GAMBITU Mazowieckiego.

Problem jest dobrze znany w wielu środowiskach, powinno to sprzyjać szerokiej współpracy na rzecz wprowadzenia zmian w aktualnie obowiązującej podstawie programowej wprowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN).

Opracowany przez mazowieckich policjantów i pracowników policji, we współpracy z władzami miasta Radomia, strażą pożarną i radomskimi nauczycielami program „Edukacja dla Bezpieczeń-

stwa” może dobrze wpisywać się w tak określone potrzeby. Przeznaczony jest do realizacji w placówkach edukacyjnych, na każdym poziomie nauczania i dotyczy wielu zagadnień związanych z zagrożeniami dnia codziennego. Gotowe konspekty, których treści były konsultowane z instytucjami oświatowymi oraz Komendą Główną Policji i zyskały pozytywną opinię MSWiA, mogą być znaczącą pomocą w procesie przygotowania młodych ludzi do radzenia sobie z nowymi zagrożeniami.

Poniżej prezentuję przykładowy scenariusz zajęć na II etapie edukacyjnym dla klas 4–6 szkoły podstawowej.

W zakresie przygotowania nauczycieli program zawiera bogaty materiał stanowiący wsparcie w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w niżej wymienionych obszarach:

1. Wychowanie komunikacyjne.
2. Przeciwdziałanie zagrożeniom, patologiom:
 - ▮ przemoc rówieśnicza, w tym cyberprzemoc;
 - ▮ profilaktyka antynarkotykowa, antyalkoholowa;
 - ▮ bezpieczne zachowania nad wodą, w górach, m.in. w czasie wakacji;
 - ▮ uświadamianie zagrożenia karą za popełnianie czynów zabronionych – ograniczenie zainteresowania procederem przestępczym u potencjalnych młodych sprawców.
3. Bezpieczne zachowania w sytuacjach kryzysowych – zagrożenia o charakterze masowym. Elementy ratownictwa medycznego, pomocy przedlekarskiej.

53% całości proponowanego przydziału godzin dla realizacji poszczególnych działań programu przypada na wychowanie komunikacyjne. W klasach I–III szkół podstawowych jest to aż 71%, w klasach IV–VI 46%, w szkołach gimnazjalnych – 53%, a w szkołach ponadgimnazjalnych – 23%. Pokazuje to, jaką uwagę autorzy programu przykładają do roli edukacji komunikacyjnej w rozwoju młodego człowieka i jego adaptacji do życia we współczesnym świecie. Szczegóły dotyczące programu oraz wszystkie scenariusze zajęć są dostępne w formie elektronicznej na stronie internetowej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu, w zakładce programu (<http://www.kwp.radom.pl/?id=317>).

Dzieci i seniorzy to nie jedyni uczestnicy ruchu drogowego, o których bezpieczeństwo się troszczymy. Realizujemy całą masę działań

kontrolnych i prewencyjnych, które adresujemy do wszystkich grup wiekowych, dążymy nie tylko do eliminacji niektórych zachowań, jak np. kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu, ale też prowadzimy działania mające ułatwić kierowcom dostęp do urządzeń mierzących stężenie alkoholu w wydychanym powietrzu. Kolejnym aspektem naszych działań jest dążenie do zmiany wzajemnych relacji, np. pomiędzy motocyklistami a kierowcami samochodów. Przykłady realizowanych działań prewencyjnych to m.in. „Prędkość”, „Alkohol i Narkotyki”, „Pasy”, „Bus”, „Niechronieni”, „Bezpieczne Wakacje”.

Staramy się krzewić wiedzę i podnosić świadomość oraz tolerancję wśród uczestników ruchu poprzez prowadzenie działań profilaktycznych jak np.:

▶ **„Zabłyśnij na drodze”** – to realizowana od 2008 r. wspólna kampania mazowieckiej policji, Urzędu Miejskiego w Radomiu, Stowarzyszenia Rowerowego „Zielony Szlak”, Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu i T.U. UNIQA S.A.

Jej cele to promowanie wśród pieszych i rowerzystów noszenia kamizelek i elementów odblaskowych, przekonanie dyrektorów szkół o konieczności egzekwowania obowiązku noszenia przez uczniów „odblasków”. Jednym z ważniejszych elementów kampanii były imprezy masowe, podczas których setki ubranych w kamizelki odblaskowe rowerzystów przejechało ulicami Radomia.

▶ **„Jedziesz? Nie klikaj!”** – kampania ukierunkowana na przypomnienie wszystkim kierowcom, aby uważali na drogę podczas jazdy. Prowadzona przez Komendę Wojewódzką Policji z s. w Radomiu wraz z firmą Polkomtel – operatorem sieci Plus. Do kilkunastu milionów użytkowników sieci Plus trafiły specjalnie przygotowane informacje (SMS) o zagrożeniu, jakie stwarza nieprzestrzeganie tej zasady. Akcję, pierwszą tego typu kampanię w Polsce na tak szeroką skalę, wsparł znany prezenter telewizyjny, a zarazem czynny strażak – Kevin Aiston.

▶ **„Motocykliści to równoprawni uczestnicy ruchu drogowego”** – internetowa kampania informacyjna ma na celu zwiększenie tolerancji uczestników ruchu wobec motocyklistów. W ramach akcji apelujemy również do motocyklistów o większą rozwagę, o respektowanie praw innych uczestników ruchu drogowego oraz o zrezygnowanie ze „strzelania z rury” i nie demonstrowanie osiągnięć motocykli na terenie miast i osiedli. Zależy nam na zmianie wizerunku motocyklistów, a w konsekwencji pełnym zaakceptowaniu ich na polskich drogach.

O wzajemnych relacjach uczestników ruchu drogowego należy mówić w kontekście wzajemnego szacunku, bo „szacunek to bezpieczeństwo” (to hasło kampanii przeprowadzonej przed kilku laty pod auspicjami ONZ). Ubiegłoroczne zmiany w przepisach, które dotyczą w głównej mierze rowerzystów, pokazują, że prawo wychodzi na przeciw „jednośladowcom” i niejako nakazuje kierowcom zamkniętym w samochodach, zwiększyć uwagę i bacznie obserwować zachowanie rowerzystów, aby mogli wyprzedzać wolno jadące samochody od prawej strony, czy też bezpiecznie wykonywać inne manewry.

Zarówno organizowane działania, jak i ich wyniki są każdorazowo nagłaśniane i szeroko komentowane w mediach. Ich znaczenie jest dostrzegane również na szczeblu centralnym – Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji znalazła się w gronie nominowanych do prestiżowej nagrody dla liderów bezpieczeństwa ruchu drogowego „PARTNER BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO 2011”. Przyznaje ją Kapituła nagrody powołana przez Stowarzyszenie Partnerstwo dla Bezpieczeństwa Drogowego. W uzasadnieniu czytamy: *Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu od wielu lat aktywnie angażuje się w inicjatywy ogólnopolskie i lokalne mające na celu poprawę bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu. Szczególną uwagę poświęcano zawsze na wychowanie komunikacyjne najmłodszych przygotowując wiele działań dla dzieci na najwyższym poziomie merytorycznym. Mazowiecka KWP aktywnie uczestniczyła w rozpoczęciu ONZ-towskiej Dekady Działań na rzecz brd inaugurując w maju tego roku kampanię „Jedziesz? Nie klikaj!”.*

Aby skutecznie działać w obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym sukcesywnie zwiększany jest także stan etatowy policjantów ruchu drogowego w jednostkach podległych KWP zs. w Radomiu. Komórki organizacyjne ruchu drogowego są stale wyposażane w sprzęt specjalistyczny, np.: pojazdy wyposażone w wideorejestratory, Ambulanse Pogotowia Ruchu Drogowego (APRD) służące do obsługi zdarzeń drogowych, laserowe mierniki prędkości, urządzenia do monitorowania czasu pracy kierowców autobusów i pojazdów ciężarowych „Tachospeed”, pojazdy specjalistyczne Ekip Techniki Drogowej i Ekologii służące do wykonywania pomiarów zanieczyszczenia spalin, poziomu hałasu jak również przepuszczalności światła szyb montowanych w pojazdach. Stale wzrasta także zaangażowanie policjantów w realizację zadań.

Przed nami wielkie wyzwania, które nabierają nowego wymiaru, zwłaszcza w kontekście zainaugurowanej w Polsce w dniu 11 maja

2011 r. *Dekady działań na rzecz bezpieczeństwa drogowego 2011–2020*. Jej celem jest ustabilizowanie i zmniejszanie liczby ofiar zdarzeń drogowych na całym świecie poprzez wzrost ilości zintegrowanych działań na poziomie regionalnym, krajowym, kontynentalnym i globalnym.

Wyrażamy nadzieję, że nasze wspólne działania przyczynią się w możliwie krótkim czasie do poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego w Regionie Radomskim oraz na terenie całego Mazowsza.

Na zakończenie przytoczę fragment uchwały Sejmu RP z dnia 24 lutego 2006 r. w sprawie funkcjonowania transportu lądowego w Polsce – *priorytetowym obowiązkiem Rządu RP oraz instytucji państwowych i samorządowych odpowiedzialnych za funkcjonowanie transportu jest podjęcie niezbędnych działań prawnych, organizacyjnych i regulacyjnych, które w możliwie krótkim czasie skutkować będą poprawą bezpieczeństwa komunikacyjnego (pkt 6 Uchwały)*.

asp. Andrzej Lewicki

Wydział Ruchu Drogowego
Komendy Miejskiej Policji w Radomiu

Nowoczesna profilaktyka ruchu drogowego

Obecnie prowadzenie wszelkich działań profilaktycznych nie należy do łatwych zadań. Jeszcze kilka lat temu, wystarczyło, aby w szkole pojawiał się policjant, który przez kilkanaście minut opowiadał uczniom o tym, w jaki sposób przechodzić przez jezdnię, jak się zachowywać na drodze czy jak jeździć rowerem. Teraz samo omówienie przepisów ruchu drogowego nie wystarczy, trzeba je uzasadnić, poinformować o konsekwencjach groźących w przypadku ich nie przestrzegania. Jednak nie wystarczy do tego jedynie przekaz słowny, potrzebny jest obraz, który lepiej przemawia do wyobraźni.

Żeby zainteresować najmłodszych uczestników ruchu drogowego warto korzystać z coraz bardziej powszechnych i dostępnych programów komputerowych. Często pojawiają się one w formie gier, tak bardzo przecież popularnych wśród młodzieży. Przykładowo, Radomska Komenda Policji, jako jedna z wielu dysponuje symulatorem motoroweru. Dzięki temu urządzeniu, w sposób bezpieczny, bo w rzeczywistości wirtualnej, można zapoznać młodzież z podstawami kierowania pojazdem w warunkach bardzo zbliżonych do rzeczywistych. Uczestnicy takich szkoleń mają okazję „w praktyce” zastosować swoją wiedzę teoretyczną.

Często w mediach, zwłaszcza po tzw. długich weekendach, podawane są informacje o liczbie wypadków drogowych, ofiar i rannych. Teoretycznie, duże liczby zebrane z terenu całego kraju czy województwa powinny zastano-

Uczniowie PSP nr 6 w Radomiu podczas szkolenia na symulatorze motoroweru

wić, przestraszyć i zmobilizować do przemysleń. Jednak wiadomości te wzbudzają znikome zainteresowanie, i prawie żadnych emocji. Pozostają bez echa. Dzieje się tak dlatego, że podawane liczby są bezosobowe, nie odnoszą się do konkretnych miejsc czy osób. Bezpośrednio nas nie dotyczą. Informacje te nie mają później żadnego wpływu na stan bezpieczeństwa, ponieważ nikt się z nimi nie identyfikuje. Podobnie wygląda sytuacja, gdy mamy do czynienia z bardziej bezpośrednim przekazem, adresowanym już do konkretnej grupy. Nie należy w takim przypadku ograniczać się do cytowania ogólnikowych statystyk, prezentacji multimedialnej bądź filmu.

Wtedy niezbędne jest przekonanie uczestników spotkania, że poruszane zagadnienia odnoszą się bezpośrednio do nich, i to oni mogą być potencjalnymi sprawcami zdarzeń drogowych. Warto, w miarę możliwości mieć materiały dotyczące konkretnych miejscowości, najbliższej okolicy, infrastruktury zbliżonej do warunków, w których przebywamy, czy mieszkamy. Przydatne są zdjęcia i opisy konkretnych zdarzeń drogowych, wzbogacone o informacje o skutkach społecznych takich zdarzeń. Gdy przybliży się wypadek, który miał miejsce na sąsiedniej ulicy, w pobliskiej miejscowości bądź na drodze, którą pokonuje się codziennie w drodze do i ze szkoły, wówczas inny jest ich odbiór. Niejednokrotnie słyszymy o takim, czy innym zdarzeniu, a bywa, że znamy ofiary wypadków. Wówczas omówienie okoliczności, przyczyn, konsekwencji prawnych i społecznych daje duże prawdopodobieństwo właściwego odbioru i skutecznego zapobiegania podobnym zdarzeniom.

W przypadku młodzieży szkolnej, zwłaszcza tej uczęszczającej do klas maturalnych, gdzie wiele osób ma lub w najbliższym czasie będzie miało prawo jazdy jest wpojenie przekonania, że samochód czy motocykl nie są zabawkami, korzystanie z nich nie jest jedynie wygodą i przyjemnością, ale wiąże się z ogromną odpowiedzialnością. Ludzie młodzi w większości pojazd traktują jako formę rozrywki. Bardzo niewielki odsetek przewiduje konsekwencje i efekty błędów popełnianych na drodze. Najlepszą metodą podniesienia świadomości jest bezpośrednio i rzeczywiste w przekazie przedstawienie skutków i konsekwencji lekceważenia przepisów prawa na drodze. Fakt, że tego typu działania mogą przynieść wymierne efekty można wykazać na przykładzie Radomia. Od czterech lat, większość uczniów klas maturalnych radomskich szkół średnich uczestniczyło w spotkaniach, na których mogli obejrzeć prezentację multimedialną zatytułowaną: „Pamiętaj – masz jedno życie”. Została ona przygotowa-

nia przez Krajową Radę Bezpieczeństwa oraz Policjantów Komendy Stołecznej Policji. Pokazuje wypadki drogowe realistycznie i drastycznie, co działa na wyobraźnię, a dobrze przygotowane statystyki doskonale obrazują skalę problemu. Wiele osób oglądających prezentację odkładało podjętą już decyzję o szkoleniu na prawo jazdy.

Pozostaje jednak wiele grup i środowisk, w których należałoby zintensyfikować profilaktykę w dziedzinie brd. Jedną z nich są osoby starsze, które bardzo często, zwłaszcza, jako piesi i rowerzyści są przyczyną zagrożeń. Ponadto, osoby te często nie posiadają uprawnień do kierowania, nie uczestniczą w kursach nauki jazdy i nigdy nie zetknęły się z Prawem o Ruchu Drogowym. Ich zachowanie cechuje się często całkowitym lekceważeniem zasad bezpieczeństwa. Nie wynika jednak ze złej woli tylko z braku znajomości prawa oraz nieświadomości konsekwencji niewłaściwego postępowania. Dlatego należy zmienić tę sytuację. Tu jednak pojawia się problem. Młodzi ludzie często skupieni są w różnego rodzaju organizacjach, zakładach pracy itp., dzięki temu znacznie łatwiej jest do nich dotrzeć. W przypadku osób, które nie są już czynne zawodowo, jak emeryci, renciści jest to o wiele trudniejsze. Policjanci Komendy Miejskiej Policji w Radomiu wraz z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego kilkakrotnie organizowali już akcje „Bezpieczny Senior”. Spotkały się one z dużym zainteresowaniem. Jednorazowo uczestniczyło w nich po kilkaset osób. Było to możliwe, między innymi dzięki pomocy i współpracy Kościoła Katolickiego, który pomógł w dotarciu do adresatów działań.

Podczas czytania ogłoszeń w kościołach, przekazywana była informacja o organizowanym przez policję spotkaniu, jego tematyce, miejscu i terminie. Ponadto, chęć współpracy przy organizacji pre-

Akcja profilaktyczna „Bezpieczny Senior” przeprowadzona w 2011 roku wspólnie z WORD w Radomiu

lekcji i spotkań, wyrażają „Uniwersytety trzeciego Wieku”. Radomscy policjanci skupili się głównie na zagadnieniach dotyczących niechronionych uczestników ruchu drogowego. Warto też, na tego typu spotkanie przygotować coś, co podniesie jego atrakcyjność i zachęci jego uczestników – występ artystyczny, film. Seniorzy otrzymali przed rozpoczęciem spotkania materiały dotyczące brd oraz elementy odblaskowe, których zastosowanie i skuteczność były później szeroko omawiane.

Innym środowiskiem, któremu warto poświęcić sporo uwagi są uczestnicy kursów nauki jazdy. Większość dorosłych mieszkańców naszego regionu posiada prawo jazdy lub planuje je zdobyć. Aby to osiągnąć, wymagane jest ukończenie kursu zakończonego egzaminem. Kierowcy szkoleni są w szerokim zakresie, jednak brakuje zapoznania ich ze skutkami zdarzeń drogowych – bezpośrednimi i tymi, które dają o sobie znać później, informacji o kosztach społecznych, o odpowiedzialności karnej i moralnej, czyli o wszystkich ewentualnych efektach braku poszanowania zachowania zasad bezpieczeństwa i **lekceważenia (zamierzonego lub nie) przepisów ruchu drogowego**. Stąd też pomysł, aby w porozumieniu ze szkołami nauki jazdy prowadzić prelekcje dla kursantów, których tematem byłyby właśnie powyższe zagadnienia.

Warto też stosować w bardzo szerokim zakresie profilaktykę. Tu niezbędna jest pomoc i zainteresowanie mediów. Wydział Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Radomiu wielokrotnie przygotowywał już tego typu akcje, do udziału w nich zapraszani byli znani aktorzy, sportowcy, dziennikarze. Ich przekaz łatwiej trafia do odbiorców i być może przekona do odpowiedniego zachowania na drodze.

O tym, jak ważne jest bezpieczeństwo ruchu drogowego świadczy fakt, że zagadnienie to stało się przedmiotem porozumienia międzynarodowego. Do życia powołana została organizacja „TSIPOL”, międzynarodowe stowarzyszenie zrzeszające policje ruchu drogowego z 27 krajów, w tym z Polski.

Jednym z głównych założeń strategicznych organizacji są „działania edukacyjne w celu szerzenia wiedzy na temat przepisów ruchu drogowego”. W ramach „TSIPOL” organizowane są też działania prewencyjne, w których uczestniczą wszyscy członkowie organizacji – w tym samym czasie policjanci ruchu drogowego w 27 krajach prowadzą np. działania „Pasy”, „Bezpieczny Bus” bądź inne, zależnie od skali zagrożeń, czy potrzeb. Celem tych działań jest poprawa

Jerzy Dudek podczas działań z radomską „drogówką”

bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu oraz podniesienie świadomości społecznej w tej dziedzinie. Członowie organizacji stale współpracują i wymieniają doświadczenia. Dzięki temu łatwiej zwalczać przyczyny i skutki wypadków drogowych oraz wypracowywać metody i kierunki działań prewencyjno-profilaktycznych.

O tym, że każdy z członków organizacji „TSIPOL” walczy o to samo, nich świadczą zamieszczone poniżej zdjęcia, jedno z Norwegii, drugie z Janiszewa koło Radomia.

Reasumując, profilaktykę można „uprawiać” na wiele sposobów, należy je wciąż doskonalić i dostosowywać do zmieniającej się rzeczywistości oraz poszerzać zakres działania, tak aby objąć nim jak najwięcej uczestników ruchu drogowego. Dzięki temu, z całą pewnością mniejszy się ilości ofiar na drogach.

Emilia Kosma

Komenda Powiatowa Policji w Białobrzegach

W trosce o bezpieczeństwo tzw. osób starszych w ramach akcji „Bezpieczny senior”

Pierwsze działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa osób po 50. roku życia rozpoczęły się w Białobrzegach 21 października 2011 r. Została wówczas podpisana Umowa Partnerska pomiędzy Komendą Powiatową Policji w Białobrzegach, a Klubem Wzajemnej Pomocy ENERGIA, partnerem wspólnych działań było Starostwo Powiatowe w Białobrzegach.

Umowa Partnerska stawiała następujące cele:

1. Promocje partnerstwa jako sposobu rozwiązywania problemów społecznych;
2. Zminimalizowanie zdarzeń kryminalnych, których ofiarą mogą być osoby „starsze”;
3. Bezpieczeństwo na drodze, czyli co zrobić żeby uniknąć zagrożeń;
4. Ochrona przed napastnikiem;
5. Tworzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Jej głównym mottem było hasło „Żyjmy długo i bezpiecznie”.

Powyższe cele były realizowane podczas zajęć teoretycznych i praktycznych. Na spotkaniach teoretycznych poruszone były tematy samoobrony oraz bezpieczeństwa w domu i na drodze. Zajęcia praktyczne, to nauka zastosowanie technik obezwładniających oraz obrona przed napastnikiem.

W ramach prowadzonych działań w okresie jesienno-zimowym roku 2011–2012 odbyły się spotkania, które miały na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym osób starszych. Powyższa tematyka była związana z realizacją Umowy Partnerskiej programu „NURD 60+”. Podczas spotkań z seniorami rozdawano elementy odblaskowe, prowadzono prelekcje, które miały uświadomić im pozytywny wpływ na ich bezpieczeństwo elementów odblaskowych. Jednym z uczest-

ników spotkania był proboszcz parafii białobrzesckiej, który nie tylko poparł te działania, ale również zaprezentował się w kamizelce odblaskowej. Zwrócił w ten sposób uwagę, że odpowiedzialność za własne bezpieczeństwo spoczywa na każdym z nas. Wykorzystanie i przekazanie elementów odblaskowych jest możliwe dzięki uprzejmości i życzliwości Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu.

Kolejne działania podyktowane były sygnałami z kraju jak również z powiatu białobrzesckiego odnośnie prób wyłudzeń metodą „na wnuczka”. Komenda Powiatowa Policji ze Starostwem Powiatowym w Białobrzegach opracowała i rozpowszechniła ulotkę informacyjną dla seniorów. Ulotka została opracowana w formie poniższego przekazu:

Babciu, dziadku bądź ostrożny

Dziesięć przykazań, jak nie dać się oszukać metodą „na wnuczka”:

1. Nie udzielaj żadnych informacji przez telefon, szczególnie swoich danych personalnych, nie mów o swoich planach życiowych czy członkach rodziny.
2. Weryfikuj dane dotyczące wnuczka lub siostrzeńca poprzez kontakt telefoniczny z jego rodzicami.
3. Nie wierz osobie, której nie widzisz.

4. Nie otwieraj drzwi bez sprawdzenia, kto stoi po drugiej stronie.
5. Jeśli musisz kogoś wpuścić, nie zostawiaj go ani na chwilę samego w mieszkaniu.
6. Nie przekazuj żadnych pieniędzy osobom, które telefonicznie podają się za członków waszej rodziny lub proszą o przekazanie pieniędzy poprzez osoby pośredniczące. Należy zachować ostrożność i nie przekazywać pieniędzy osobom, których nie znamy.
7. Nie przechowuj w domu dużych kwot pieniędzy.
8. Jeśli masz w domu pieniądze, schowaj je w trudno dostępnym miejscu.
9. Współdziałaj z sąsiadami w zakresie wzajemnej ochrony i obserwacji mieszkań.
10. Pamiętajmy, aby zawsze o swoich podejrzeniach powiadomić policję na nr 112 lub 997.

Ponadto w działania zostali zaangażowani uczniowie klas o profilu policyjnym z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych oraz uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Białobrzegach, którzy na terenie miasta rozwieszali informacje o sposobie działania sprawców i formach przeciwdziałania temu zjawisku. W trosce o bezpieczeństwo

osób starszych za pośrednictwem pracowników Poczty Polskiej ulotki zostały rozpropagowane na terenie całego powiatu białobrzezkiego. Podczas prowadzonych działań wystosowano pismo do poszczególnych parafii z prośbą o odczytanie istotnych informacji podczas odprawianych przez księży mszy świętych.

7 kwietnia 2012 r. Komenda Powiatowa Policji uczestniczyła w Konferencji „Starzejmy się aktywnie” zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe w Białobrzegach w związku ze Światowym Dniem Zdrowia. Jej celem było przekazanie wiedzy z zakresu profilaktyki odżywiania, zagrożeń zdrowotnych. Policjanci wystąpili z prezentacją multimedialną dotyczącą szeroko rozumianego bezpieczeństwa w domu i na drodze „niechronionych” uczestników ruchu drogowego.

Sebastian Pawłowski

Kancierz Bractwa Rowerowego w Radomiu

Stwarzajmy bezpieczne warunki dla rowerzystów

Największym utrapieniem współczesnych miast jest duże natężenie ruchu pojazdów silnikowych. Spaliny, hałas, pył, zagrożenie wypadkiem – to powody, dla których również w Radomiu żyje się coraz mniej przyjemnie. Jak temu zaradzić? W bardziej cywilizowanej części Europy kładzie się nacisk na rozwój komunikacji publicznej, ułatwienie ruchu pieszego i rowerowego. Niestety, u nas jest inaczej; powtarzane są błędy popełniane przez innych w latach 60. ubiegłego wieku...

Dlatego założyliśmy Bractwo Rowerowe. Skupia ono ludzi, którzy chcą korzystać z jednoślada jako codziennego środka transportu. Ale interesują nas nie tylko sprawy rowerowe. Staramy się walczyć

Radom, ul. Sycyńska. Ciągłość drogi rowerowej w przebiegu przez skrzyżowanie

Radom, ul. Sycyńska. Wyniesienie chodnika ponad ścieżkę rowerową

o przestrzeń przyjazną dla człowieka – tak rowerzyści, jak – przede wszystkim! – pieszego. Miasto to miejsce życia ludzi a nie tor wyścigowy dla samochodów. Dlaczego pozwalamy, by człowiek czuł się na ulicy jak intruz?

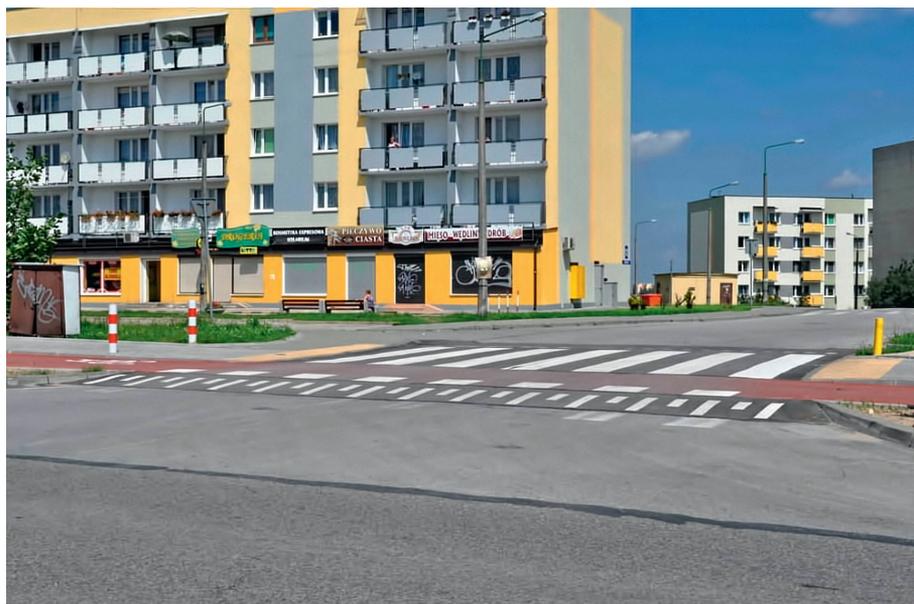
Co dotychczas – jako Bractwo – robiliśmy? Bractwo Rowerowe istnieje od 2004 roku, liczba spraw jakimi do tej pory się zajmowaliśmy jest ogromna i nie dotyka wyłącznie działań statutowych stowarzyszenia.

Sztandarową akcją, z której jesteśmy najbardziej dumni, było przekonanie władz Radomia do zmiany technologii budowy dróg rowerowych. Do roku 2006 trasy rowerowe w naszym mieście były wykonywane z kostki brukowej. Nasze spotkania z prezydentami, pisma oraz specjalna strona przekonały decydentów! Radom stał się trzecim miastem w Polsce, które odeszło od technologii kostki brukowej. Stało się to z korzyścią zarówno dla budżetu miasta (budowa asfaltowych dróg jest tańsza) jak i dla komfortu użytkowników (jazda po kostce brukowej wymaga od rowerzysty zużycia o 30% więcej energii w porównaniu do jazdy po nawierzchni bitumicznej).

Ponieważ rowerzysta nie tylko jeździ na rowerze, ale czasem musi gdzieś go zaparkować, namówiliśmy producenta z branży metalowej do rozszerzenia oferty o stojaki typu odwrócone U. Do tej pory w Polsce dominował model stojaka zwany „wyrwikółką”, który unie-

możliwał przypięcie ramy, przez co rower można było bardzo łatwo ukraść, pozostawiając w stojaku same koło. Ponadto niszczyły rower przez krzywienie kół i uszkodzenie przerzutek. Dzięki naszej działalności miasto ustawiło stojaki o kształcie odwróconego U na ulicy Żeromskiego a później na ulicy Moniuszki. Ponieważ duży potencjał widzimy wśród ludzi młodych wysłaliśmy pismo do Parlamentu Młodzieży Miasta Radomia z prośbą o wspólne działania na rzecz budowy bezpiecznych przechowalni dla rowerów przed szkołami. Niedługo potem Urząd Miejski uruchomił program „Rowerem do szkoły”, dzięki któremu stojaki zostały ustawione przed wszystkimi liceami, gimnazjami i częścią szkół podstawowych.

Oprócz powyższych działań, na bieżąco monitorujemy jakość projektów modernizacji ulic przy których powstają drogi rowerowe. Na swoim koncie mamy między innymi poprawki dotyczące już wybudowanych dróg rowerowych na ul. Dębowej, Chrobrego, Słowackiego czy Warszawskiej jak i dopiero projektowanych: nowa ul. Młodzianowska czy węzła „Czarna”. Cały czas zabiegamy, wzorem Krakowa czy Wrocławia, o włączenie przedstawicieli środowiska rowerzystów w proces projektowy i wszystko wskazuje na to, że tak się stanie. Tańsze jest przecież zwrócenie uwagi na etapie projektowania niż podczas budowy, gdzie często na poprawki jest już za

Radom, ul. Sycyńska. Wyniesione przejście dla pieszych i przejazd rowerowy

późno. Owoc doskonałej współpracy pomiędzy projektantami a Bractwem Rowerowym można oglądać na osiedlu Południe. Powstała tam droga rowerowa o parametrach jakie obowiązują w Holandii. Innowacyjnym, jak na warunki polskie jest poprowadzenie wszystkich przejazdów rowerowych przez skrzyżowania grzbietem progu zwalniającego. Takie rozwiązanie w znaczący sposób poprawia bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu drogowego i jednocześnie jasno wskazuje kto na skrzyżowaniu ma pierwszeństwo.

Skoro mowa o bezpieczeństwie, nasze stowarzyszenie dwukrotnie opublikowało raporty dotyczące bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego. Pierwszy dotyczył rowerzystów i obejmował analizę danych z policyjnego Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji z lat 2006–08, drugi – pieszych i dotyczył lat 2007–09. W przypadku obu raportów wykazaliśmy, że typowe kampanie na rzecz bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych polegające na rozdawaniu kamizelek koncentrują się na sprawach marginalnych i nie dotyczą istoty problemu. Z analizy danych wynika, że 89% zdarzeń z udziałem rowerzystów miało miejsce w ciągu dnia, 7% w nocy na drodze oświetlonej, 3% o zmroku lub o świetle i tylko 1% w nocy na drodze nieoświetlonej! Dla żadnego z odnotowanych w ciągu trzech lat nie wskazano jako przyczyny „jazda bez wymaganego oświetlenia”. Wykazaliśmy również, że tylko 2% rowerzystów biorących udział w zdarzeniach była pod wpływem alkoholu. Zatem działania prewencyjne policji powinny zostać przesunięte z kontroli trzeźwości i oświetlenia na nadzór udzielania pierwszeństwa przejazdu. Bo-wiem główną przyczyną zdarzeń drogowych z udziałem rowerzystów było nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu (54% ogółu zdarzeń).

Bractwo Rowerowe od kilku lat jest członkiem ogólnopolskiej sieci Miasta dla rowerów. Dzięki połączeniu sił w zeszłym roku udało się nam zmienić Prawo o Ruchu Drogowym. Nowa ustawa stała się w zakresie ruchu rowerowego w pełni zgodna z Konwencją Wiedeńską o Ruchu Drogowym. Dotychczasowa ustawa była z nią sprzeczna przede wszystkim w zakresie pierwszeństwa na przejazdach rowerowych. Rowerzyści jadący na wprost po drodze dla rowerów, pasie ruchu dla rowerów, jezdni bądź innej części drogi na wprost uzyskali pierwszeństwo przed pojazdami zmieniającymi kierunek ruchu. Zniknął również sprzeczny z Konwencją zapis zabraniający wjazdu na przejazd rowerowy „pod nadjeżdżający pojazd”. Ponadto nowelizacja zezwala rowerzystom:

- ▶ wyprzedzać powoli jadące samochody z ich prawej strony, pod warunkami: musi być dostateczna widoczność, miejsce itp.;
- ▶ jechać środkiem pasa ruchu na skrzyżowaniu aby samochód nie wyprzedzał nas w obrębie pasa ruchu i zajeżdżał nam drogę;
- ▶ jechać obok innego rowerzysty, jeśli nie utrudnia to poruszania się innym uczestnikom ruchu (ważne np. dla kolarzy trenujących jazdę w peletonie);
- ▶ zatrzymać się na wlocie skrzyżowania w służbie rowerowej obok innych rowerzystów;
- ▶ przewozić dzieci w przyczepkach ciągniętych przez rower;
- ▶ wyjątkowo – jechać po chodniku w innych niż obecnie dopuszczane sytuacjach (oblodzenie, ulewny deszcz, silna mgła – ekstremalne warunki pogodowe), rowerzysta jadący po chodniku ma obowiązek ustępować pierwszeństwa pieszym.

Jako stowarzyszenie prowadzimy również działalność edukacyjną. Od dwóch lat wspólnie z siecią Miasta dla Rowerów prowadzimy szkolenia dla nauczycieli oraz uczniów pt. „Rowerowa Szkoła”. W tym roku przeprowadzimy 20 bezpłatnych prelekcji w radomskich szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat roli roweru w systemie transportowym nowoczesnego miasta oraz praktycznych zasad bezpiecznej jazdy. Z kolei we współpracy z GDDKiA w 2011 r. przeprowadziliśmy szkolenie dla projektantów i zarządzających infrastrukturą drogową. Natomiast ze wspomnianym wyżej stowarzyszeniem seminarium na Politechnice Radomskiej „Polityka transportu rowerowego w mieście. Urbanistyka – infrastruktura – dialog”.

Oprócz działalności ściśle rowerowej prowadzimy akcje na rzecz użytkowników komunikacji pieszej i autobusowej. To dzięki działalności Bractwa diametralnie poprawiło się bezpieczeństwo pieszych na przejściu na ul. Słowackiego przy wiadukcie. Sprzeciwiliśmy się jego likwidacji i doprowadziliśmy do montażu sygnalizacji świetlnej. Skutecznie wnioskowaliśmy do MZDiK m.in. o wydłużenie świecenia sygnału zielonego na przejściu przy dworcu kolejowym, budowę azylów dla pieszych czy wyznaczenie nowych przejść dla pieszych.

Jednym z większych naszych sukcesów jest doprowadzenie do budowy trzeciego peronu dla komunikacji miejskiej na pl. Dworcowym. Dzięki temu rozwiązaniu wszystkie autobusy przejeżdżające w pobliżu dworca kolejowego będą zatrzymywać się w jednym miejscu. Dotychczasowa organizacja, aż siedmiu przystanków zlokaliz-

zowanych na czterech ulicach, nie tworzyła spójnego węzła przesiadkowego i była zbyt skomplikowana nie tylko dla mieszkańców Radomia, ale przede wszystkim dla przyjezdnych.

Będziemy działać nadal – i zapraszamy do współpracy wszystkich chętnych. Razem możemy osiągnąć znacznie więcej! Celem statutowym Bractwa jest popieranie wszelkich przedsięwzięć zmierzających do poprawy stanu środowiska życia człowieka. Zatem – jeśli kogoś zajmują problemy komunikacji publicznej, ruchu pieszego, ochrony przyrody, walki z marnotrawstwem energii i nadmiarem śmieci – czekamy na niego! Służymy pomocą, radą, znajomościami, stroną internetową...

Paweł Matracki

Salon Rowerowy RODEX w Radomiu

■ Świadomy rowerzysta

Rower jaki jest każdy widzi a jazda na nim to żadna filozofia – powie wielu. Tak jest tylko z pozoru. Bicykle z roku na rok stają się coraz bardziej specjalistyczne i skomplikowane. Producenci prześcigają się w ofertach coraz to nowych rowerowych gadżetów.

Czy niezbędnych? Warto zgłębić temat i być rowerzystą świadomym.

Świadomy czyli jaki? Taki, który nie kupi nowego roweru bez gwarancji tylko dlatego, że „trafiła się okazja i było tanio”. Takim, który nie kupi bicykla w sklepie internetowym jedynie na podstawie fotografii. Takim, który nie kupi używanej „pięknej holenderki” bez wsparcia fachowca lub wcześniejszego zapoznania się z podstawowymi zagadnieniami związanymi z rowerami. Takim, który ceni sobie bezpieczeństwo własne i innych, chce mieć z jazdy przyjemność i pożytek.

Zakup roweru

Stwierdzenie, że kupować rower należy świadomie jest oczywiste. Nabywamy towar znacznej wartości i nie możemy zawrzeć transakcji na zasadzie przypadku. Jesteśmy konsumentami i wraz z kupnem towaru musimy zyskać prawa przysługujące konsumentowi czyli przede wszystkim prawo do gwarancji. Nie ma sensu przedstawiać w tym miejscu przepisów dotyczących praw konsumenckich, trzeba jednak podkreślić, że musimy otrzymać od sprzedawcy książkę gwarancyjną, w której jasno podano kto jest gwarantem i gdzie mamy serwisować sprzęt w czasie trwania gwarancji.

Kupując rower musimy przymierzyć się do niego, a najlepiej pojeździć minutę, dwie. Nie jest to sytuacja idealna (przydałoby się pojeździć kilkanaście minut), ale ten krótki kontakt z bicyklem pozwoli nam ocenić czy to model dla nas, czy nie jest zbyt duży lub

zbyt mały, czy odpowiada nam np. kierownica o takim a nie innym kształcie, czy lepszy jest rower na kołach 26 cali czy większych (nawet spośród rowerów górskich możemy obecnie wybrać pomiędzy 26- i 29-calowymi) czy odpowiada nam kształt siodła. Podsumowując, błędem jest zakup roweru w sklepie internetowym, bo z „był z 30 % rabatem i wydawał się jak na mnie”.

Świadomy rowerzysta powinien wiedzieć gdzie najczęściej będzie jeździł. Przykładowo, jeśli marzą mu się leśne szlaki, nie powinien kupować roweru miejskiego. Do lasu najlepszy będzie rekreacyjny górski, krossowy, ewentualnie trekkingowy.

Jeśli zobaczyliśmy w telewizji relacje z maratonu górskiego i chcielibyśmy zabawić się w taki wyścig zupełnie amatorsko powinniśmy kupić rower górski czyli MTB a nie np. krossowy albo trekkingowy. Nie musi to być oczywiście sprzęt zawodniczy z ramą z włókna węglowego. Na początek wystarczy aluminiowy, z tzw. średniej półki.

Jeśli bicykl ma być wyłącznie środkiem transportu na dojazdy do pracy, wystarczy kupić nieskomplikowany rower miejski.

Rozważając typy rowerów i ich przeznaczenie należy wziąć pod uwagę pewne niuanse. Przykładowo: miejskim czy szosowym na górski szlak nie wjedziemy natomiast specjalistycznym „góralem” do pracy przemieścimy się bez problemu.

Podsumowując – nie będzie tu oczywiście niczego odkrywczego – rower trzeba kupować świadomie, w dobrym sklepie rowerowym z fachową obsługą.

Bezpieczeństwo

Rower może być dla użytkownika tylko środkiem transportu. Dla wielu jest jednak czymś więcej: dostarcza wrażeń np. krajoznawczych (wielokilometrowe wyprawy, eskapady enduro w górach), adrenaliny (wycieczki w trudnym technicznie górskim terenie) czy emocji sportowych podczas amatorskich wyścigów szosowych czy maratonów typu Mazovia MTB (najpopularniejszy obecnie wyścig w kraju, cykl maratonów terenowych organizowany przez doskonałego, byłego polskiego kolarza Cezarego Zamanę).

W każdym z tych przeznaczeń świadomy rowerzysta będzie tak użytkował rower by samemu być bezpiecznym i nie zagrażać innym. Podstawowe i najpowszechniejsze przeznaczenie roweru to wykorzystanie go jako środka transportu. Choć ścieżek rowerowych w kraju przybywa i tak głównie jeździmy drogami publicznymi. Musimy zatem stosować się do przepisów ruchu drogowego i – najważniejsze – być widocznym na drodze. Trzeba więc pamiętać, by

rower wyposażyć w przednią i tylną lampę. Gdy nas widać jesteśmy bezpieczniejsi – to stwierdzenie nie podlegające dyskusji.

– Po co mi do lasu lampki? – zapyta nie jeden rowerzysta przemierzający najchętniej leśne ścieżki i szlaki. – Przedzierałem się ostatnio przez chaszcze i urwałem drogą lampkę – będzie argumentował. Zgadza się. W terenie, szczególnie górskim, wszystkie „dodatki” rowerowe takie jak lampki, przyczepione do ramy, nawet podnóżki rowerowe (nóżki rowerowe) często przeszkadzają w technicznej agresywnej jeździe. Co w tej sytuacji? Trzeba zaopatrzyć się w małe lampki szybkiego montażu, które przed wjechaniem w teren odpinamy i chowamy w plecaku czy torebce podsiodłowej. Zapinamy je do roweru dopiero wtedy gdy trzeba.

O ile oświetlenie można w razie potrzeby zdjąć z bicykla, z kaskiem w czasie jazdy najlepiej się nie rozstawać. Nie trzeba chyba tego specjalnie uzasadniać. Jeśli ktoś do kasków podchodzi sceptycznie, powinien poczytać na forach rowerowych opinie tych, którym kask uratował życie lub uchronił przed kalectwem.

Warto jeździć w okularach i to nie ze względu na słońce czy modę. Okulary rowerowe chronią nas przede wszystkim przed owadami. Każdy, kto przy szybszej jeździe musiał przez muszkę w oku nagle hamować, wie czym taka sytuacja może się zakończyć. I na pewno nie rusza się bez okularów a w zależności od aury (słońce, chmury), zmienia w oprawkach tylko szkła (jasne, ciemne).

Bezpieczeństwo podczas jazdy na rowerze w sposób istotny zależy od przewidywalności naszych zachowań dla innych użytkowników drogi, szlaku czy nawet rywala w amatorskim maratonie. Na drodze publicznej jedziemy prawą stroną, pozostawiając sobie przynajmniej 50–70 cm do krawędzi jezdni. Oczywiście nie wykonujemy gwałtownych manewrów. Warto pamiętać, że w Polsce wielu kierowców nadal nie sympatyzuje z cyklistami. Dla zabawy potrafią wyprzedzać rowerzystów w odległości nawet 15 centymetrów od jednoślada. Zawsze warto w takich sytuacjach zagwarantować sobie miejsce do zwiększenia tego dystansu przynajmniej do pół metra. Na szlakach rowerowych jesteśmy panami sytuacji ale każdy świadomy rowerzysta nie zapomni o podstawowych zasadach kultury czy unikaniu szarżowania. Na szlakach pieszych, na które wolno wjeżdżać rowerzystom (poza pewnymi wyjątkami, np. szlaki Tatrzańskiego Parku Narodowego) „królami” są piechurzy i trzeba o tym bezwzględnie pamiętać. Na maratonach też obowiązują pisane i niepisane zasady i każdy świadomy cyklista-maratończyk ich

przestrzega. Dotyczą szczególnie zasad wyprzedzania i zachowania na zjazdach.

Wygoda

Świadomy rowerzysta jeździ w specjalistycznej odzieży. Ot, po prostu dla komfortu i wygody. Zapewniają to np. kolarskie spodenki z lykry (z „pampersem” czyli wkładka antybakteryjna). Pupa będzie zmęczona w nich dopiero po 20 kilometrach (mówimy tu o nie-wprawionych cyklistach) a nie po 5 km, co będzie pewne przy jeździe w zwykłym odzieniu. Ci, którzy programowo nie uznają lykry, powinni spróbować krótkich spodenek dwuelementowych. Wewnątrz szortów wyglądających jak cywilne, kryją się dopinane lykrowe, z kolarskim „pampersem”.

Planując wielogodzinne wyprawy rowerowe trzeba pamiętać o aurze, która w ostatnich latach potrafi płać figle. Do sakwy czy plecaka zawsze warto włożyć kurtkę z membrany (oddycha wypuszczając parę wodną ale nie przepuszcza deszczu).

Prócz oświetlenia, kasku i stroju, który poprawia komfort jazdy, na wycieczkę trzeba zabrać: dętkę, łańki i pompkę. Warto mieć przy sobie smar do łańcucha. Po co? Otóż nic gorzej nie świadczy o rowerzyście niż piszczący łańcuch roweru. To tak jakby nie pilnować poziomu oleju w silniku samochodu. Łańcuch musi być nasmarowany, bo dzięki temu posłuży nam dłużej, poza tym smar zabezpiecza zębatki korby i kasety.

Na wyposażeniu każdego cyklisty powinien być też zestaw kluczy imbusowych w formie przypominającej wielofunkcyjny scyzoryk. Niezbędny na wyjazd będzie również bidon, choć są tacy, którzy wolą plecaki z bukłakami na napoje.

Wymienione wyżej akcesoria to podstawa ekwipunku rowerzysty – turysty podróżującego w niezbyt skomplikowanym terenie. Każdy kto zapuszcza się w poważne góry wie, że to co wyżej wymienione to mało. Co ma ze sobą zabrać adept MTB by nie zniechęcić się do kolejnej wyprawy jeśli podczas pierwszej wywróci się i skrzywdzi lub złamie hak przerzutki (w górach zdarza się to wyjątkowo często)? Ano obowiązkowo mieć ze sobą jeden nowy hak. Wymiana nie jest czymś skomplikowanym i uda się każdemu rowerzyście, który podstawowe czynności serwisowe wykonuje przy swoim rowerze sam.

Przyda się podczas wycieczek (szczególnie w górach) kluczyk do centrowania kół, łyżka do opon i komplet klocków hamulcowych.

„Przecież to cały warsztat rowerowy” – powie ktoś. Otóż nie. To wszystko o czym mowa powyżej da się zmieścić we niedużym plecaku rowerowym. Na plecach wiezie się około pół do kilograma ale niezależność i gwarancja że ma się pod ręką wszystko co niezbędne by skończyć wyprawę jest ważniejsza.

Plecak rowerowy to najlepsze zdaniem wielu cyklistów rozwiązanie do przewozu różnych akcesoriów czy kurtki przeciwdeszczowej.

Gdy jeździmy w pobliżu miejsca zamieszkania i w razie awarii „jakoś” dostaniemy się do domu wypakowany po brzegi plecak jest zbędny. Na podstawowe akcesoria wystarczy torebka podsiodłowa lub torba pod ramę.

Użytkownicy rowerów trekkingowych mogą używać zamiast plecaków sakw.

Internet

Świadomy rowerzysta czerpie z doświadczeń innych. Przydatny w tym celu jest internet i tematyczne miesięczniki „bikeBoard”, „Magazyn Rowerowy” i „RowerTour”. Internet jak to internet czasami przypomina globalny śmietnik jednak da się „odsiać” od słabych portali i forów takie, w których znajdziemy informacje przydatne i ciekawe. Rozpiętość dziedzin poruszanych w sieci jest olbrzymia i dotyka m.in. problematyki zakupów roweru, wyposażenia dodatkowego, tras rowerowych w Polsce i nie tylko, logistyki w przypadku wypraw rowerowych w miejsca egzotyczne, i oczywiście porad technicznych.

Podsumowując temat świadomego rowerzysty – nie trzeba być koniecznie alfą i omegą w dziedzinie bicykli i znać kąty rowerowych ram oraz ich wpływ na skrętność roweru czy jego zachowanie się na zjazdach i podjazdach. Nie jest także niezbędna orientacja w położeniach i kinetyce tylnych, amortyzowanych zawiesznień rowerowych, konstrukcjach widelców i tłumików, ale podstawy wiedzy o rowerach warto posiadać. Choćby po to, by nie dokonywać nietrafionych zakupów, by nie tracić ciężko zarobionych pieniędzy oraz by jeździć z przyjemnością, nie z kontuzjami.

Danuta Komarec-Grabowska

Psycholog

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu

Edukacja komunikacyjna dzieci niepełnosprawnych intelektualnie

Problem bezpieczeństwa ruchu drogowego to wartość ponadczasowa, stawka jest wysoka – w grę wchodzi ludzkie zdrowie i życie. Temat jest bliski moim zainteresowaniom zawodowym, jednocześnie mam duże doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie.

Dzieci niepełnosprawne intelektualnie stanowią specyficzną grupę uczestników ruchu drogowego. Nie wszystkie poruszają się będą po drogach – także w przyszłości – bez pomocy osób trzecich, ale nawet wtedy, gdy z tej pomocy będą korzystać, wyposażenie ich choćby w elementarną wiedzę na temat bezpiecznych zachowań na jezdni jest niezbędne. Ułatwi to opiekunom sprawowanie nadzoru i zwiększy świadomy udział dziecka w zachowaniu bezpieczeństwa.

W obrazie zachowań niepełnosprawnych intelektualnie jest wiele różnic, tak jak różne są stopnie upośledzenia umysłowego. Zawsze jest to jednak mniejsze rozumienie otaczającego świata, zachodzących zjawisk, mniejszy krytycyzm, ograniczenie odbioru informacji werbalnych, trudności w różnicowaniu sytuacji niebezpiecznych, niższy poziom samokontroli, mniejsza samodzielność w myśleniu. Bezpieczny udział w ruchu drogowym wymaga wiedzy, zapamiętania zasad, sprawności ruchowej i precyzyjnej, umiejętności dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych, planowanych działań, a także świadomości, że wiele zależy od własnych zachowań. Uwrażliwienie dziecka niepełnosprawnego na bezpieczne uczestnictwo w ruchu drogowym jest tym trudniejsze, że ograniczone są procesy orientacyjno-poznawcze – czas uwagi dowolnej, słaba koncentracja uwagi, wolny tok spostrzegania i mała dokładność, trudności w wyodrębnieniu cech istotnych, słaba pamięć, często zakłócana orien-

tacja przestrzenna, kierunkowa, czasowa, osłabiona kontrola emocji, skłonność do nieprzewidywanych działań. Środowisko ruchu drogowego to system wartości sprzężonych, stale zmieniających się układów, co stawia przed dzieckiem zadanie sprostania nowym sytuacjom. Wymaga to bieżącej oceny sytuacji, a zdolności antycypacji zdarzeń przez dzieci niepełnosprawne intelektualnie są ograniczone. Dodatkowo uwzględnić należy utrudnienia związane z pogodą, porą roku, porą dnia. Toteż metodyka wychowania komunikacyjnego dziecka niepełnosprawnego intelektualnie opiera się na znajomości sylwetki psychologicznej dziecka, uwzględnia jego ograniczenia, ale także i potencjał.

Treści edukacji komunikacyjnej włączone w cykl programu edukacyjno-wychowawczego i terapia dzieci upośledzonych umysłowo muszą uwrażliwiać na poczucie ryzyka w ruchu drogowym, uczyć radzenia sobie w niebezpiecznych sytuacjach, prawidłowo oceniać sytuację i przewidywać skutki – poszerzając jednocześnie możliwości poznawcze dziecka. Bezpieczny udział w ruchu drogowym stawia przed dzieckiem niepełnosprawnym wyzwania w zakresie m. in. nauki nowych pojęć związanych z sytuacją drogową, rozpoznawania dźwięków i kierunków, z których dochodzą, właściwej oceny odległości, przyswojenia wiedzy o funkcjonowaniu pojazdów, rozpoznawania znaków, poznania zasad nie tylko bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię, ale i zachowania bezpieczeństwa w zabawie, w tym w zabawach charakterystycznych dla pór roku. Właściwie ukształtowane nawyki komunikacyjne pozwalają dziecku niepełnosprawnemu intelektualnie bezpiecznie zdobywać nowe doświadczenia samoobsługowe. Włączają w życie społeczne, utrwalają pojęcie sytuacji niebezpiecznych i konieczność ich różnicowania, a także kształtują poczucie odpowiedzialności za siebie. Metody edukacji komunikacyjnej uwzględniające stopień niepełnosprawności intelektualnej dziecka i dynamizujące aktywność poznawczą, poszerzają jego kompetencje społeczne – uczą zdobywania umiejętności, które pozwolą na możliwie największą samodzielność.

Znaczącą rolę w edukacji komunikacyjnej dziecka niepełnosprawnego intelektualnie odgrywają rodzice i opiekunowie. Dziecko uczy się przez naśladowanie. Dlatego rodzice i opiekunowie muszą konsekwentnie przestrzegać zasad, bo utrwała to nawyki bezpiecznego zachowania na jezdni i właściwą współpracę z dorosłymi.

Uwrażliwienie dziecka niepełnosprawnego intelektualnie na problemy bezpieczeństwa ruchu drogowego to proces długotrwały. Zdobyte umiejętności musi często „przetwarzać” w formie dla niego atrakcyjnej – konkursy, turnieje, zabawy, ćwiczenia orientacyjne i ruchowe, angażując i procesy orientacyjno-poznawcze i emocjonalno-motywacyjne – piosenki, wiersze, dramy, zagadki obrazkowe i słowne, puzzle, plansze, kolorowanki. Także poprzez niekonwencjonalne, metody – przedstawienia, spektakle, w innym miejscu niż szkoła, w atrakcyjnej scenerii, gdzie wśród nowych doznań wzrokowych, słuchowych, artystycznych odbierać można znane treści.

Nie tylko dzieci niepełnosprawne w szkołach i innych placówkach oświatowych wymagają edukacji w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Również młodzież i dorosłe osoby niepełnosprawne intelektualnie wymagają kontynuowania nauki. Jest to więc zadanie wszystkich placówek aktywizujących ludzi niepełnosprawnych intelektualnie i przygotowujących ich do samodzielnego życia na miarę ich możliwości.

Działania placówek są pełniejsze, jeżeli są wspierane przez instytucje zajmującą się działalnością w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ważną rolę odgrywają spotkania z przedstawicielami policji i innych służb, Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego oraz pogadanki, profesjonalne pomoce dydaktyczne, wiedza i doświadczenie w szeroko pojętej działalności popularyzacji tej problematyki – także możliwość szkoleń pracowników placówek aktywizujących osoby niepełnosprawne intelektualnie. Zasadnym jest zachęcanie nauczycieli, instruktorów, kadr placówek dla osób z niepełnosprawnością intelektualną do zdobywania wiedzy na szkoleniach organizowanych przez WORD, popularyzowanie możliwości poszerzania kompetencji w tym zakresie – korzystania z profesjonalnego doradztwa i merytorycznego wsparcia oferowanego przez WORD.

Maria Krzak

Metodyk

Mazowieckie Samorządowe Centrum

Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu

**Twórczo i skutecznie,
czyli jak praktycznie realizować
wychowanie komunikacyjne w szkole**

Dzieci uczestniczą w ruchu drogowym od najmłodszych lat, najpierw w rodzinie, a następnie w przedszkolu, w szkole i dalej w życiu dorosłym. Wychowanie komunikacyjne powinno koncentrować się na kształtowaniu u dzieci poczucia ryzyka w ruchu drogowym oraz rozwijaniu umiejętności radzenia sobie w niebezpiecznych sytuacjach. Doświadczenie potrzebne jest po to, by oceniać i przewidywać skutki działań własnych i innych osób.

W edukacji komunikacyjno-drogowej potrzebna jest integracja wielu środowisk, wypracowanie konkretnych długofalowych działań realizowanych z konsekwencją i uznanie zagadnień bezpieczeństwa ruchu drogowego za problem całego społeczeństwa. Szkoła musi opracować własny model działań, integrując swoje środowisko, angażując nauczycieli wszystkich przedmiotów, nie tylko techniki, wychowania fizycznego czy wychowawców, a przede wszystkim rodziców, dla których życie i zdrowie dzieci jest najważniejsze. Nauczyciel techniki powinien pełnić tutaj rolę inspektora (koordynatora), przygotowując zakres działań, który jest częścią programu profilaktyczno-wychowawczego szkoły.

Treści wychowania komunikacyjnego uczeń powinien przyswajać przede wszystkim poprzez bezpośredni udział w różnych sytuacjach drogowych. Z tego też względu ważne jest preferowanie metod aktywnych opartych na działaniu i przeżywaniu dzieci. Dają one możliwość konkretyzacji poznanych zjawisk, przedmiotów, utrwalania wiedzy oraz pogłębiania doświadczeń. Nauczyciel powinien stwarzać takie sytuacje, aby dziecko miało okazję przekonać się, że istniejące zasady ruchu drogowego zostały stworzone w trosce o bezpieczeństwo wszystkich użytkowników dróg. Bezwzględnym wzorem zachowań od najmłodszych lat są rodzice. Niestety, nie zawsze

jest to wzór pozytywny i świadomy zagrożeń. Dlatego trzeba przypominać o ich obowiązkach prawnych, uświadamiać i włączać do programu wychowawczego szkoły. Dawanie dobrego przykładu przez nas wszystkich jest najskuteczniejsze, najprostszą drogą do ochrony naszych dzieci przed niebezpieczeństwem na drodze.

Taka integracja działań byłaby możliwa poprzez powołanie w każdej szkole koordynatora wychowania komunikacyjnego czy w szerszym zakresie edukacji motoryzacyjnej. Kompetencje takiego koordynatora powinny być:

- ▶ merytoryczne – znajomość przepisów prawnych i głównych problemów brd, programów i inicjatyw poprawy brd, umiejętności wyszukiwania i analizowania danych, systematyczne doskonalenie oraz stały kontakt z podmiotami zajmującymi się problematyką brd;

- ▶ pedagogiczne i organizacyjne – umiejętność tworzenia i ewaluacji programów i materiałów edukacyjnych z zakresu brd, stosowanie skutecznych form, metod i środków nauczania i wychowania, kierowanie procesami grupowymi, planowania w obszarze Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczyciel itp.

- ▶ personalne i społeczne – umiejętności komunikacji interpersonalnej; nawiązywania kontaktów i prowadzenia negocjacji oraz rozwiązywania konfliktów.

Do zadań koordynatora należy:

1. Edukacja dzieci i młodzieży:

- ▶ prowadzenie zajęć dydaktycznych w formie zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, ścieżek edukacyjnych, projektów, wycieczek edukacyjnych, zajęć praktycznych w miasteczku ruchu drogowego itp.,

- ▶ wprowadzenie wychowania komunikacyjnego do szkolnych programów wychowawczych,

- ▶ przygotowanie i koordynowanie w szkole działań związanych ze zdobywaniem przez uczniów kart rowerowych i motorowerowych,

- ▶ opracowanie i przeprowadzenie sprawdzianów wiedzy i umiejętności uczniów,

- ▶ przygotowanie uczniów do Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, organizacja na etapie szkolnym, gminnym, uczestniczenie w turnieju powiatowym,

- ▶ przygotowanie rocznych kalendarzy imprez brd na poziomie szkolnym i pozaszkolnym – konkursy plastyczne, sprawnościowe, apele, festyny, akcje, pokazy, kampanie, gazetki szkolne itp.,

- ▶ stworzenie w bibliotece szkolnej działu brd dla dzieci i młodzieży.

2. Współdziałanie z Radą Pedagogiczną:

- ▶ podjęcie ścisłej współpracy z dyrektorem szkoły;
- ▶ przeprowadzenie szkoleń Rady Pedagogicznej w zakresie realizacji treści edukacji motoryzacyjnej na różnych przedmiotach, projektach edukacyjnych i programach wychowawczych;
- ▶ wspólne opracowanie szkolnego programu edukacji komunikacyjno-drogowej;
- ▶ koordynowanie zadań związanych z realizacją programu;
- ▶ pomoc w przygotowaniu wycieczek pieszych, rowerowych, rajdów itp. oraz sprawowania opieki podczas przewozu dzieci do i ze szkoły;
- ▶ określenie współpracy z rodzicami.

3. Edukacja rodziców:

- ▶ aktywizacja rodziców do wspólnych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i zainicjowanie powstania wśród rodziców „szkolnych rzeczników brd”;
- ▶ przygotowanie i rozpowszechnienie wśród rodziców materiałów informacyjnych, edukacyjnych, promocyjnych na temat brd w formie ulotek, broszur, mapek, folderów;
- ▶ przeprowadzenie wśród rodziców ankiety diagnozującej ich wiedzę w zakresie bezpieczeństwa dziecka w drodze do szkoły;
- ▶ organizacja szkoleń i warsztatów dla rodziców na temat zagrożeń w ruchu drogowym i utrwalenia schematów bezpiecznych zachowań dzieci na drodze i w środkach lokomocji;
- ▶ aktywizacja rodziców w zakresie zaopatrzenia dzieci w elementy odblaskowe i kontroli ich noszenia;
- ▶ włączenie rodziców do pomocy w przeprowadzaniu konkursów, turniejów, wycieczek, rajdów, obozów itp.

4. Współpraca z instytucjami i środowiskiem lokalnym:

- ▶ współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego;
- ▶ ustalenie wspólnych elementów, celów i obszarów działań między lokalną policją, strażą pożarną, urzędem gminy i służbą zdrowia;
- ▶ podejmowanie inicjatyw w zakresie brd w środowisku lokalnym;
- ▶ pozyskiwanie sponsorów (wykonanie toru przeszkód, miasteczka ruchu drogowego, zakupu pomocy dydaktycznych, rowerów, nagród i upominków dla uczestników organizowanych konkursów).

5. Rozwój szkolnej bazy dydaktyczno-technicznej wyposażenia dydaktycznego:

- ▶ przygotowanie projektu pracowni brd;
- ▶ wyposażenie pracowni w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji edukacji motoryzacyjnej;
- ▶ gromadzenie materiałów dydaktycznych, ćwiczeń, testów, czasopism, książek, filmów, programów komputerowych itp.;
- ▶ udostępnienie środków dydaktycznych innym nauczycielom realizującym zagadnienia brd;
- ▶ pozyskanie nowych informacji pedagogicznych;
- ▶ doskonalenie swoich kompetencji.

Zadania są ambitne, ale dobrze zaplanowane przez koordynatora wsparte przez dyrektora szkoły zintegrują wokół wychowania komunikacyjnego grono pedagogiczne i całe lokalne środowisko. Jest to trudne, ale warto spróbować.

Doskonałą okazją do wzbogacania oferty edukacyjnej i wychowawczej gimnazjum może być także projekt edukacyjny z wychowania komunikacyjnego. Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dn. 20 sierpnia 2010 r. *w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 156 poz. 1046) projekt edukacyjny jest zespolonym, planowym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu. Wiele z wymienionych zadań koordynatora można robić w formie projektu, chociażby „edukację rodziców”. Zainspirowani ciekawie sformułowanym tematem projektu uczniowie samodzielnie realizują zadania, zdobywają informacje, opracowują je, a następnie prezentują innym (szkoła, rodzice, władze lokalne). Realizacja wymaga pracy zespołowej, uczniowie muszą ze sobą współpracować, aby rozwiązać problem. Prezentacja efektów pracy z projektem przyczyni się do upowszechnienia potrzeby przyswajania określonych norm postępowania na drodze po to, aby stać się odpowiedzialnym uczestnikiem ruchu drogowego.

Następnym pomysłem, na który chciałabym zwrócić uwagę i zachęcić nauczycieli i uczniów do udziału, to program edukacyjny Renault „Bezpieczeństwo i mobilność dla wszystkich”. Jest to jedna z najstarszych i najpopularniejszych inicjatyw dla dzieci na świecie, na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i przyjaznej dla środowiska motoryzacji. Do jej podstawowych elementów należą:

1. „Droga i ja” – pakiety edukacyjne dla szkół (nauczycieli i rodziców);
2. „E-learning” – multimedialny, interaktywny kurs zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego dla dzieci, nauczycieli i rodziców;
3. „Twój pomysł, Twoja inicjatywa” – kurs polegający na wymyśleniu, a następnie zorganizowaniu lokalnej kampanii promującej brd lub/i ekologiczne sposoby przemieszczania się; dla zwycięzców wycieczka do Eurodisneylandu;
4. „Szkolny klub bezpieczeństwa” – aktywne działanie dzieci, nauczycieli i rodziców na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego wśród społeczności lokalnej.

Program ma charakter międzynarodowy i jest realizowany od 2000 r. w 35 państwach. Obecnie trwa 12 edycja programu. Na stronie www.bezpieczenstwo.renault.pl znajdują się szczegóły.

Uczestniczy w nim wiele szkół. Miedzy innymi w regionie radomskim powstało 15 szkolnych klubów bezpieczeństwa.

Jest jeszcze wiele możliwości, chociażby cykl kampanii społecznych Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego „Włącz myślenie”, w które powinny zaangażować się szkoły, aby dotrzeć do jak największej liczby obywateli.

Przykładami dobrej praktyki można się podzielić z innymi nauczycielami publikując je na Portalu Edukacyjnym Wychowania Komunikacyjnego „Bezpieczna Droga do Szkoły” – www.wychowaniekomunikacyjne.org. Służy on popularyzacji zasad bezpieczeństwa dzieci w ruchu drogowym oraz upowszechniania instrumentów wychowania komunikacyjnego w domu i szkole. Jest otwartym, ogólnodostępnym forum wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń. Oferuje użytkownikom dostęp do swoich zasobów wraz z możliwością bezpłatnego pobierania ich w celach edukacyjnych. Są materiały dla dzieci, rodziców i nauczycieli (filmy, programy, przepisy prawne, aktualności, scenariusze, opisy dobrych praktyk itp.). Można korzystać z zamieszczanych przez redakcję materiałów, a także podzielić się swoimi doświadczeniami, inicjatywami, osiągnięciami oraz dorobkiem dydaktycznym i metodycznym. Na stronie internetowej Kuratorium Oświaty jest również możliwość zgłaszania dobrych praktyk.

Jestem głęboko przekonana, że upowszechnienie wypracowanych dobrych praktyk jest skuteczną i prostą drogą prowadzącą do realizacji działań profilaktycznych, zachęcam nauczycieli do dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem z zakresu stosowanych

metod nauczania, sposobów prowadzenia zajęć czy nowatorskich rozwiązań programowych. Mam nadzieję, że inicjatywy nauczycieli (np. scenariusze zajęć z wychowania komunikacyjnego zawierające między innymi zasady poruszania się na rowerze i skuterze, oraz opis imprez i konkursów szkolnych i środowiskowych, działania obejmujące pedagogizację rodziców i wiele innych) staną się źródłem inspiracji i pomocy dla pedagogów z mniejszym doświadczeniem zawodowym i w znaczący sposób przyczynią się do zmniejszenia zagrożeń, jakie wynikają z użytkowania dróg.

Karta rowerowa – nowelizacja przepisów

Ustawa o kierujących z dnia 5 stycznia 2011 r. (Dz.U. Nr 30 z 2011 r. poz. 151)

Art. 7. 1. Dokumentem stwierdzającym posiadanie uprawnienia do kierowania:

2) rowerem – jest karta rowerowa lub prawo jazdy kategorii AM, A1, B1 lub T – w przypadku osób, które ukończyły 18 lat;

3) pojazdem zaprzęgowym – jest karta rowerowa lub prawo jazdy kategorii AM, A1, B1 lub T – w przypadku osób, które nie ukończyły 18 lat.

Art. 8. 1 Wymagany minimalny wiek do kierowania wynosi:

10 lat – dla roweru; 13 lat – dla jadącego po jezdni wózka inwalidzkiego; 14 lat – dla pojazdów kategorii prawa jazdy AM (motorowerów); 15 lat – dla pojazdu zaprzęgowego; 16 lat – dla pojazdów określonych w prawie jazdy kategorii A1, B1, T; 17 lat – dla roweru wieloosobowego lub przewożącego inną osobę.

Art. 17. 1. Kartę rowerową wydaje nieodpłatnie, za pisemną zgodą rodzica lub opiekuna:

1) dyrektor szkoły – uczniowi szkoły podstawowej;

2) dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego lub przedsiębiorca prowadzący ośrodek szkolenia kierowców posiadający poświadczenie potwierdzające spełnienie dodatkowych wymagań – osobie niewymienionej w pkt. 1 (pozostałym uczniom)

2. Kartę rowerową może uzyskać osoba, która:

1) osiągnęła wymagany minimalny wiek (10 lat);

2) wykazała się niezbędnymi umiejętnościami odpowiednio podczas zajęć szkolnych, zajęć prowadzonych przez wojewódzki ośrodek ruchu drogowego lub zajęć prowadzonych przez ośrodek szkolenia kierowców posiadający poświadczenie potwier-

dzające spełnienie dodatkowych wymagań (baza dydaktyczna, przygotowanie pedagogiczne, akredytacja kuratora oświaty).

W przypadku utraty lub zniszczenia karty rowerowej wórnik tego dokumentu wydaje nieodpłatnie podmiot, który wydał kartę rowerową.

Zajęcia dla osób ubiegających się o wydanie karty rowerowej.

Art. 41. 1. W podstawie programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (...) zawarte są treści umożliwiające przygotowanie ucznia szkoły podstawowej do ubiegania się o wydanie karty rowerowej.

2. Zajęcia dla uczniów przygotowujących się do ubiegania się o wydanie karty rowerowej prowadzą nauczyciele posiadający kwalifikacje określone w art. 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

3. Dyrektor szkoły może zawrzeć porozumienie z wojewódzkim ośrodkiem ruchu drogowego lub ośrodkiem szkolenia kierowców posiadającym poświadczenie potwierdzające spełnienie dodatkowych wymagań, o których mowa w art. 31, o nieodpłatnym uczestnictwie uczniów w zajęciach organizowanych przez ten ośrodek dla osób ubiegających się o wydanie karty rowerowej.

4. Zajęcia dla osób ubiegających się o wydanie karty rowerowej, a niebędących uczniami szkoły podstawowej, są prowadzone w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego lub ośrodku szkolenia kierowców posiadającym poświadczenie potwierdzające spełnienie dodatkowych wymagań, o których mowa w art. 31 ust.1.

5. Koszty uczestnictwa uczniów w zajęciach, o których mowa w ust. 3, są pokrywane ze środków własnych wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego lub ośrodka szkolenia kierowców.

Art. 42. 1. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania (edukacji narodowej) określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania oraz sposób organizacji zajęć dla osób niebędących uczniami szkoły podstawowej, ubiegających się o wydanie karty rowerowej;
- 2) tryb i warunki przeprowadzania egzaminu w zakresie karty rowerowej;
- 3) kwalifikacje osób prowadzących egzamin dla osób niebędących uczniami szkoły podstawowej,
- 4) wzór karty rowerowej

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1 uwzględnia się odpowiednio:

- 1) konieczność przygotowania osób uzyskujących kartę rowerową do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym;
- 2) potrzebę ujednolicenia wzorów dokumentów;
- 3) specyfikę ruchu pojazdów jednośladowych, w tym istniejące zagrożenia ze strony innych uczestników ruchu;
- 4) konieczność zapewnienia odpowiednich kwalifikacji osób prowadzących zajęcia.

Art. 47. 3. Nadzór nad szkołą, dla której podstawa programowa kształcenia w zawodzie przewiduje uzyskanie umiejętności kierowania pojazdem silnikowym lub podstawa programowa kształcenia ogólnego przewiduje uzyskanie karty rowerowej, sprawuje organ właściwy do wykonywania nadzoru pedagogicznego.

Art. 49. 5. Sprawdzenie niezbędnych umiejętności osoby ubiegającej się o wydanie karty rowerowej odbywa się w ramach zajęć, o których mowa w art. 41

Art. 65. 1. Sprawdzenie niezbędnych umiejętności osoby ubiegającej się o kartę rowerową dokonuje:

- 1) nauczyciel posiadający specjalistyczne przeszkolenie z zakresu ruchu drogowego organizowane nieodpłatnie w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego;
- 2) policjant lub policjant w stanie spoczynku, posiadający specjalistyczne przeszkolenie z zakresu ruchu drogowego;
- 3) egzaminator;
- 4) instruktor;

2. Sprawdzenie umiejętności odbywa się w jednostce prowadzącej zajęcia w obecności nauczyciela, rodzica lub opiekuna.

Art. 73. 1 Nadzór nad sprawdzianem umiejętności osoby ubiegającej się o kartę rowerową sprawuje właściwy organ nadzoru odpowiednio do miejsca, w którym jest ono wykonywane.

Ustawa została podpisana 25 stycznia 2011 r., opublikowana 10 lutego 2011 i wejdzie w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia tj. 11 lutego 2012 r.

Zmiany – Ustawa z dn. 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym z późn. zm.

Art. 117 ust. 1. Do zadań ośrodka ruchu drogowego należy:

- 1) prowadzenie kursów:
 - a) doskonalących dla nauczycieli prowadzących zajęcia szkolne dla uczniów ubiegających się o kartę rowerową
- 2) organizowanie zajęć dla uczniów ubiegających się o kartę rowerową.

Teresa Turkowska

Nauczyciel-metodyk

Doradca metodyczny m.st. Warszawy

Wychowanie komunikacyjne jest możliwe w szkole!

Każdy uczeń po przekroczeniu progu szkoły korzysta ze szkolnego ciągu komunikacyjnego według pewnych zasad. Przemieszczanie się uczniów i dorosłych w szkole to szczególny przypadek ruchu drogowego, ale cyklicznie panuje na nim intensywny ruch pieszych. Już tu rozpoczyna się wychowanie komunikacyjne.

Dobry przykład oraz przestrzeganie przyjętych norm i zasad przez wszystkich dorosłych pracowników szkoły – administracyjnych i pedagogicznych – przyczynia się do kształtowania właściwych nawyków i postaw bezpiecznego oraz kulturalnego poruszania się uczniów po ciągach komunikacyjnych, tj. schodach i korytarzach, a także do kształtowania szacunku dla obowiązujących zasad, do osób korzystających z tych ciągów i kształtowania współodpowiedzialności.

Szkoła to miejsce na ogół bezpieczne, a zagrożenie pojawia się po wyjściu ze szkoły, w rzeczywistym ruchu drogowym. Świadomość potrzeby przestrzegania zasad bezpieczeństwa i poszanowania prawa oraz postawa partnerstwa i odpowiedzialności wyniesiona z uczestnictwa w szkolnym ruchu będzie się przekładać na zachowania i postawy w ruchu drogowym.

Przygotowanie dzieci i młodzieży do bezpiecznego korzystania z dróg jako pieszego, pasażera, rowerzysty, motorowerzysty należy do jednych z zadań szkoły. Stosowne zapisy w tej sprawie zawarte zostały w podstawie programowej wychowania przedszkolnego i podstawie programowej kształcenia ogólnego I, II i III etapu edukacyjnego – w edukacji technicznej. Znajdują się także w edukacji społecznej, przyrodzie, etyce, edukacji dla bezpieczeństwa. Zatem grono nauczycieli, którzy winni włączyć się w realizację treści wychowania komunikacyjnego jest dość liczne, a dodając wychowawców klas oraz nauczycieli innych przedmiotów wychodzących lub wyjeżdżających

z dziećmi i młodzieżą poza szkołę znacznie się poszerza. To podczas wycieczek widoczne jest zastosowanie wiedzy w praktyce i możliwość przeprowadzenia ewaluacji postaw i zachowań uczniów w rzeczywistym ruchu drogowym jako pieszych i pasażerów komunikacji zbiorowej. Nauczyciele na ogół swoją uwagę poświęcają głównie wymaganiom programowym dotyczącym swojego przedmiotu i koncentrują się na ich. A przecież jedną z ważnych funkcji współczesnej szkoły jest przygotowanie młodzieży do życia w społeczeństwie, do dbania o bezpieczeństwo własne i innych, w tym na drodze. Są to zadania wspólne dla ogółu nauczycieli.

Wychowanie komunikacyjne powinno być realizowane przez wszystkich nauczycieli i powinno stanowić część programu wychowawczego szkoły, stać się jej misją. Żeby jednak przyniosło oczekiwane rezultaty w postaci bezpiecznych, kulturalnych i odpowiedzialnych zachowań dzieci oraz młodzieży na drogach i w środkach transportu musi być świadomie zaplanowane i zorganizowane, spójne i długofalowe.

Edukacja komunikacyjna może przyjmować różnorodne formy. Podstawową będą tematyczne zajęcia, ale pożądane są również apele, spotkania z przedstawicielami instytucji zajmujących się problematyką brd, konkursy – klasowe, szkolne, gminne, czy też akcje mające na celu promowanie zwiększenia bezpieczeństwa na drodze własnego i innych użytkowników dróg, np. akcja sprawdzania stanu technicznego rowerów ze szczególnym zwróceniem uwagi na obowiązkowe wyposażenie. Materiały, a w szczególności scenariusze zajęć można uzyskać z bardzo wielu źródeł m.in. z portali edukacyjnych (na przykład www.wychowanieikommunikacyjne.org.pl).

Takie tematy, jak bezpieczna droga z domu do szkoły czy stosowanie elementów odblaskowych mogą realizować nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i innych specjalności w starszych klasach szkoły podstawowej: techniki, języka polskiego, plastyki, wychowawcy klas. Każdy z nich ujmie temat z innego punktu widzenia, co z pewnością tylko wzmocni edukację, poszerzy wiedzę uczniów i wpłynie na podniesienie poziomu ich świadomości. Temat drogi ucznia do szkoły jest o tyle istotny, że trasa, którą codziennie uczeń przemierza i dobrze ją zna daje pozorne poczucie bezpieczeństwa, co staje się dla większości bardzo uspakajające.

A wypadki – jak wskazują autorzy książki „Dziecko na drodze – zachowania nie do przewidzenia” Stanislas De Korvin i Bernard Schneider – zdarzają się częściej na trasie dom–szkoła, gdy dziecko jest

samo, wtopione w ruch uliczny, przez co jest trudniejsze do zauważenia. Nauczyciel techniki przede wszystkim skoncentruje się na miejscach szczególnie niebezpiecznych na drodze do szkoły oraz na bezpiecznych zachowaniach w tych miejscach. Nauczyciel plastyki może polecić narysowanie trasy uczniów do szkoły z zaznaczeniem na niej miejsc wymagających szczególnej ostrożności. Natomiast nauczyciel języka polskiego może dokonać z uczniami jej opisu, podając określenia dotyczące drogi, takie jak kształt, elementy, nawierzchnia, natężenie ruchu, uczestnicy ruchu, znaki drogowe i sygnały świetlne. Zadaniem uczniów będzie uzupełnienie luk w przygotowanym tekście z zastosowaniem odpowiedniej formy gramatycznej. Wychowawca klasy może rozmawiać z uczniami o czasie pokonywania tej trasy, o trudnościach napotykanym na ich drodze z domu do szkoły i o sposobie rozwiązania zgłoszonych problemów, np. przechowywania rowerów uczniów dojeżdżających do szkoły.

Pożądane jest zaangażowanie nauczycieli w promowanie stosowania elementów odblaskowych. Posiadanie, czasami nawet niewielkich elementów odblaskowych ma ogromne znaczenie dla podniesienia bezpieczeństwa użytkowników dróg, a zwłaszcza niechronionych jęgo uczestników – pieszych i rowerzystów. Sprawa odbaków jest nagłaśniana w mediach, ale rzeczywistość jest ponura. Rzadko spotyka się pieszych czy rowerzystów z elementami odblaskowymi po zapadnięciu zmroku poza miastem. Niekiedy są one umieszczane fabrycznie na ubraniach czy plecakach, ale nie zawsze we właściwym miejscu, widocznym dla kierującego pojazdem, np. tylko z tyłu. Na lekcjach techniki uczniowie powinni poznać znaczenie stosowania elementów odblaskowych, powinni wiedzieć kiedy i jak ich używać. Powinni dowiedzieć się, a także zobaczyć, z jakiej odległości kierowca dostrzeże pieszego bez i z elementami odblaskowymi. Pomocne mogą być filmy, a aktywizującą metodą pracy – ćwiczenia symulujące ruch drogowy. Na lekcjach języka polskiego mogą opisać ubiór pieszego i rowerzysty w ciemnej porze, a na lekcjach plastyki narysować go lub namalować. Włączyć się również mogą nauczyciele wychowania fizycznego i matematyki, wykonując ćwiczenia dotyczące prędkości, hamowania i zatrzymania się pieszego, rowerzysty i pojazdów. Natomiast podczas wycieczki wszyscy uczniowie i opiekunowie poruszający się obszarem zabudowanym po zapadnięciu zmroku powinni mieć elementy odblaskowe. Stosowanie w rzeczywistym ruchu elementów odblaskowych nie tylko zwiększy bezpieczeństwo ich i innych na drodze, ale będzie też wyrazem szacunku dla prawa i re-

spektowanie obowiązujących przepisów. Na mocy ustawy Prawo o ruchu drogowym art. 43. 2. dziecko w wieku do 15 lat, poruszające się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, jest obowiązane używać elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu (nie dotyczy drogi przeznaczonej wyłącznie dla pieszych).

Do tego zapisu nikogo nie trzeba przekonywać, ale warto namawiać dzieci, aby nosiły odblaski nawet, jeśli przepisy tego nie wymagają. Najlepiej przez całą jesień, zimę i wiosnę, zarówno w dzień jak i po zmierzchu i nie tylko poza obszarem zabudowanym, ale wszędzie tam, gdzie się poruszają. Zwyczaj ten powinien dotyczyć wszystkich pieszych niezależnie od wieku i obowiązujących przepisów prawa.

Listę tematów z wychowania komunikacyjnego do realizacji przez wszystkich nauczycieli można wydłużyć. Wystarczy wnikliwie obserwować zachowania uczestników ruchu drogowego, w tym także zachowania pasażerów środków komunikacji publicznej.

Zaangażowania nauczycieli różnych specjalności wymaga przygotowanie uczniów do uzyskania karty rowerowej. W wielu szkołach współpracują: nauczyciele techniki, wychowania komunikacyjnego, wychowania fizycznego, pedagog szkolny lub psycholog, pielęgniarka, wychowawca klasy, a także rodzice. Bardzo starannie powinny być rozpisane zadania i role (artykuł: Karta rowerowa i zadania dla rodziców. Wychowanie komunikacyjne nr 4/2001). Przeprowadzonych powinno być dużo ćwiczeń symulacyjnych na boisku, podczas których szczególną uwagę należy zwrócić na umiejętność utrzymania równowagi na rowerze i prawidłową postawę, na właściwe zachowania rowerzystów zgodne z nowymi przepisami, np. w służbie dla rowerów, wyprzedzaniu z prawej strony wolno jadących pojazdów czy jazdy środkiem pasa ruchu na skrzyżowaniu.

W mniejszych miejscowościach dla wielu uczniów i ich rodziców rower jest podstawowym środkiem transportu, warto uwagę uczniów skierować na rozwiązywanie problemów z jakimi oni się stykają w rzeczywistym ruchu, w ich środowisku.

Duże pole do działania mogą mieć gimnazjaliści. Oni mają większe doświadczenie z ruchu drogowego, własne spostrzeżenia i ocenę zachowania innych uczestników. Warto odwołać się do ich doświadczeń i rozmawiać o zagrożeniach w ruchu drogowym. Pomoże to spojrzeć gimnazjalistom na drogę z innej perspektywy, autorefleksyjnie, co przyczynić się może do zmiany ich zachowania w ruchu drogowym, ale także osób z ich otoczenia. Tematyka brd może wyzwolić

aktywność i kreatywność uczniów i zachęcić do działań w środowisku szkolnym i lokalnym, których celem będzie podniesienie świadomości potrzeby bezpiecznego zachowania na drodze ich kolegów, rodziców i społeczności lokalnej.

Z pewnością zgłoszą oni wiele pomysłów, np. zorganizowanie dla kolegów i koleżanek konkursu „Chodzę i jeżdżę bezpiecznie”, apelu czy przeglądu stanu technicznego rowerów uczniów ze zwróceniem uwagi na posiadanie obowiązkowego wyposażenia roweru – najlepiej we współpracy z policją lub strażą miejską.

Mogą skierować swoje działania do rodziców: przeprowadzić rozmowy na temat poruszania się pieszo i rowerem po drodze, przekazać ulotki opracowane w szkole, przygotować i przedstawić – pod kierunkiem nauczyciela – prezentację multimedialną o bezpiecznym i odpowiedzialnym poruszaniu się pieszo i rowerem w dzień oraz w ciemnej porze o elementach odblaskowych i używaniu świateł przez rowerzystę.

Mogą też podjąć działania w odniesieniu do społeczności lokalnej, np.

- ▶ przeprowadzić ankietę wśród społeczności lokalnej, a analiza ich wyników wskaże tematy, którymi należy się zająć;

- ▶ wzorem austriackiej akcji jabłko-cytryna przeprowadzić wraz z policją kontrolę wyposażenia rowerów miejscowej ludności (rowerzysta z pełnym wyposażeniem obowiązkowym roweru otrzyma jabłko, a rowerzysta, u którego stwierdzone zostaną braki otrzyma cytrynę i pouczenie);

- ▶ sporządzić listę postulatów dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na swoim terenie i przekazać je władzom lokalnym.

Wyjście z tematyką bezpieczeństwa ruchu drogowego do środowiska lokalnego to promowanie szkoły, bezpiecznych i odpowiedzialnych zachowań na drodze. To nadzieja na zmianę świadomości uczestników ruchu drogowego, a zachowań na bezpieczne i odpowiedzialne, nie stwarzające zagrożeń dla siebie i innych. Na skutek tych działań może przybędzie ścieżek rowerowych, stojaków rowerowych przy szkołach czy parkingów na terenie miejscowości. A może dzięki tym akcjom zwiększy się liczba rowerzystów jeżdżących w kaskach i kamizelkach odblaskowych oraz liczba pieszych noszących elementy odblaskowe.

Edukacja komunikacyjna dzieci i młodzieży, wg Unii Europejskiej, to inwestycja na przyszłość, przygotowanie przyszłego dorosłego oby-

watela do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym, jak również świadomego obywatela, który będzie czynnie wpływać na poprawę jakości życia całego społeczeństwa.

Kształcąc dzieci wpływamy także na zmianę postaw i zachowań dorosłych, bliskich im osób. Posiadana przez nich wiedza, umiejętności i postawy wpływają na sposób postrzegania świata i na styl życia, w tym na świadome korzystanie z nowoczesnych środków transportu i dróg.

Wychowanie komunikacyjne – jako jeden z tańszych sposobów działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego – rozpoczęte wcześnie i konsekwentnie realizowane, mimo stałego wzrostu liczby pojazdów, przynosi wymierne efekty i charakteryzuje się najwyższą efektywnością.

Przykładem jest Szwecja, w której edukacja komunikacyjna prowadzona jest od lat trzydziestych ubiegłego wieku i przyniosła widoczne rezultaty. Jest tam niska wypadkowość (w roku 2009 w Szwecji zginęło 350 osób, na polskich drogach 4572) i obserwuje się wysoką kulturę uczestników ruchu drogowego oraz poszanowanie prawa drogowego.

Realizacja wychowania komunikacyjnego w szkole jest możliwa i nie wymaga dużych nakładów finansowych. Potrzebny jest spójny program działania szkoły i rady rodziców, niezbędna jest obudowa dydaktyczna, a warunkiem jej skuteczności – systematyczna praca z dziećmi i młodzieżą.

Joanna Wlazło

Ewa Przygodzka

Zespół Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym w Zespole Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu

W ramach profilaktyki z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym nauczyciele Zespołu Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu: Ewa Przygodzka, Joanna Wlazło – koordynatorki szkolnej edukacji motoryzacyjnej oraz Tomasz Suwalski prowadzą szereg działań profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa i wychowania komunikacyjnego.

Wychowanie komunikacyjne – to nie tylko nauczanie zasad ruchu drogowego ale uwrażliwienie na bezpieczeństwo, kulturę na drodze, kształtowanie właściwych nawyków.

Do zadań szkoły w zakresie wychowania edukacji motoryzacyjnej należy:

- ▶ pedagogizacja rodziców w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz współpraca z nimi przy organizacji i prowadzeniu długo i krótkoterminowych przedsięwzięć na rzecz brd;

- ▶ współpraca z władzami samorządowymi, lokalnym społeczeństwem oraz instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz brd.

Szkoła współpracuje z Wydziałem Ruchu Drogowego KPP w Szydłowcu organizując dla młodzieży prelekcje z zakresu brd, a także konkursy na szczeblu szkolnym i powiatowym z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Rokrocznie przygotowują także młodzież do udziału w eliminacjach Rejonowych Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego, organizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu. Szkoła ma dobrze wyposażoną pracownię komputerową, w której uczniowie biorący udział w Turniejach Motoryzacyjnych odbywają zajęcia teoretyczne z zakresu przepisów ruchu drogowego. Odbywają się one pod nadzorem koordynatorów szkolnej edukacji motoryzacyjnej.

W listopadzie 2008 r. nauczycielki: Ewa Przygodzka i Joanna Wlazło wzięły udział w konkursie na film na temat brd, zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegatura w Radomiu, Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Radomiu oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu. Nagrany wspólnie u uczniami, wówczas klasy IV Technikum Elektronicznego, został film, który zdobył wyróżnienie. Uczniowie wraz z opiekunami zostali zaproszeni do udziału w I Mazowieckim Forum Edukacji dla Bezpieczeństwa, które odbyło się 1 grudnia 2008 r. w Radomiu.

Po raz trzeci Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu w ramach programów prewencyjnych „Razem bezpieczniej” oraz „Profilaktyka a Teatr” wspólnie z Zespołem Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu zorganizowała Przegląd Małych Form Teatralnych Profilaktyka a Teatr. Jednym z tematów spektaklu było bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Młodzież Zespołu Szkół im. KOP została wyróżniona i nagrodzona przez dyrektora Mirosława Szadkowskiego za spektakl „Sierotka Marysia – historia prawdziwa”. Gośćmi Festiwalu byli: Grzegorz Jach – pełnomocnik Komendanta Głównego ds. Promocji, Bezpieczeństwa i Kontaktów z Organizacjami Pozarządowymi oraz Katarzyna Krakowiak – Rzecznik Programu Pat Komendy Głównej w Warszawie. Przyznali nagrodę specjalną formie statuetki Programu Pat Zespołowi Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu za propagowanie idei programu poprzez rokroczne organizowanie festiwalu.

Już drugi rok w Zespole Szkół sprawnie działa klasa policyjna utworzona dzięki staraniom dyrekcji, organu prowadzącego i grona pedagogicznego. Taki profil ma poszerzyć umiejętności i wiedzę uczniów z zakresu wybranych zagadnień bezpieczeństwa i porządku publicznego – problematyki służby policyjnej, podstawowego szkolenia policyjnego, a jednocześnie daje bardzo dobre kształcenie ogólne.

Uczniowie zdobywają wiedzę z poszczególnych tematów:

- a) ogólne wiadomości o policji;
- b) prewencja – organizacja i pełnienie służby prewencyjnej;
- c) prewencja kryminalna – programy profilaktyczne;
- d) przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości wśród nieletnich;
- e) współpraca policji ze społeczeństwem;
- f) kryminalistyka;
- g) kryminologia i wiktymologia;

- h) prawo karne materialne i postępowanie karne;
- i) prawo o wykroczeniach i postępowanie w sprawach o wykroczenia;
- j) prawo o ruchu drogowym – kontrola uczestników ruchu drogowego;
- k) zarządzanie kryzysowe;
- l) działania pododdziałów Policji;
- m) taktyka i techniki interwencji policyjnych – kształtowanie sprawności fizycznej;
- n) szkolenie strzeleckie.

Innym ważnym zadaniem szkoły jest wprowadzenie w klasach IV Technikum osobnego modułu o nazwie elementy ruchu drogowego.

Rozwój motoryzacji jest nieuchronną konsekwencją postępu cywilizacji. Niesie zagrożenia w postaci wypadków drogowych, w których giną ludzie, zniszczeniu ulegają pojazdy, a środowisko zanieczyszczeniu. Liczba pojazdów poruszających się po drogach w naszym kraju rośnie lawinowo. Równocześnie pogarsza się stan techniczny dróg. Zaniepokojenie budzi rosnąca liczba wypadków. Coraz częściej ich przyczyną jest nieznanostwo lub lekceważenie i nieprzeestrzeganie obowiązujących przepisów o ruchu drogowym, w tym o ruchu pieszych. W Polsce zbyt dużo dzieci ulega wypadkom. Niewątpliwie jest to sprawa kultury i świadomości dorosłych oraz przyzwyczajęń, nawyków i wiedzy uczniów. Wśród dorosłych trudno w czasie jednego pokolenia podnieść na wyższy poziom kulturę zachowań. Łatwiej i szybciej można dotrzeć do dzieci i młodzieży. W ramach lekcji młodzież przypomina i utrwała najistotniejsze wiadomości z zakresu:

- ▶ hierarchii ważności norm, znaków i sygnałów drogowych;
- ▶ znajomości znaków drogowych;
- ▶ zasad ruchu drogowego obowiązującego na typowych skrzyżowaniach drogowych;
- ▶ zachowania się na typowych skrzyżowaniach z udziałem: trzech, czterech, pięciu, sześciu pojazdów;
- ▶ zasad poruszania się po skrzyżowaniach o ruchu okrężnym;
- ▶ wypadków drogowych i ich przyczyn z winy pieszych i kierujących;
- ▶ przeciwwskazań do uczestnictwa w ruchu drogowym;
- ▶ zasad postępowania przy wypadku drogowym;
- ▶ wpływu stanu technicznego pojazdu na bezpieczeństwo kierującego, pasażerów i innych użytkowników dróg.

Każdy człowiek, któremu powierza się bezpieczeństwo, zdrowie i życie innej osoby, powinien nieustannie zdawać sobie sprawę z od-

powiedzialności jaka na nim spoczywa. Odpowiedzialność jest tym większa, im młodszy jest podopieczny. Dlatego kadra pedagogiczna wzięła udział w szkoleniu dotyczącym ratownictwa przedmedycznego. Zajęcia obejmowały zarówno ćwiczenia praktyczne (sztuczne oddychanie, masaż serca, defibrylacja, pierwsza pomoc w zakrzepieniu, złamaniu itp.) jak i teoretyczne (procedury postępowania w różnych wypadkach zgodnie ze standardami międzynarodowymi, przepisy regulujące udzielania pierwszej pomocy). Wyczerpujące ćwiczenia na fantomach i uczestnikach kursu dały rewelacyjny efekt – wszyscy zdali egzamin bezbłędnie i uzyskali międzynarodowy certyfikat ratownika przedmedycznego. Kurs poprowadził Pan Dariusz Piasecki nauczyciel z Zespołu Szkół im. KOP w Szydłowcu oraz przedstawicie FACC of London.

Również dla młodzieży szkolnej ważne jest pogłębianie wiedzy z zakresu udzielania pierwszej pomocy a także organizowanie pokazów z pomocy przedmedycznej pod kierunkiem instruktora nauczyciela. Wielką popularnością cieszy się zawsze wśród ludności lokalnej pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przez uczniów – członków Klubu Ratowników Przedmedycznych przy Zespole Szkół im. KOP w Szydłowcu którzy między innymi prezentują RKO (resuscytację krążeniowo-oddechową) oraz obsługę automatycznego defibrylatora serca. Pokazu ma zwrócić uwagę na to, w jak prosty sposób można uratować ludzkie życie lub zdrowie i dlatego warto się tego nauczyć.

Na efekty długo nie trzeba czekać, wiedza przydaje się również w praktyce. Młodzież już dwa razy pokazała swoje umiejętności, ratując życie poszkodowanym w wypadkach.

Młodzież z Zespołu Szkół im. KOP w Szydłowcu pod opieką nauczycieli – koordynatorów szkolnej edukacji motoryzacyjnej, bierze także aktywny udział w ćwiczeniach manewrowych służb ratowniczych, których organizatorem jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Szydłowcu.

Scenariusz ćwiczeń zawiera różne działania – od udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej do ratownictwa technicznego i ratowniczo-gaśniczego. Głównym celem takich ćwiczeń jest przede wszystkim koordynacja działań pomiędzy służbami po to, aby wypracować najskuteczniejsze mechanizmy zwiększające szansę na uratowanie życia człowieka.

W ramach szeroko pojętej profilaktyki z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym nauczyciele – koordynatorzy szkolnej edukacji

motoryzacyjnej starają się stworzyć na terenie Zespołu Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza mini miasteczka ruchu drogowego, umożliwiające przeprowadzanie konkursów z zakresu praktycznej jazdy rowerem i motorowerem. To własne miasteczko ruchu drogowego daje możliwość właściwego przygotowania dzieci i młodzież do bezpiecznego korzystania z dróg. Szeroka współpraca z KPP Szydłowiec i organizowane wraz z szydłowiecką „drogówką” pogadanki i konkursy z zakresu bezpieczeństwa mają na celu szkolenie młodych rowerzystów i przyszłych uczestników dróg publicznych. Jest to znakomita inwestycja, gdyż najmłodszy, poznając przepisy niezbędne do zdania egzaminu na kartę, nie tylko wykorzystują później swoją wiedzę do bezpiecznej jazdy rowerem, ale też stają się bardziej świadomymi pieszymi, a gdy dorosną – mają solidne podstawy do tego, by zdobyć kartę motorowerową czy w końcu prawo jazdy.

Marzeniem i przyszłym przedsięwzięciem Dyrekcji Zespołu Szkół im. KOP w Szydłowcu jest umożliwienie uczniom szkoły odbycia kursu na prawo jazdy kat. „B”.

Szkoła jako instytucja starała się i będzie starać osiągnąć najważniejsze cele z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez:

- ▶ pozyskanie środków na wyposażenie szkoły w mini miasteczko ruchu drogowego;

- ▶ zadbanie o bezpieczeństwo terenów wokół szkoły – oznakowane przejścia, bariery, znaki drogowe;

- ▶ uaktualnianie w szkole gabloty z materiałami – ciekawostkami, ostrzeżeniami, zwłaszcza przed zbliżającymi się okresami nasilania wypadków (ferie, wakacje, wiosna);

- ▶ zapoznanie rodziców z programem i włączenie ich do jego realizacji – uświadomienie im ich roli jako wychowawców, zobowiązanie do interesowania się i troski o wszystkie dzieci;

- ▶ kontrola i ocena wiadomości uczniów;

- ▶ współpraca z policją, strażą pożarną, służbą zdrowia;

- ▶ propagowanie realizowanych treści poprzez organizowanie konkursów międzyszkolnych z zastosowaniem właściwego sprzętu i zasad ruchu drogowego.

Marek Skoczylas

Nauczyciel

Publiczne Gimnazjum nr 3 w Radomiu

**Od przeciwnika
do fanatyka**

Jestem nauczycielem zajęć technicznych z 30-letnim stażem pracy. Przedmiot ten obejmuje szeroką tematykę i dotyka niemalże każdej dziedziny życia człowieka. Na przestrzeni lat zmieniał nazwę, a co za tym idzie zakres działań, stając się powoli przedmiotem teoretycznym. Zniknęły prace wytwórcze. Przed jedną z kolejnych reform w oświacie w siatce godzin pracy szkoły zaplanowane były 2 godziny tygodniowo dla każdej klasy, w każdym roku nauki. Dodatkowo klasa dzielona była na grupy (do 15 uczniów). Obecnie – w dużym uproszczeniu – uczeń w tygodniu odbywa 0,6 godziny lekcyjnej (ok. 30 min) w zespołach 25–30 uczniów.

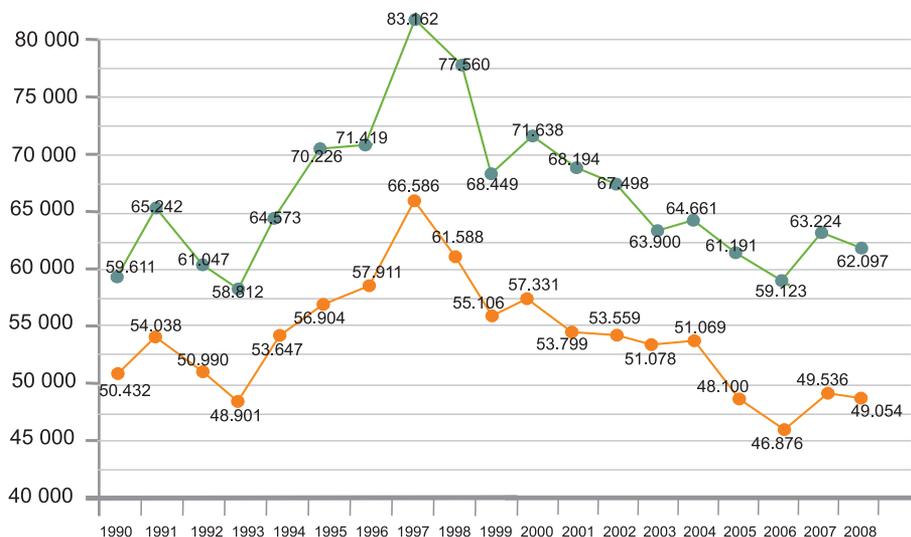
W 1995 r. do programu techniki wprowadzono treści związane z wychowaniem komunikacyjnym. Miały one zajmować znaczną część godzin przeznaczonych na ten przedmiot (20–30 godzin rocznie).

Wielkie oburzenie budziło to wśród nauczycieli naszego przedmiotu: *Tyle godzin na temat wówczas mało znany, kosztem zajęć wytwórczych na które i tak naszym zdaniem, było mało czasu.*

Nikt nie wiedział, jak realizować ten dział. Na rynku wydawniczym nie było żadnych pomocy, a te które zaczęły się pojawiać, tworzone były niestarannie, nastawione na zysk wydawcy, a nie na poprawność merytoryczną – takie odnosiłem wrażenie.

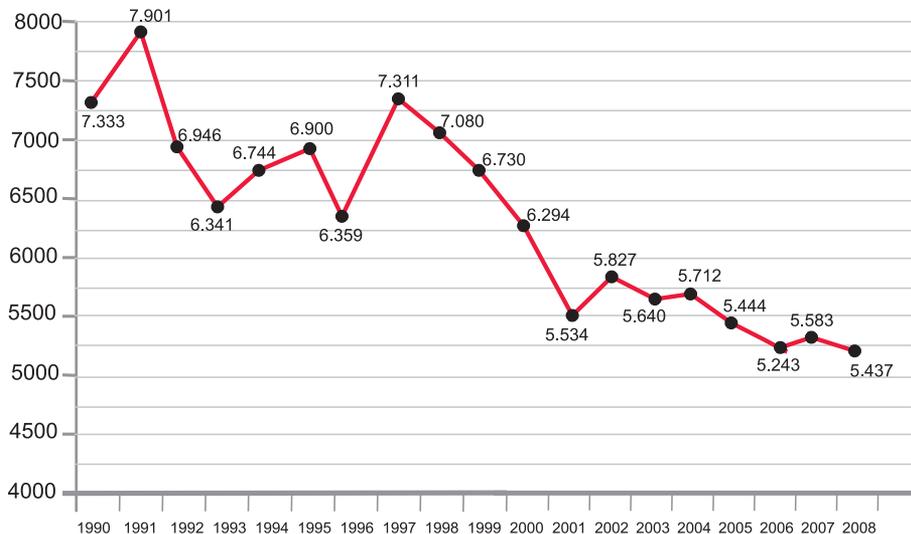
Wszyscy nauczyciele techniki zaczęli nagminnie w ramach zajęć wykonywać z uczniami znaki drogowe, nie wgłębiając się choćby w ich znaczenie. Z czasem sam zacząłem przygotowywać własne pomoce, które wykorzystywałem na każdej lekcji. Zafunkcjonowały i zainteresowały uczniów. Tematyka zasad ruchu drogowego zaczęła zajmować coraz więcej mojego osobistego czasu. Zrozumiałem intencję wprowadzenia wychowania komunikacyjnego do szkół – statystyki wypadków były przerażające.

Tendencja występowania wypadków i rannych w latach 1990–2008

Źródło: dane wg SEWiK

Tendencja występowania zabitych w latach 1990–2008

Źródło: dane wg SEWiK

Po dwóch latach wprowadzenia nauczania w szkołach zasad ruchu drogowego (1997 r.) odnotowano spadek wypadkowości na polskich drogach.

Prowadzone w tym samym czasie zajęcia w całej Polsce, docierające do każdego młodego człowieka w wieku szkolnym, zaczęły przynosić oczekiwane cele. Przyczynili się do tego nauczyciele prowadzący zajęcia z mniejszym lub większym doświadczeniem.

Na pewno nikt nie uczył niewłaściwego zachowania na drodze.

Na konferencjach metodycznych nauczyciele wymieniali się własnym doświadczeniem – czerpali korzyści z pomocy innych, doświadczonych nauczycieli. Krzywa wypadkowości malała.

Pierwsza reforma tworząca szkoły podstawowe i gimnazjalne ograniczyła liczbę godzin przeznaczonych na technikę (z 2 godzin na 0,6 godziny).

Nauczyciele coraz częściej zaczęli ograniczać przekazywane treści z ruchu drogowego, albo wręcz przestali je realizować. Można było zaobserwować to choćby w zmniejszeniu ilości szkół uczestniczących w turnieju brd czy na podstawie ankiet.

Reforma ta zrobiła jeszcze więcej złego. W pierwszych dwóch latach dyrektorzy szkół zrezygnowali z prowadzenia zajęć technicznych na korzyść informatyki. Wraz z likwidacją przedmiotu, zlikwidowali pracownie techniczne. Nasze gimnazjum jest jedynym w Radomiu, w którym pracownia została.

Po trzech latach reformy okazało się, że zniknął przedmiot na świadectwach szkolnych, co zmusiło władze szkolne do rozdzielenia techniki i informatyki. Po tym okresie nauczanie zasad ruchu drogowego w szkołach stało się szczątkowe.

Najnowsza reforma prowadzi do zupełnego zlikwidowania nauczania wychowania komunikacyjnego, ponieważ pozwala ona na zajęciach technicznych dokonywać wyboru zagadnień, które interesowałyby uczniów, w ramach oferowanych przez szkołę obszarów tematycznych. Spośród znanych mi gimnazjów, żadne nie ma w swojej ofercie tematyki bezpiecznego poruszania się po drogach publicznych.

W moim gimnazjum *edukacja motoryzacyjna* stała się obowiązkowym działem, którym zajmuje się każdy uczeń. Przez 30 godzin poznaje podstawowe zasady uczestnictwa w ruchu drogowym – nie tylko jako kierujący, ale także jako pieszy. Nie znam kursów prowadzonych dla pieszych, a ich ginie bardzo dużo. Paradoksalnie, spośród zabitych pieszych, najwięcej ginie w bezpiecznym miejscu, czyli na przejściu dla pieszych. Gdzie indziej, jak nie w szkole można dotrzeć do świadomości każdego użytkownika dróg publicznych.

O wskazanych zagrożeniach dowiadują się uczniowie na moich lekcjach. Od lat gromadzę w swojej pracowni różnego rodzaju środki

Główne przyczyny wypadków spowodowanych przez pieszych w 2009 roku

Przyczyny wypadków	wypadki		zabici		zabici		ranni	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%		
Nieostrożne wejście na jezdnię	przed jadącym pojazdem	2 898	57,8	407	52,8	2 559	58,7	
	zza pojazdu, przeszkody	549	10,9	32	4,2	525	12,0	
Przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym	582	11,6	95	12,3	497	11,4		
Wejście na jezdnię przy czerwonym świetle	408	8,1	39	5,1	373	8,6		
Stanie na jezdni, leżenie	298	5,9	144	18,7	163	3,7		
Chodzenie nieprawidłową stroną drogi	237	4,7	52	6,7	202	4,6		
Zatrzymanie się, cofnięcie	43	0,9	2	0,3	42	1,0		
Ogółem	5 015	100,0	771	100,0	4 361	100,0		

Źródło: dane wg SEWiK

pomocne do realizacji tego zagadnienia z wychowania komunikacyjnego. Dzięki ścisłej współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego i policją posiadam ich dość dużą ilość. Filmy edukacyjne pozwalają uczniom zobaczyć wypadki i ich skutki (bezpieczniej jest zobaczyć, niż go przeżyć). Przekazany naszej szkole przez WORD skuter, przyciąga i zachęca uczniów do poznawania zasad ruchu drogowego. W okresie zimowym ćwiczą jazdę w warunkach ruchu ulicznego na wypożyczonym z WORD symulatorze.

Wykorzystanie tych pomocy pozwoliło mi prowadzić zajęcia w sposób zachęcający uczniów do nauki. Lekcje stają się ciekawsze, a nie oparte jedynie na suchej, podręcznikowej wiedzy. Uczniowie wypełniają opracowane przeze mnie karty ćwiczeń, z których dowiadują się o najważniejszych zagadnieniach z ruchu drogowego.

Moje konsekwentne działania w nauczaniu podstaw zasad ruchu drogowego spotykają się ze zrozumieniem uczniów i ich rodziców, przez co zyskuję wielki szacunek wśród młodzieży. Utwierdza to mnie o celowości moich działań, motywuje do dalszej efektywniejszej pracy. Wdzięczność dzieci jest najlepszą zapłatą.

Dziwi mnie postawa ludzi dorosłych, mający wpływ na rozwój edukacji w naszym państwie, że do problemu bezpieczeństwa w ruchu drogowym podchodzą wręcz lekceważąco.

Przed trzema laty wraz z Komendą Wojewódzkiej Policji i Policją Stołeczną w Warszawie próbowaliśmy dotrzeć do ówczesnej pani minister, by przedstawić zagrożenia wynikające z ograniczenia nauczania zasad ruchu drogowego (zostawiając jedynie w szkołach podstawowych), jednocześnie dając gotowe rozwiązania ze szczegółowymi scenariuszami lekcji. Do takiego spotkania nigdy jednak nie doszło.

Pukałem do wielu drzwi – wszyscy rozumieli, nikt nie wiedział, jak to zrobić. Powoli zamknąłem się szkolnej skorupce.

Ewa Borowiecka

Koordynator brd w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu

Urszula Pomarańska

Nauczyciel matematyki w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu

Formy pracy w zakresie brd w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu

Kształcenie w zakresie wychowania komunikacyjnego jest zadaniem tak ważnym, jak i trudnym. Dzieci stanowią grupę uczestników ruchu drogowego nie mającą jeszcze tyle doświadczenia co dorośli. Uczniowie, zwłaszcza młodsi bywają nieostrożni, nie skupiają uwagi, są mniej spostrzegawczy i nie potrafią dokładnie analizować sytuacji i przewidzieć skutki swoich zachowań.

Szybki rozwój motoryzacji w naszym kraju powoduje, że nie da się uchronić dzieci od kontaktu z tym światem. Uczymy je rozpoznawać zagrożenia jakie mogą się przydarzyć w czasie korzystania z dróg oraz pokazujemy właściwe metody postępowania tak, aby umiały unikać niebezpieczeństwa. Możemy to osiągnąć tworząc szkolny program wychowania motoryzacyjnego. Systematyczna realizacja treści w nim zawartych na wszystkich poziomach pracy dydaktyczno-wychowawczej powinna wpłynąć na właściwe ukształtowanie postaw w zakresie kulturalnego i bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Działania te mają charakter zintegrowany, oparty na wzajemnym przenikaniu się wiedzy zarówno pomiędzy poszczególnymi etapami kształcenia, jak również pomiędzy przedmiotami szkolnymi. W działania włączają się różne środowiska, które przyczyniają się do poprawy zachowań małych uczestników ruchu drogowego.

Nauczyciele Publicznej Szkoły Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu już od wielu lat inicjują różnorodne przedsięwzięcia na rzecz podniesienia wiedzy komunikacyjnej uczniów. Do harmonogramu imprez szkolnych weszły na stałe takie inicjatywy jak:

▸ „Bezpieczna droga do szkoły” w październiku, to akcja przypominająca zagadnienia związane z bezpieczeństwem w drodze do i ze szkoły pieszych i rowerzystów;

► „Stop! Mikołaj na drodze” w grudniu, w ramach której utrwalamy te zagadnienia poszerzone o tematykę bezpiecznego spędzania czasu wolnego zimą;

► „Szkolny tydzień brd” w maju, który stanowi podsumowanie pracy w ciągu całego roku w zakresie edukacji motoryzacyjnej.

W trakcie realizacji wymienionych działań różnicujemy ich formę. Niektóre z nich dają widoczne efekty w postaci wzrostu zainteresowania tą tematyką wśród uczniów, większą ich aktywnością, co realnie skutkuje mniejszą liczbą wypadków komunikacyjnych z udziałem dzieci na terenie Zwolenia.

Jedną z interesujących form są spotkania uczniów klas 0–IV z funkcjonariuszami policji, straży pożarnej, pielęgniarką szkolną oraz przedstawicielem Centrum Zarządzania Kryzysowego w Zwoleniu. Hasła przewodnie tych spotkań zmieniamy każdego roku, ale wszystkie oscylują wokół bezpieczeństwa dzieci. Najciekawsze tematy to: „Nie rozmawiaj z obcymi, bo będziesz miał kłopoty z nimi”, „Podstawowe zasady ruchu drogowego ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo i kulturę ruchu pieszych”, „Uważny przechodzień, bezpieczny co dzień”, „Karta rowerowa – moje pierwsze prawo jazdy”, „Rozsądnie zachowuję się podczas pożaru”, „Upadek to nie tragedia”, „Skaleczysz się – nie płacz”, „Pomóż rannemu”, „Zachowanie się w czasie huraganu, burzy i powodzi”.

Uczniowie spotkali się również z ratownikami medycznymi, którzy zapoznali ich z zasadami udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w nagłych przypadkach. Odbyła się prezentacja pracy

służb ratunkowych (policji, straży pożarnej i pogotowia) dla uczniów klas 0–VI na boisku szkolnym. Zobaczyli oni nie tylko akcesoria i sprzęt w jaki zaopatrzone są te służby, ale odgrywali rolę poszkodowanych, którym udzielano pomocy. Dużym zainteresowaniem uczniów cieszył się pokaz umiejętności i tresury psów policyjnych. Na uwagę zasługuje również prezentacja różnego rodzaju rowerów, ich wyposażenia i sposobów konserwacji przygotowana przez firmowy sklep rowerowy. Funkcjonariusze policji zostali zaproszeni na spotkania z rodzicami uczniów klas młodszych, na których przypomnieli zasady bezpiecznego przewożenia dzieci w samochodach, a rodzice uczniów klas IV zostali poinformowani o tym, co dziecko powinno mieć, aby otrzymać kartę rowerową.

Ciekawą formą są również projekcje filmów edukacyjnych i prezentacje multimedialne dla oddziałów zerowych, pierwszaków i uczniów klas IV–VI. Wykorzystujemy gotowe, dostępne materiały, ale najczęściej korzystamy z pomocy profesjonalistów – funkcjonariuszy z Wojewódzkiej Komendy Policji z s. w Radomiu. Uczniowie obejrżeli między innymi: „Každy pierwszaczek nosi odblaskowy znaczek”, „Co každy rowerzysta wiedzieć powinien”, „Bezpieczna droga do szkoły w kasku i w odblasku”, „Pierwsza pomoc – młody ratownik”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga z radami Spongeboba”, „Mądrej głowie dość po kasku”.

Každego roku wszyscy uczniowie klas III według ustalonego harmonogramu uczestniczą w „Plenerowych lekcjach bezpieczeństwa”, które odbywają się w pobliżu najbardziej niebezpiecznych skrzyżowań w naszym mieście. W trakcie tych nietypowych zajęć uczniowie dowiadują się od policjantów, jak prawidłowo należy przejść przez skrzyżowanie.

Inną formą naszego działania jest akcja „Jabłko, czy cytryna”, która przebiegała dotychczas pod hasłami: „Świadomy kierowca i pasażer”, „Coś dostaniesz – zależy jak staniesz”, „Kierowca przyjazny dziecku”, „Trzeźwy kierowca = mądry kierowca”, „Widoczny znaczy bezpieczny”, „Dla swojego smyka używaj fotelika”. Akcja ta polega na kontroli wybranych pojazdów wokół szkoły przez patrol składający się z policjanta, nauczyciela i uczniów. Często uczniowie wręcz podpowiadają policjantom, który pojazd i dlaczego zatrzymać – są doskonałymi obserwatorami i zdają sobie sprawę z tego na co trzeba zwracać uwagę. Kierowcy jadący zgodnie z przepisami nagradzani są jabłkiem, wesołym wierszykiem i gadżetem, pozostali otrzymują laurkę z naganą oraz cytrynę, którą mają zjeść na oczach dzieci.

W grudniu, na ulicach wokół szkoły, inne patrole policyjne z nietypową załogą – rodzicami uczniów w stroju świętego Mikołaja, obserwują najmłodszych uczestników ruchu drogowego. Policjant zadaje im pytanie dotyczące ruchu pieszych, a za poprawną odpowiedź Mikołaj nagradza upominkiem, natomiast za błędną wręcza różgę.

Ponadto „Nie daj szansy złodziejowi, oznakuj swój rower” to działania dzięki którym uczniowie, nauczyciele i pracownicy naszej szkoły mają możliwość oznakowania swojego bicykla. W akcji tej pomagają funkcjonariusze Powiatowej Komendy w Zwoleniu.

Dużą popularnością wśród uczniów cieszą się konkursy plastyczne, w których biorą udział dzieci pięcioletnie, z oddziałów zerowych, uczniowie klas I–VI. Głównymi celami tej formy działalności jest rozwijanie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych, kształtowanie aktywnej postawy społecznej prowadzącej do gotowości niesienia pomocy innym, promowanie mody na odblaski i rozwijanie wyobraźni twórczej, wrażliwości estetycznej i fantazji. Konkursy te obejmują różną tematykę: „Rusz głową i zachowuj się bezpiecznie”, „Odblaski nosisz niczym zuch, kierowca wie, żeś nie duch”, „Bezpieczeństwo na drodze ważna rzecz – łamaniu przepisów precz”, „... i dzieci ratują dzieci”, „Każdy uczeń i plecaczek ma odblaskowy znaczek”, „Moja bezpieczna droga do szkoły”, „Świecę przykładem”, „Policjant i strażak – nasi przyjaciele”, „Zmotoryzowany święty Mikołaj”, „Zimą pamiętam o bezpieczeństwie”, „Projekt odznaki wzorowego pieszego”, „Dokończ rysunek – pieszy w ruchu drogowym”, „Komiks ilustrujący zachowania na drodze”, „Do szkoły z Agatką”, „Rodzinna wycieczka rowerowa”, rysunki kredą na boisku szkolnym „Moja droga do szkoły”. Najciekawsze prace są nagradzane i prezentowane na tablicach tematycznych korytarza szkolnego.

Atrakcyjną formą działań są Szkolne Turnieje Wiedzy z zakresu brd. Biorą w nich udział drużyny z klas V i VI, wyłonione w ramach konkursu teoretycznego na szczeblu klasowym. Zmagania uczniów w turnieju szkolnym przebiegają zawsze w dwóch etapach, praktycznym i teoretycznym. Turnieje Wiedzy o Ruchu Pieszych odbywają się również dla uczniów klas II i III. „Komputerowa frajda na rowerze” to konkurs wiedzy i zręczności w jednym, organizowany dla uczniów klas IV–VI. Jest on podsumowaniem wiadomości z ruchu drogowego i zastosowaniem ich w praktyce na ekranie monitora. Dobre nawyki zachowań w określonych sytuacjach warto kształtować w takiej formie. Uczniowie aktywnie biorą udział w konkur-

sach słownych na piosenkę, rymowanek, rebus, hasło propagujące bezpieczne zachowania pieszego oraz rowerzysty na drodze, przygotowanie scenek w formie skeczu „Z humorem o bezpieczeństwie” oraz konkursach plastyczno-literackich, np. „Życzenia świąteczne dla kierowców”. Uczniowie klas VI przygotowywali prezentację multimedialną „Historia roweru” i „Moja wymarzona trasa rowerowa”. Dla uczniów klas V organizowany był konkurs fotograficzny „Moja wiosenna wyprawa rowerowa”.

Równie ciekawą formą pracy w zakresie brd jest malowanie przez uczniów i ich rodziców znaków drogowych na szkolnym parkanie – „Każdy znaczek ma swój szlaczek”. W ten sposób tworzy się plenerowa tablica znaków, które powinien znać każdy pieszy i rowerzysta.

Nauczyciele Publicznej Szkoły Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu zajmujący się tematyką brd cyklicznie wydają gazetki „Piechurek” dla dzieci młodszych i „Kółka dwa” dla uczniów klas IV–VI. Korzystając z różnych źródeł umieszczamy w nich wiadomości, ciekawostki, porady dla rodziców i to, co dzieci lubią najbardziej – zadania konkursowe, które są nagradzane. Okazjonalnie przygotowujemy również broszury dla rodziców, np. „Dziecko idzie do szkoły”.

Najatrakcyjniejszą formą utrwalania przepisów ruchu drogowego są dla uczniów wycieczki rowerowe. Warunkiem uczestnictwa

w nich jest posiadanie karty rowerowej, a to z kolei motywuje do jej zdobycia i opanowania wymaganych treści i umiejętności obowiązujących uczestnika ruchu drogowego. W naszej szkole co roku około stu uczniów przystępuje do egzaminu na kartę rowerową, z czego około 90% dzieci ją otrzymuje.

Dbając o bezpieczeństwo pieszego i rowerzysty poprzez różne formy aktywności uczniów propagujemy „modę” na noszenie elementów odblaskowych. Dzieci z oddziałów zerowych i uczniowie klas I otrzymali worki fluorescencyjne na obuwiu. Wszyscy podopieczni naszej szkoły otrzymują elementy odblaskowe, które utrwalają „modę”. Innym działaniem prewencyjnym skierowanym do naszych uczniów, którzy dojeżdżają rowerem do szkoły było zaopatrzenie ich w kaski i kamizelki odblaskowe. Wszyscy, którzy je otrzymali podpisali „kontrakt” na ich używanie. Niespotykaną aktywnością uczniów cieszy się „Dzień mody odblaskowej” promujący strój poprawnie ubranego rowerzysty i pieszego. Dla każdego ucznia ubranego „odblaskowo” jest to dzień, w którym nie obowiązuje strój szkolny.

Pomysłową jest akcja „Zabłyśnij na drodze”, która odbywa się w centrum Zwolenia. Rozpoczyna się przed Urzędem Miejskim w Zwoleniu gdzie zbiera się kilkudziesięciu rowerzystów, przedstawiciele wielu instytucji z terenu powiatu zwoleńskiego, tj. Nadleśnictwa Zwoleń, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Polskiego Związku Rencistów i Emerytów w Zwoleniu, Uniwersytet III Wieku, Domu Kultury oraz mieszkańcy. Liczna grupa rowerzystów reprezentuje naszą szkołę. Uczniowie i nauczyciele ubrani w kamizelki odblaskowe i kaski ochronne są zawsze świetnie przygotowani kondycyjnie i sprzętowo. Do noszenia elementów odblaskowych i kamizelek przekonują rowerzystów i pieszych Komendant Powiatowy Policji w Zwoleniu, Starosta Zwoleński, Burmistrz Zwolenia oraz Przewodniczący Stowarzyszenia na Rzecz Pomocy Rodzinie i Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych w Zwoleniu. Wszyscy uczestnicy przejeżdżają na rowerach ulicami miasta, by pokazać, że dzięki odblaskom piesi i rowerzyści są lepiej widoczni na drogach, a dzięki temu bardziej bezpieczni.

Inną z form działań w zakresie brd jest coroczny, aktywny udział uczniów naszej szkoły w Powiatowym Festynie Integracyjnym „Pokonaj Bariery Niepełnosprawności” i Dniu Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym. Uczniowie doskonaliły swoje praktyczne umiejętności jazdy rowerem w miasteczku ruchu drogowego, uczestniczą w kon-

kursach, oglądają pokazy pierwszej pomocy z wykorzystaniem fantomu i wystawę nowoczesnego sprzętu policyjnego. Sami również ćwiczą udzielanie pierwszej pomocy.

Atrakcyjną formą pogłębiania wiedzy o bezpieczeństwie jest udział uczniów z klas I–III w ogólnopolskim projekcie prewencyjnym „Akademia Misia Ratownika”. Jego celem jest zmniejszenie liczby wypadków z udziałem dzieci oraz szeroko rozumiana ochrona zdrowia. Temu zamierzeniu służy integracja wokół edukacji w zakresie bezpieczeństwa trzech grup zawodowych i społecznych – służb ratownictwa (policjantów, strażaków i personelu medycznego), pracowników szkolnictwa (wychowawców, pedagogów i psychologów) oraz rodziców dzieci objętych projektem. Na zakończenie tych działań uczestnicy otrzymali dyplomy ukończenia „Akademii Misia Ratownika”. Nauka przez zabawę i przyswajanie wiedzy z radością to najlepszy sposób, by uświadomić dzieciom zagrożenia i nauczyć je prawidłowych zachowań.

Edukację i poprawę bezpieczeństwa dzieci, które rozpoczynają swoją naukę w szkole wspomagamy również aktywnym udziałem w realizacji programu „Klub Bezpiecznego Puchatka”. Nauczyciele klas I prowadzą zajęcia na temat bezpieczeństwa w oparciu o materiały edukacyjne przesłane przez organizatorów programu. Wychowawcy przekazują wszystkim pierwszoklasistom książeczki z zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa do uzupełnienia w domu oraz broszurę informacyjną dla rodziców. Program realizowany jest przez

cały rok szkolny i kończy się przyznaniem certyfikatu szkole, która spełnia kryteria zawarte w regulaminie.

Od wielu lat w naszej szkole prowadzone jest szkolne koło brd. Zainteresowani uczniowie z klas IV–VI w szerszym zakresie poznają przepisy ruchu drogowego i doskonalią jazdę na rowerze, przygotowują się również do udziału w turniejach i konkursach.

Uczniowie naszej szkoły biorą udział w konkursach organizowanych przez Miejski Dom Kultury w Radomiu, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego i Komendę Miejską Policji w Radomiu. Odnoszą sukcesy w Ogólnopolskim Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym. Często eliminacje gminne rozgrywane są na terenie naszej szkoły. W 2010 r. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły była gospodarzem Finału Powiatowego IX Edycji Programu „Bezpieczna droga do szkoły” organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego. Współorganizatorami na terenie naszego powiatu byli Starosta Zwoleński i Burmistrz Zwolenia. Do finału powiatowego przystąpiło 120 uczestników, uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z pięciu gmin.

Ulubioną formą aktywności dzieci są różne inscenizacje. Przygotowujemy je na każde podsumowanie akcji prowadzonych w październiku i w maju. „Aktorzy” w zabawowy sposób prezentują innym uczniom i gościom bardzo ważne treści. Odbył się już pokaz mody odbłaskowej „Widoczny – to bezpieczny pieszy i rowerzysta”, przedstawienia „Aktywni – modni bezpiecznie”, „Droga do szkoły”, „Z odbłaskami bezpieczniej”, „Rady o bezpieczeństwie mądrej sowy”, „Tańczące gwiazdki” i układ taneczny do piosenki „Przepisowy ruch drogowy”.

Uzyskanie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego można osiągnąć tylko poprzez ciągłe, konsekwentne i efektywne działania, które przybierają atrakcyjne dla uczniów formy. Różnorodność form jakie stosujemy w naszej pracy sprawia, że uczniowie chętnie w nich uczestniczą, a tym samym utrwalają i pogłębiają swoją wiedzę z zakresu brd. Aby nasze działania zainteresowały uczniów wykorzystujemy różnorodne środki dydaktyczne i współdziałamy z różnymi instytucjami.

Nauczyciele naszej szkoły są otwarci na współpracę, sugestie, propozycje do dalszych działań w tym zakresie.

mgr Iwona Śmiechowska

Koordinator ds. bezpieczeństwa w ruchu drogowym
w Publicznej Szkole Podstawowej im. Batalionów Chłopskich w Starych Zawadach

„Chcemy żyć bezpiecznie” – wychowanie komunikacyjne w Publicznej Szkole Podstawowej w Starych Zawadach

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich znajduje się we wsi Stare Zawady w gminie Jedlińsk, powiat radomski, województwo mazowieckie. Uczy się w niej 131 uczniów (klasy I–VI), którzy są do niej dowożeni autobusem szkolnym lub własnym transportem. Znaczna część przychodzi pieszo lub przyjeżdża rowerem.

Edukacja komunikacyjna jest ważnym zadaniem dla każdej szkoły. Dzieci w wieku szkolnym są częstymi ofiarami, jak również sprawcami wypadków drogowych. Wielu nieszczęściom na drodze można zapobiec, konieczne jest więc jak najwcześniejsze rozpoczęcie edukacji komunikacyjnej uczniów i wyposażenie ich w podstawowe wiadomości oraz nawyki potrzebne uczestnikom ruchu drogowego.

Edukacja komunikacyjno-drogowa od wielu lat realizowana jest poprzez szereg powiązanych ze sobą przedsięwzięć. Już na etapie wczesnoszkolnym oprócz treści realizowanych na zajęciach, dodatkowo został opracowany i wdrożony „Program edukacji komunikacyjno-drogowej dla uczniów klas I–III szkoły podstawowej”. Na jego opracowanie duży wpływ miał fakt, że większość uczniów dochodzi lub dojeżdża do szkoły z miejscowości oddalonych o 1,5 czy 2 kilometry. Opracowany program jest zgodny z założeniami Podstawy Programowej Kształcenia Ogólnego przeznaczonej dla I etapu edukacji. Uzyskał pozytywną opinię doradcy metodycznego i został zatwierdzony do realizacji przez dyrektora szkoły. Wdrażanie programu rozpoczęto w roku szkolnym 2003/2004. Zaplanowane treści realizowane są podczas zajęć pozalekcyjnych, które odbywają się dwa razy w miesiącu. Na zajęciach stosowane są różnorodne metody i formy pracy rozwijające u dzieci spostrzegawczość oraz myślenie przyczy-

nowo-skutkowe. Uwzględniając fakt, że dzieci najlepiej i najszybciej uczą się poprzez zabawę i praktyczne działanie, wykorzystujemy na zajęciach takie formy pracy jak: gry i zabawy ruchowe, spacer, wycieczki piesze i rowerowe, konkursy plastyczne, turnieje wiedzy, rozwiązywanie krzyżówek i rebusów, budowanie pojazdów, znaków drogowych oraz inscenizacje.

Uczniowie klas IV–VI realizują treści z edukacji komunikacyjnej na lekcjach techniki i wychowania fizycznego. Dodatkowo klasa IV uczestniczy w zajęciach przygotowujących ich do otrzymania karty rowerowej. Spotkania odbywają się raz w tygodniu przez cały rok szkoły. Wszyscy uczestnicy zajęć po zakończeniu szkolenia otrzymują karty rowerowe.

Uczniowie zapoznają się z:

- ▶ właściwymi postawami uczestnika ruchu drogowego;
- ▶ przygotowują się do samodzielnego, bezpiecznego i kulturalnego uczestnictwa w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta;
- ▶ poznają różne zagrożenia czyhające na drodze;
- ▶ nabywają poprawne nawyki i zachowania chroniące je przed wypadkiem;
- ▶ kształtują zasady prawidłowego zachowania się w sytuacji, gdy są świadkami wypadku;
- ▶ poznają zasady udzielania pierwszej pomocy;
- ▶ nabywają umiejętność praktycznej jazdy rowerem.

Chętni uczniowie z klas IV–VI uczestniczą również w zajęciach koła wychowania komunikacyjnego przygotowujących ich do udziału w różnych konkursach i turniejach bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Na zajęciach tych pogłębianą i poszerzają dotychczas zdobytą wiedzę. Dwugodzinne spotkania odbywają się raz w tygodniu, w razie potrzeby również w soboty.

Opiekun tych kół odbył szkolenie zorganizowane przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Radomiu i został koordynatorem szkolnej edukacji motoryzacyjnej w naszej placówce. Ciągłe wzbogaca swoją wiedzę poprzez udział w różnych warsztatach, kursach, konferencjach np.:

- ▶ „Karta Rowerowa – proces kształcenia i sprawdzania kompetencji uczniów”;
- ▶ „I Mazowieckie Forum Edukacji dla Bezpieczeństwa”;
- ▶ „Bezpieczeństwo w szkole. Postępowanie w sytuacjach kryzysowych”;
- ▶ „Szkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedlekarskiej”.

Sala do wychowania komunikacyjnego

Z jego inicjatywy powstała sala wychowania komunikacyjnego, gdzie odbywają się wyżej wymienione zajęcia, lekcje techniki dotyczące ruchu drogowego oraz spotkania grup z edukacji wczesnoszkolnej. Pracownia jest bardzo dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne takie jak: tablice poglądowe, plansze z krzyżówkami drogowymi, gry i programy komputerowe, materiały video o tematyce związanej z bezpieczeństwem na drogach, makiety, znaki drogowe, książki, kodeksy, gry dydaktyczne, zestawy apteczek z wyposażeniem.

Dodatkowo do prowadzenia zajęć praktycznych mamy rowerowy tor przeszkód, rowery oraz wyposażenie rowerzysty (kaski, kamizelki odblaskowe, lampki rowerowe, odblaski itp.). Wszystkie te pomoce otrzymaliśmy bezpłatnie za wysokie osiągnięcia w Turniejach Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym organizowanych przez WORD w Radomiu, MDK w Radomiu, Miejską i Wojewódzką Komendę Policji w Radomiu, Samorząd Województwa Mazowieckiego „Mazovia” w Warszawie. Dzięki udziałowi wytypowanych nauczycieli w szkoleniu w ramach Ogólnopolskiego Programu „Ratujemy i Uczymy Ratować oraz propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy” Fundacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy Jurka Owsiaika otrzymaliśmy cztery małe fantomy i jeden duży, książki dla dzieci, płyty CD, pomoce dydaktyczne (np. tekturowe telefony).

Szkolenie uczniów z pierwszej pomocy

Uczniowie bardzo chętnie uczestniczą w zajęciach, ponieważ prowadzone są w ciekawy sposób. W procesie kształcenia opiekun koła wykorzystuje metody praktycznego działania i aktywizujące (np.: gry dydaktyczno-decyzyjne, symulacyjne; dyskusje dydaktyczne: burza mózgów, drzewko decyzyjne; metodę przypadków; inscenizacje itp.).

Wykorzystane na zajęciach metody aktywizujące pozwoliły uczniom szybko przyswoić sobie wiadomości z zakresu wiedzy o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. Swoją wiedzę „rozślawiają” naszą placówkę w gminie, w powiecie, województwie, a nawet na szczeblu ogólnokrajowym. Od wielu lat zajmują czołowe miejsca w turniejach brd organizowanych przez:

Miejską i Wojewódzką Komendę Policji w Radomiu, która jest organizatorem eliminacji do Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie w Ruchu Drogowym

▶ eliminacje powiatowe – I miejsce – 2006 r., 2007 r., 2009 r., 2010 r., 2011 r.:

- II miejsce – 2008 r.;
- III miejsce – 2003 r., 2005 r.

▶ eliminacje rejonowe – I miejsce – 2011 r.:

- II miejsce – 2006 r., 2009 r.;

- III miejsce – 2007 r., 2010 r.
- ▶ eliminacje wojewódzkie – II miejsce – 2000 r.:
- IV miejsce – 2009r.;
- VI miejsce – 2011r.;
- VIII miejsce – 2006r.

Młodzieżowy Dom Kultury w Radomiu

Turnieje brd		„Bez- pieczne Drogi Radomia”	„Jesienny Rower”	„Kompu- terowy Rower”	„Zimowy Rower”	„Bez- pieczna Droga”	„Rowero- we Mia- steczko”
Rok	miejsce						
2001	drużynowo	V	IX		—	V	III
	indywidualnie	II	I		—	III	II
2002	drużynowo	I	V		I	I	IV
	indywidualnie	III	I		II	III	—
2003	drużynowo	XIV	XIII		X	III	—
	indywidualnie	—	—		XII	IV	—
2004	drużynowo	—	VI		—	—	—
	indywidualnie	—	—		—	—	—
2005	drużynowo	I	II		I	V	—
	indywidualnie	II	—		I, II, III	—	—
2006	drużynowo	II	VII		I	I	VII
	indywidualnie	I	—		—	I, II	-
2007	drużynowo	IV	VIII		I	V	II
	indywidualnie	—	—		II, III	—	—
2008	drużynowo	IV	III	II	II	III	—
	indywidualnie	II	—	III	I	—	—
2009	drużynowo	V	IV	IV	III	I	I
	indywidualnie	—	III	—	—	—	—
2010	drużynowo	II	IV	X	V	IV	IV
	indywidualnie	III	—	—	—	—	I
2011	drużynowo	I	I	VI	III	I	I
	indywidualnie	I	—	—	—	I	—
2012	drużynowo			IV			
	indywidualnie			—			

Drużyna zwycięska w turnieju „Jesienny Rower” w Młodzieżowym Domu Kultury w Radomiu

Marcin Gniadek – zwycięzca eliminacji wojewódzkich XXXIV OTBwRD 2011 r.

Wiedza uczniów jest również poszerzana dzięki spotkaniom przygotowanym przez policjantów z posterunku w Jedlińsku. Prelekcje multimedialne odbywają się systematycznie każdego roku i dotyczą różnych zagadnień np.: „Jesteśmy rozsądnymi użytkownikami drogi”, „Bezpieczna szkoła”, „Z rowerem za pan brat”, „Bezpieczeństwo dziecka”, „Przemoc i agresja”, „Bezpieczny internet”, „Zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym”. Odbyła się również pogadanka dla rodziców, którą przeprowadził dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu pan Mirosław Szadkowski, a następnie został zaprezentowany film pokazujący wstrząsające obrazy z autentycznych zdarzeń i wypadków na drogach. Zrobił niesamowite wrażenie na rodzicach, bo od tej pory nie mamy już problemów z przekonaniem uczniów do noszenia elementów odblaskowych podczas poruszania się po drogach.

Do poprawnego pokonywania rowerowego toru przeszkód uczniowie przygotowują się poprzez systematyczne i dokładne ćwiczenia. Bardzo sumiennie podchodzą do ćwiczeń praktycznych, ponieważ chcą wykonać zadanie bezbłędnie. Jeśli im coś nie wychodzi, ćwiczą do skutku. A trzeba przyznać, że pokonanie rowerowego toru przeszkód to nie taka prosta sprawa. Na początku największy problem sprawiają „łezka”, „slalom”. Jednak po wielokrotnym pokonaniu tych przeszkód zgodnie twierdzą, że to dla nich „pestka”. Oprócz zajęć praktycznych na sali gimnastycznej, często korzystamy z programów komputerowych BERDE 2.0 w celu zapoznania dzieci z zasadami ruchu drogowego poprzez wizualizację konkretnych sytuacji drogowych, sprawdzenie zakresu nabytych kompetencji oraz wykształcenie nawyków bezpiecznego i kulturalnego zachowania się na drogach. Wiedzę i zdobyte umiejętności „sprawdzamy” organizując rajdy wspólnie z rodzicami jak również z policją. Przed wyjazdem sprawdzamy stan techniczny rowerów i, dbając o swoje bezpieczeństwo, zakładamy kaski i kamizelki odblaskowe. Taka forma zajęć cieszy się wielkim zainteresowaniem wśród uczniów, tym bardziej, że kończy się zawsze wspólnym ogniskiem, śpiewaniem piosenek.

Popularnością cieszą się zajęcia z udzielania pierwszej pomocy, gdzie wiedza teoretyczna wiązana jest z praktyką. Częstym gościem na zajęciach jest również pielęgniarka z Ośrodka Zdrowia z Bierwica, która udziela fachowych rad i wskazówek. Opiekun w sposób szczegółowy i obrazowy (wykorzystując filmy edukacyjne, plansze itp.) omawia zagadnienia związane z właściwym udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej. Następnie uczniowie zostają podzieleni na

trzyosobowe grupy. Każda z nich losuje inne zdarzenie, w wyniku którego osoba zostaje poszkodowana. Mają za zadanie zabezpieczyć miejsce wypadku, ocenić stan „poszkodowanego”, wezwać pomoc (jeśli jest potrzebna), a następnie udzielić właściwej pomocy.

Do zadań tych należy:

- ▶ poprawne bandażowanie;
- ▶ układanie poszkodowanego w pozycji bocznej ustalonej;
- ▶ wykonywanie oddechów ratowniczych;
- ▶ uciskanie klatki piersiowej;
- ▶ resuscytacja krążeniowo-oddechowa;
- ▶ zabezpieczenie złamanej kończyny itp.

Podstawowe wyposażenie apteczki uczniowie przedstawiają w postaci prac plastycznych, które wywieszane są na korytarzu szkolnym. Celem przygotowania takiej „wystawy” jest to, aby pozostali uczniowie łatwiej zapamiętali, co powinno znajdować się w każdej apteczce.

Uczniowie z wielką przyjemnością dzielą się swoją wiedzą z innymi. Formą, którą uwielbiają i bardzo często stosują jest inscenizacja. Pod czujnym okiem opiekuna koła tworzą scenariusze, które poprzez swoje zagadnienia w sposób prosty, przyjemny, czasem śmieszny uczą np.: zasad ruchu drogowego. Dzieci samodzielnie przygotowują rekwizyty do inscenizacji i dekoracje. Co roku zostaje przygotowany i wystawiony spektakl z okazji Światowego Tygodnia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Te mini przedstawienia cieszą się wielką popularnością i dużym zainteresowaniem wśród naszej społeczności szkolnej.

Uczniowie z ochotą uczestniczą również w różnych konkursach tematycznie związanych z bezpieczeństwem. Są to konkursy szkolne, gminne, wojewódzkie i ogólnopolskie. Jednym z nich był konkurs na scenariusz filmu pt.: „Bezpieczna droga do szkoły”. Praca uczenicy klasy I była wyróżniona na szczeblu wojewódzkim. Dzięki temu osiągnięciu nasza szkoła otrzymała bardzo dużo podstawowych elementów wyposażenia młodego rowerzysty (kaski, koszulki odblaskowe, światła do rowerów, odblaski, kodeksy) oraz wyposażenie do bezpiecznej nauki pływania (deski, rękawki i książki o pływaniu). Dużym zainteresowaniem cieszył się wojewódzki konkurs na komiks o bezpieczeństwie w ruchu drogowym. I tu także nasz uczeń za pracę pt.: „Zjawa na E-7” został wyróżniony. Kolejnym osiągnięciem na szczeblu powiatowym, które nas zaskoczyło, było to, że w konkursie na plakat o tematyce „Bezpieczni na drodze”, w kategorii I uczniowie naszej szkoły zajęli I i II miejsce, a w kategorii II – I miejsce na pracę

w formie komiksu. Po obejrzeniu filmu pt.: „Bezpieczeństwo Dziecka” uczniowie klas I–VI wykonywali pracę na ten temat. Wszystkie zostały przekazane na konkurs organizowany przez MDK w Radomiu. I znowu okazało się, że nasi uczniowie poradzili sobie wspaniale z tematem. Zajęliśmy I i II miejsce oraz uzyskaliśmy dwa wyróżnienia. W ogólnopolskim konkursie przedmiotowym EDI „Bezpieczny Uczeń” nasi podopieczni zajęli czołowe miejsca – II, III, IV, V, VII. Natomiast w konkursie plastycznym EDI uczennica otrzymała wyróżnienie. Są to jedne z większych osiągnięć. Wzięliśmy udział w ogólnopolskim konkursie pt. „Ratujemy i uczymy ratować”. Uczniowie mieli za zadanie wykonać prace w postaci książek dotyczących udzielania pierwszej pomocy. Po zakwalifikowaniu się do kolejnego etapu nakręcili film, w którym dzieci szkolili swoich rodziców w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wypadku.

W szkole są również realizowane międzynarodowe i ogólnopolskie programy dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jednym z nich jest program Renault „Bezpieczeństwo dla wszystkich”. Każdego roku konkurs ten jest realizowany pod innym hasłem. Polega on na przeprowadzeniu dodatkowych zajęć, w czasie których wykorzystywane są otrzymane pakiety edukacyjne „Droga i ja” (zawierają zeszyty ćwiczeń i testy dla uczniów, materiały dydaktyczne dla nauczyciela oraz plakat edukacyjny). Powstały one we współpracy z ekspertami z zakresu prewencji, bezpieczeństwa na drodze, ochrony środowiska i nauczania. Mają wykształcić u dzieci prawidłowe i bezpieczne zachowania na drodze, przyczynić się do lepszego zrozumienia koncepcji mobilności, a nauczycielowi pomóc w prowadzeniu zajęć. Kolejnym elementem tego konkursu jest wykonanie pracy plastycznej w formie plakatu, który musi zawierać hasło i ilustrację graficzną. Następnym realizowanym przez nas programem edukacyjnym jest „Bezpieczna jazda. Karta rowerowa – moje pierwsze prawo jazdy”. Jego celem jest szerzenie wśród najmłodszych wiedzy na temat zasad ruchu drogowego i zwiększanie ich świadomości w zakresie bezpieczeństwa na drodze. Skierowany jest do uczniów klas IV. Wszystkie materiały edukacyjne wykorzystywane do realizacji programu zostały przygotowane przez ekspertów i pozytywnie zaopiniowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. W minionych latach szkoła brała udział w innych programach takich jak: „Odblaskowe pierwszaki”, „Generalnie bezpiecznie – ucz się od Policji”, bezpieczna szkoła z PZU pt.: „Pierwsze kroki na drodze”, akcja „Stop wypadkom” i wiele innych.

Po zebraniu opinii dyrektora szkoły, nauczycieli i rodziców powstał w 2003 r. program „Bezpieczna i przyjazna szkoła”. Został skonstruowany po to, by jego realizacja umożliwiała omówienie zagadnień oraz wykształciła u dzieci pożądane postawy w tym zakresie. Niektóre tematy programu kierowane są również do rodziców. Wiele z nich realizowanych jest również w ścisłej współpracy ze środowiskiem lokalnym: przedstawicielami policji, służby zdrowia, straży pożarnej itp. Jest on propozycją innego spojrzenia na tematykę bezpieczeństwa. Zawarte w programie treści z zakresu bezpieczeństwa, a także dotyczące problematyki społecznej, zdrowotnej, komunikacyjnej są powiązane ze sobą naturalnymi zależnościami i stanowią integralną część całości. Zajęliśmy się w nim zagadnieniami związanymi z:

- ▶ bezpieczeństwem drogowym;
- ▶ bezpieczeństwem przeciwpożarowym;
- ▶ działalnością szkoły mającą na celu szybkie reagowanie w sytuacjach kryzysowych;
- ▶ zdrowym stylem życia;
- ▶ problematyką zgodnego współżycia i współdziałania w kontaktach społecznych;
- ▶ organizacją bezpiecznych i ciekawych sposobów zagospodarowania czasu wolnego uczniów;
- ▶ działalnością szkoły mającą na celu kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów i podejmowania właściwych decyzji.

Wszelkie podejmowane działania są przez nas zbierane i dokumentowane w postaci kroniki. Każdego roku kronika „bierze udział” w powiatowym konkursie „Bezpieczna szkoła” i zajmuje czołowe miejsca:

- ▶ rok szkolny 2003/2004 – I miejsce;
- ▶ rok szkolny 2004/2005 – I miejsce;
- ▶ rok szkolny 2005/2006 – I miejsce;
- ▶ rok szkolny 2009/2010 – IV miejsce;
- ▶ rok szkolny 2010/2011 – III miejsce.

Od 2002 r. uczestniczymy w Konkursie Wiedzy Prewencyjnej pt.: „Czuję się bezpiecznie”, o puchar Komendanta Miejskiego Policji w Radomiu pod patronatem Prezydenta Miasta Radomia oraz Starosty Radomskiego. Celem konkursu jest propagowanie wśród dzieci zdrowego stylu życia, bez uzależnień oraz bezpiecznych zachowań na ulicy, w szkole i w domu. Konkurs adresowany jest do uczniów klas IV–VI szkół podstawowych z powiatu radomskiego. Składa się z dwóch etapów: eliminacji szkolnych i finału. Po eliminacjach wy-

laniana jest 3-osobowa drużyna, która reprezentuje szkołę w rozgrywkach finałowych. Finał składa się m.in. z testu wiedzy o pierwszej pomocy oraz rowerowego toru przeszkód, bierze w nim udział jeden zawodnik z każdej drużyny. Oceniana jest również praca plastyczna przygotowana przez reprezentację szkoły.

Od wielu lat drużyny reprezentujące naszą szkołę zajmują czołowe miejsca w tym konkursie:

- ▶ I miejsce – 2003 r., 2004 r., 2007 r., 2008 r., 2009 r.;
- ▶ III miejsce – 2005 r.;
- ▶ IV miejsce – 2004 r., 2006 r., 2010 r.;
- ▶ VI miejsce – 2005 r., 2006 r.

Duży wpływ na przygotowanie uczniów do tego konkursu ma również nasza działalność dotycząca profilaktyki uzależnień. Od kilku lat jesteśmy koordynatorami Gminnego Konkursu Plastycznego „Trzy razy nie – nie pij, nie pal, nie bierz”, który ma przybliżyć uczniom problem różnego rodzaju uzależnień, sposobów przeciwdziałania im oraz promowania zdrowego stylu życia. Oprócz tego wystawiane są inscenizacje i prowadzone prelekcje na temat uzależnień. Wiadomości te są przydatne do wyżej wymienionego konkursu.

Ważne informacje dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz osiągnięcia naszych uczniów wywieszane są na dwóch tablicach na korytarzach szkolnych. Uczniowie z wielkim zainteresowaniem śledzą sukcesy swoich kolegów i koleżanek.

Cała działalność na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym przyniosła następujące efekty:

uczniowie:

- ▶ przyswoili sobie przepisy ruchu drogowego i potrafią wykorzystywać w praktyce;
- ▶ dbają o to, aby ich ubiór był zawsze zaopatrzony w elementy odblaskowe;
- ▶ znają zasady udzielania pierwszej pomocy;
- ▶ wiedzą, jak się zachować w sytuacjach zagrożenia;
- ▶ zajmują wysokie miejsca w turniejach brd;
- ▶ zajmują wysokie miejsca w konkursach plastycznych związanych z bezpieczeństwem;
- ▶ świadomie uczestniczą w różnych ogólnopolskich programach;
- ▶ dobrze opanowali technikę jazdy na rowerze;
- ▶ wszystkie osoby, które ukończyły 10 lat uzyskały kartę rowerową;
- ▶ odnoszą się z szacunkiem do pracy policjanta, strażaka, lekarza...;

- ▶ są świadomi grożącego im niebezpieczeństwa związanego z uzależnieniami, wiedzą do kogo zwrócić się o pomoc;
- ▶ przekazują zdobytą wiedzę swoim młodszym kolegom poprzez przygotowane samodzielnie inscenizacje;
- ▶ dzięki sukcesom uczniów szkoła pozyskała dużo pomocy dydaktycznych.

Zajęcia z wychowania komunikacyjnego w klasach IV–VI organizowane były po lekcjach, dzięki czemu uczniowie pod opieką nauczyciela pożytecznie, ciekawie i chętnie spędzali czas. Nie tylko się uczyli pracy zespołowej, odpowiedzialności za wspólnie podejmowane działania, ale także zawiązywali przyjaźnie, zacieśniali więzi koleżeńskie, co służyło budowaniu pozytywnej atmosfery pracy. Specyfika pracy z dziećmi na wsi jest szczególna, gdyż uważają szkołę za swój drugi dom. Są świadome, iż właśnie szkoła uczy zdrowej rywalizacji i daje im szansę na indywidualne i zespołowe sukcesy. Dzieci czują się wtedy dowartościowane, docenione, chwala się swoimi zwycięstwami. Zauważenie ich mocnych stron właściwe pokierowanie rozwojem, stworzenie przyjaznej atmosfery pracy jest pewną drogą do sukcesu. Nie jest jednak łatwo, gdyż w naszej szkole dzieci dowożone są autobusem szkolnym lub dojeżdżają rowerami. Pozostawienie

Laureaci konkursu „Bezpieczna Droga do Szkoły” w Jedlni-Letnisko

uczniów po lekcjach stwarza im pewne trudności, dlatego też i rodzice w godzinach popołudniowych, także w soboty dowożą dzieci na zajęcia z brd. To wszystko procentuje, a nasi uczniowie niejednokrotnie cieszyli się laurem zwycięstwa w konkursach z wychowania komunikacyjnego. Atrakcyjne nagrody sponsorowane przez organizatorów są zachętą do podejmowania dalszego wysiłku, rywalizacji i zdobywania wiedzy o bezpieczeństwie w ruchu drogowym.

Podsumowując stwierdzamy, że mamy dobrze wyposażoną pracownię, dużo pomocy dydaktycznych, wiele pomysłów do pracy, a przede wszystkim zdolnych i chętnych uczniów. Wydawałoby się, że nic nam więcej do szczęścia nie potrzeba. A jednak! Brakuje nam utwardzonego miejsca przy szkole, na którym moglibyśmy ćwiczyć jazdę po rowerowym torze przeszkód. Obecnie radzimy sobie rozkładając tor na sali gimnastycznej (na której jest ślisko) lub odgradzając kawałek drogi przed szkołą, po której jeżdżą samochody. Mamy nadzieję, że kiedyś to się zmieni.

Małgorzata Potrząsaj

Koordynator edukacji motoryzacyjnej
w Publicznej Szkole Podstawowej nr 32 w Radomiu

Działalność koordynatora na terenie PSP nr 32 w Radomiu

W trosce o bezpieczeństwo uczniów szkoła prowadzi zajęcia przygotowujące do bezpiecznego poruszania się po drogach oraz uzyskania kultury komunikacyjnej.

Na terenie PSP nr 32 w Radomiu zostały podjęte działania zmierzające do uświadomienia uczniom ogromnej wypadkowości naszego społeczeństwa. Nacisk został położony na profilaktykę. Część zadań została ujęta w Szkolnym Programie Wychowawczym oraz Programie Profilaktycznym Szkoły.

Działaniami z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego zostały objęte wszystkie etapy edukacji w naszej placówce. Zajęcia pozalekcyjne przygotowujące uczniów do uzyskania karty rowerowej prowadzone są od roku szkolnego 2001/2002.

Co roku zwiększa się oferta zadań w naszej placówce.

Ponadto w roku szkolnym 2008/2009 dwie nauczycielki naszej placówki oświatowej brały udział w szkoleniu z pierwszej pomocy przedmedycznej organizowanym przez Fundację Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy Jerzego Owsiaaka. Było to szkolenie w ramach Programu Edukacyjnego „Ratujemy i Uczymy Ratować”. Od stycznia 2008 r. program ten został objęty patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej, skierowany jest do nauczycieli szkół podstawowych. Funkcjonuje od 2006 r.

Najważniejsze fakty:

- ▶ gdyby co 10-ty mieszkaniec Ziemi potrafił udzielać pierwszej pomocy, udałooby się uratować przynajmniej milion istnień ludzkich rocznie;
- ▶ najprostszy kurs udzielania pierwszej pomocy organizowany w Polsce trwa od 6 do 16 godzin i obejmuje m.in.: zabezpieczenie miejsca wypadku, wezwanie pomocy, zasady ewakuacji, zasady pierwszej pomocy w wypadkach masowych, rodzaje pomocy przy wszelkiego rodzaju urazach i stanach zagrożenia, zasady resuscytacji

krążeniowo-oddechowej oraz pomoc przy użyciu półautomatycznego defibrylatora AED;

► w Polsce kursy takie prowadzą, oprócz Fundacji WOŚP, także Polska Rada Resuscytacji, Polskie Towarzystwo Medycyny Ratunkowej, PCK, ZHP oraz inni;

► Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy kursy pierwszej pomocy prowadzi w ramach szkoleń Pokojowego Patrołu dla młodzieży, która ukończyła 18 lat.

Do tej pory zostało przeszkolonych 14 810 nauczycieli z 7 769 szkół, a programem objętych jest 1 036 700 dzieci¹.

Kurs skierowany jest przede wszystkim do nauczycieli nauczania zintegrowanego Szkół Podstawowych. Realizowany jest dzięki grupie prawie 150 wolontariuszy Pokojowego Patrołu z uprawnieniami AHA, którzy ukończyli specjalne kursy instruktorskie. Kieruje nimi grupa instruktorów, którzy koordynują całoroczne szkolenia. Na zajęciach udzielania pierwszej pomocy uczą się nauczyciele, którzy swoją wiedzę przekazują później uczniom.

W naszej szkole zostały przeszkolone wszystkie nauczycielki nauczania zintegrowanego, a następnie dzieci. Najmłodzi uczą się najprostszych zasad udzielania pierwszej pomocy: od prawidłowego wezwania pomocy przez telefon, po najłatwiejsze czynności przy osobie poszkodowanej. Zajęcia te wzorowane są na podobnych prowadzonych w szkołach norweskich. Forma zabawy oraz odpowiednie po-

moce pozwalają skutecznie przekazywać i przyswajać wiedzę. Szkoła otrzymała również fantomy, książki i wiele innych pomocy dydaktycznych w związku z realizacją treści pierwszej pomocy przedmedycznej.

Najmłodzi uczniowie naszej szkoły w myśl polskiego Kodeksu Drogowego, który nakazuje, aby dzieci do lat 15, znajdujące się po zmroku na drodze publicznej wyposażone były w elementy odbłaskowe², są widoczni z daleka na drodze. Na wycieczki zakładają kamizelki odbłaskowe, tornistry mają ele-

1 <http://www.wosp.org.pl/uczmyratowac/> – Internet 16 maja 2009 r.

2 Kodeks Drogowy

menty odblaskowe. Samo wyposażenie dzieci w dblaski przynosi znikome korzyści. Dopiero edukacja – naoczne pokazanie dzieciom i ich rodzicom jak bardzo, najmniejszy nawet odblask, zwiększa szanse dostrzeżenia człowieka na ciemnej drodze przez kierującego pojazdem, owocuje troską o wyposażenie i dzieci, i dorosłych w odblaski³. Tak dzieje się na terenie naszej szkoły, o czym mowa w kolejnym podrozdziale niniejszej pracy.

Projekt edukacyjny „Bezpieczeństwo na drodze”

Projekt miał charakter profilaktyczny, natomiast głównymi jego celami było: przypomnienie i pogłębienie wiedzy na temat przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach, rozwijanie u uczniów odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych, promocja szkoły w środowisku lokalnym, wykształcenie u uczniów świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych na drodze oraz ukształtowanie bezpiecznych zachowań.

Projekt zakładał realizację pięciu zadań i skierowany był do uczniów klas 0–VI. Pierwsze to spotkanie z policjantem (uczniowie klas 0–III), drugie – konkurs plastyczny „Policjant moim przyjacielem” (uczniowie klas I–II), trzecie – Międzyszkolny Konkurs Wiedzy „ABC przepisów drogowych” (uczniowie klas III), czwarte – zajęcia pozalekcyjne przygotowujące uczniów do zdobycia karty rowerowej „Bezpieczny rowerzysta” (w oparciu o program autorski), piąte zadanie projektu – inscenizacja: „Bezpieczne wakacje – bądźmy ostrożni na drodze”.

Projekt edukacyjny „Bezpieczeństwo na drodze” został opracowany, a następnie opublikowany w formie zeszytu metodycznego przez Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Autorkami tego projektu są nauczycielki z tej samej szkoły: Małgorzata Potrząsaj, Iwona Czyżewska, Małgorzata Chmielewska, Elżbieta Polít, Grażyna Kowalczyk.

3 Mazowieckie Forum Edukacji o Bezpieczeństwie organizowane w ramach promowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej ogólnopolskiej akcji „Wypadki na drogach – porozmawiajmy”

Zadanie pierwsze: spotkanie z policjantem. Cele – utrwalenie podstawowych zasad ruchu drogowego, zapoznanie z zakresem pracy policji drogowej, uświadomienie zagrożeń występujących na drogach, kształtowanie postawy zaufania wobec policji.

Zadanie drugie: konkurs plastyczny „Policjant moim przyjacielem”. Cele – wzbudzanie zaufania do policji, uświadomienie sytuacji, w których dziecko powinno zwrócić się o pomoc do policjanta, rozwijanie zainteresowań plastycznych.

Zadanie trzecie: Międzyszkolny Konkurs Wiedzy „ABC przepisów drogowych”. Cele – propagowanie bezpiecznych zasad zachowania się w różnych sytuacjach drogowych, kształtowanie nawyków poczucia odpowiedzialności za zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych, uświadomienie uczniom konieczności noszenia emblematów odblaskowych.

Zadanie czwarte: zajęcia pozalekcyjne przygotowujące uczniów do zdobycia karty rowerowej Bezpieczny rowerzysta (w oparciu o program własny). Cele – popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach, kształtowanie partnerskich zachowań wobec innych uczestników ruchu, popularyzowanie podstawowych zasad i umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, popularyzowanie roweru jako środka transportu, a także rekreacji i sportu.

Zadanie piąte: inscenizacja „Bezpieczne wakacje – bądźmy ostrożni na drodze”. Cele – utrwalenie elementarnych przepisów ruchu drogowego oraz zasad zachowania się na drogach, wykorzystanie znajomości znaków drogowych w praktyce, uświadomienie dzieciom konieczności przestrzegania przepisów ruchu drogowego podczas wakacji.

Każde zadanie jest przemyślane i tak dobrane do grupy wiekowej, aby w sposób przystępny i atrakcyjny pogłębić i utrwalić wiedzę oraz umie-

jętności zdobyte w trakcie zajęć lekcyjnych. Projekt ma również uświadomić uczniom, jak ważny jest to problem.

By w pełni zrealizować nasze założenia niezbędne będzie nawiązanie współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Radomiu,

Komendą Miejską Policji w Radomiu, pielęgniarką szkolną, słuchaczami Studium Medycznego w Radomiu, nauczycielami i rodzicami.

Projekt „Bezpieczeństwo na drodze” został opracowany zgodnie z Ustawą Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 1997 r. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.) – art. 97 i art. 109 oraz Rozporządzeniem MEN w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny w szkołach i placówkach publicznych (Dz. U. Nr 65 z 1992 r., poz. 331).

Innowacja pedagogiczna „Dziecko jako uczestnik ruchu drogowego”

Innowacja pedagogiczna „Dziecko jako uczestnik ruchu drogowego – edukacja motoryzacyjna dzieci w klasie trzeciej jako przygotowanie do uzyskania karty rowerowej” została wprowadzona w roku szkolnym 2008/2009. Głównym celem jest kształtowanie u uczniów postawy odpowiedzialności za własne życie i zdrowie oraz partnerstwa, życzliwości i zrozumienia dla innych uczestników ruchu drogowego.

Cele szczegółowe uwzględniają przede wszystkim: rozszerzanie wiedzy na temat zasad i przepisów ruchu drogowego, funkcjonowania pojazdów w różnych warunkach, przyczyn wypadków, sposobu organizacji ruchu na drogach, rozwijanie wyobraźni i myślenia przyczynowo-skutkowego, wpajanie umiejętności i nawyków właściwego zachowania na drodze, rozwijanie spostrzegawczości oraz orientacji czasowo-przestrzennej pozwalającej na właściwą ocenę odległości i prędkości nadjeżdżającego pojazdu.

W roku szkolnym 2008/2009 poszerzono treści realizowane w klasie III o wiadomości z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego,

które zawarte są w podstawie programowej: bezpieczeństwo, w tym poruszanie się po drogach publicznych, rozpoznawanie sygnałów alarmowych o niebezpieczeństwie. Wykorzystano w pracy zeszyt metodyczny oraz dodatkowe podręczniki autorstwa Heleny Gutowskiej i Bogdana Rybnika „Bezpieczna droga do szkoły cz. 1, 2, 3”. Podręcznik ten zalecany jest przez Ministra Edukacji Narodowej do użytku szkolnego i wpisany do zestawu książek pomocniczych do nauczania wychowania komunikacyjnego na poziomie szkoły podstawowej, dla uczniów przygotowujących się do uzyskania karty rowerowej. Podręczniki zostały przekazane przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu, z którym nawiązano ścisłą współpracę. Wydawcą jest Grupa Image.

Przy wdrażaniu innowacji przewiduje się zwiększenie liczby zajęć edukacyjnych – 2 godziny lekcyjne tygodniowo. Zajęcia będą prowadzone w pracowni brd z całą klasą III b.

Oczekiwania związane z wprowadzeniem innowacji:

- ▶ świadome, bezpieczne uczestnictwo dzieci w ruchu drogowym;
- ▶ przygotowanie do karty rowerowej;
- ▶ zacieśnianie współpracy na płaszczyźnie szkoła – dom;
- ▶ szkole przybędzie nowa pracownia – brd;
- ▶ pozyskanie sojuszników;
- ▶ wyposażenie i doposażenie nowo powstałej pracowni;
- ▶ możliwość korzystania z pracowni innych nauczycieli w celu pogłębiania wiedzy uczniów na temat bezpieczeństwa na drodze;
- ▶ przeszkolenie rady pedagogicznej w zakresie brd;
- ▶ pogadanki i szkolenie rodziców jako świadomych sojuszników biorących udział w kształceniu właściwych postaw u swoich dzieci;
- ▶ udział uczniów w konkursach dotyczących zasad bezpieczeństwa na drodze w swojej grupie wiekowej – możliwość odniesienia sukcesu i zdobycie znaczącego miejsca w klasyfikacji końcowej.

Ponadto w klasie IV chętni uczniowie będą mogli zapisać się we wrześniu na zajęcia pozalekcyjne, dzięki którym można zdobyć kartę rowerową, dodatkowo poszerzą swoją wiedzę, sprawdzą się w praktyce i teorii.

W ostatnim roku wprowadzania innowacji rodzice uczniów zostali poddani ankiecie. Po dokonaniu jej analizy wyciągnięto następujące wnioski:

- ▶ nastąpił wzrost wiedzy i umiejętności na temat zachowania bezpieczeństwa zarówno wśród dzieci jak i ich rodziców;

- ▶ zaobserwowano wzrost świadomego i bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym;
- ▶ zarówno dzieci jak i rodzice nabyli wiedzę odnośnie wymaganych warunków jakie należy spełnić przez dziecko, aby uzyskać kartę rowerową;
- ▶ rodzice zmienili w wielu sytuacjach swoje zachowania pod względem przestrzegania zasad bezpieczeństwa;
- ▶ wyniki ankietowania wskazują tendencję wzrostową. Rodzice zostali uświadomieni na temat przepisów ruchu drogowego;
- ▶ badania te pokazują, że świadomość dzieci wzrosła i są ostrożniejsze oraz stały się świadomymi uczestnikami ruchu drogowego.

Liga Międzyszkolna Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

Międzyszkolna Liga Drużyn Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, zwana dalej „Ligą”, organizowana była w szkołach podstawowych dla uczniów klas V. Miała charakter wieloetapowy.

Celem Ligi jest podnoszenie kultury społeczeństwa i działanie na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym dzieci i młodzieży szkolnej poprzez: popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach, kształtowanie partnerskich zachowań wobec innych uczestników ruchu, popularyzowanie podstawowych zasad i umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, popularyzowanie roweru jako środka transportu, a także rekreacji i sportu.

Liga organizowana była przez Publiczną Szkołę Podstawową nr 32 im. Marszałka J. Piłsudskiego w Radomiu. Współorganizatorami Ligi był: Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu, Komenda Miejska Policji w Radomiu oraz Zespół Medycznych Szkół Policealnych w Radomiu.

Ustalono cztery spotkania, które poprzedzone zostały eliminacjami szkolnymi, w których udział wzięli uczniowie klas V (mogły być poprzedzone eliminacjami

Uczniowie za każdym razem mieli za zadanie rozwiązać inny test wiedzy z zakresu przepisów ruchu drogowego i zagadnień dotyczących pomocy przedmedycznej

klasowymi). Najlepsze osoby tworzyły trzyosobowe drużyny reprezentujące daną szkołę w dalszych etapach Ligi. Uczniowie stanowili oddzielne drużyny z odrębną klasyfikacją. Każdy uczestnik poszczególnych eliminacji rozwiązywał test i wykonywał zadania praktyczne, tj. jazda rowerem po torze przeszkód oraz wykonywał zadanie praktyczne z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Udział w lidze wzięli uczniowie z następujących szkół: PSP nr 7 w Radomiu, PSP nr 17 w Radomiu, PSP w Wólce Twarogowej, PSP w Mazowszanach, Zespół Edukacji Podstawowej i Gimnazjalnej w Makowcu, PSP nr 32 w Radomiu.

Uczniowie wszystkich drużyn zdrowo ze sobą rywalizowali. Były to spotkania, na których trzeba było wykazać się wiedzą i sprawną jazdą na rowerze.

Wszyscy uczniowie wraz z opiekunami otrzymali na koniec spotkań ligowych dyplomy i upominki.

Zawodnicy podczas trwania spotkań ligowych za każdym razem mieli do wykonania inne zadania praktyczne dotyczące udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej

Uczestnicy ligi za każdym razem mieli do pokonania rowerem inny układ toru przeszkód

Podczas spotkania swoją obecnością zaszczylili szkołę: prezydent Radomia, dyrektor WORD w Radomiu, naczelnik Komendy Miejskiej w Radomiu oraz dyrektorzy wszystkich szkół, z których byli zawodnicy

Pozowanie do zdjęć z uśmiechem na twarzy. Zawodnicy naszej szkoły zajęli zaszczytne, ale i można powiedzieć pechowe IV miejsce.

Rozstrzygnięcie ligi to było wielkie wydarzenie, ale również okazja do pochwalenia się przed przybyłymi gośćmi tym, co w naszej szkole dzieje się w związku z edukacją motoryzacyjną

Publiczna Szkoła Podstawowa w Wólce Twarogowej

„Gwiezdna godzina”, czyli jak zadziałało bezpieczeństwo w Publicznej Szkole Podstawowej w Wólce Twarogowej

Pięć lat temu w PSP w Wólce Twarogowej rozpoczęliśmy realizację programu „Bezpieczna Szkoła”. Dyrektorka Elżbieta Osuch od początku swojej kadencji szczególną uwagę zwracała nauczycielom i rodzicom na sprawę bezpieczeństwa dzieci.

Dotychczas realizowano z uczniami treści dotyczące bezpieczeństwa, ale były to działania sporadyczne, o zdecydowanie mniejszym zasięgu i przede wszystkim dotyczące znajomości przepisów ruchu drogowego oraz podstawowych znaków drogowych, wycieczki na skrzyżowania ulic i wyjazdy na konkursy – jednak głównie dla dzieci z klas edukacji wczesnoszkolnej.

Zwracaliśmy się też do Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu z prośbą o odbłaski, ale nie były to zaplanowane i długoterminowe działania.

Od września 2007 r. zmieniła się wizja naszej szkoły. Rozpoczęła się walka ze złymi przyzwyczajeniami uczniów, nauczycieli i rodziców. Zaplanowano działania w celu poprawy bezpieczeństwa dzieci w drodze do szkoły i ze szkoły domu – zwłaszcza na drogach wiejskich, ale także i na drogach w mieście, po których nasi uczniowie poruszać się będą już niedługo, bo po rozpoczęciu nauki w gimnazjum. Powstał program profilaktyczny „Bezpieczna szkoła” zawierający szereg zadań, których realizacja zakładała większą świadomość dzieci i ich rodziców w tematyce bezpieczeństwa. W związku z realizacją Programu coraz częstszymi gośćmi w szkole stali się pracownicy WORD w Radomiu oraz policjanci z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu i Komendy Miejskiej Policji w Radomiu, strażacy, pielęgniarka, a także wiele innych osób, które do tej pory nie wiedziały o istnieniu naszej palcówki.

Coraz więcej przedsięwzięć realizowanych w szkole dotyczyło bezpieczeństwa. Prasa, radio i telewizja informowały o osiągnięciach dzieci z Publicznej Szkoły Podstawowej w Wólce Twarogowej.

Dzisiaj już nasze przedszkolaki znają podstawowe przepisy ruchu drogowego. Na początku roku szkolnego otrzymują odblaski od policjantów i worki odblaskowe, które dostajemy od WORD w Radomiu. Starsi uczniowie wiedzą, co powinien posiadać sprawny rower, którym dojeżdżają codziennie do szkoły i że kask i kamizelka, mimo że nie wymagane przepisami, zwiększają ich widoczność i być może uratowały im już kiedyś życie.

Na początku ludzie niezwiązani ze szkołą patrzyli ze zdziwieniem na dzieci ubrane w kamizelki odblaskowe i kaski na głowach naszych rowerzystów. Dzisiaj stało się to nieodzownym elementem krajobrazu. Bo nie trzeba nikogo namawiać, aby założył kask i rzadkością jest widok dziecka na rowerze bez odpowiedniego stroju.

Dzięki działaniom nauczycieli i uczniów, którzy wygrywając konkursy przywozili do szkoły różnego rodzaju nagrody, i przede wszystkim pani dyrektor, rozbudowała się baza pracowni brd w naszej szkole. Zgromadzony sprzęt i pomoce naukowe możemy wykorzystać w dalszym kształceniu dzieci, podczas organizacji turniejów brd, Dnia Szkoły Bez Przemocy, a także w ćwiczeniu umiejętności i sprawności uczniów na co dzień.

Dyrektor zaszczepiła w nauczycielach, uczniach i rodzicach odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne i innych.

Monika Staniewska

Dorota Pawlonka

– nauczycielki PSP w Wólce Twarogowej

A ja myślę, że Publiczna Szkoła Podstawowa w Wólce Twarogowej to miejsce, w którym spotkali się ludzie, którzy zadawali sobie od dawna pytanie: co zrobić, żeby dzieci na drodze były bardziej bezpieczne?

Mirosław Szadkowski – dyrektor WORD w Radomiu – nigdy nie odmówił szkole pomocy i chyba trudno byłoby wymienić wszystkie jej formy, ale najważniejsze, że to od działań i życzliwości tej instytucji i jej pracowników wszystko się zaczęło, a wszystkie kolejne były ogniwami łańcucha przyczynowo-skutkowego.

Spotkanie z policjantami Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu – asp. sztab. Mirosław Guziński, nadkom. Witold Lament

Policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu i Komendy Miejskiej Policji w Radomiu zawsze znajdowali czas na spotkania z dziećmi i pomoc podczas międzyszkolnych turniejów brd i nawet w wakacje, w ramach projektu „Mazowiecka Drogówka Dzieciom”, potrafili zainteresować uczniów tematyką bezpieczeństwa.

Nauczyciele – zawsze pracowali nad bezpieczeństwem dzieci, ale teraz napisali program i konsekwentnie go realizowali; zaplanowali działania w określonym czasie, monitorowali je i wyciągali wnioski.

Rodzice – dbający wcześniej o pozorne bezpieczeństwo swych pociech, głównie przez przestrogi, teraz dostali konkretne narzędzia: odblaski, kamizelki, kaski, oświetlenie do rowerów... i zobaczyli, że to działa.

Burmistrz Ireneusz Kumięga – sfinansował projekt na zagospodarowanie czasu wolnego przez uczniów a potem kolejny projekt edukacji motoryzacyjnej.

Zbigniew Banaszekwicz (SKARPOL II w Skaryszewie) – podarował szkole pas kostki brukowej i tylko dzięki temu mogą się tu odbywać codzienne ćwiczenia na rowerach i międzyszkolne turnieje brd.

Stanisław Staniszewski (Willa Cyganeria w Skaryszewie) – wspiera szkołę przy organizacji „Dnia szkoły bez przemocy” i innych imprez związanych z bezpieczeństwem uczniów. Pomaga organizować dzieciom fajną zabawę, dzięki czemu często nawet nie zdają sobie sprawy z tego, że się po prostu uczą.

Starości powiatu radomskiego: Mirosław Ślifirczyk i Waldemar Trelka, Zarząd Banku Spółdzielczego w Skaryszewie, radni powiatu radomskiego: Teresa Majkusiak i Mirosław Sienkiewicz, radni gminy Skaryszew: Danuta Zięba, Alina Kacperczyk i Krystyna Barańska, a także szereg innych osób, które prawdopodobnie zawsze chciały coś

zrobić dla bezpieczeństwa dzieci, tylko nie miały ku temu odpowiedniej okazji. Bo taka chęć drzemie chyba w większości z nas. Tylko „czekając na Godota” jej realizację odkładamy ciągle na jutro.

I być może właśnie dlatego, jak pisał Michael Ende, zegar gwiazdnego czasu wskazujący bezbłędnie rzadkie ale możliwe gwiazdne godziny wskazał taką jedną z nich i „w biegu świata okazało się, że wszystkie rzeczy i istoty aż do najdalszych gwiazd, w sposób zupełnie niezwykle współdziałają ze sobą, tak że może się stać coś, co ani przedtem, ani potem nie byłoby możliwe”¹.

No i zadziałało.

Elżbieta Osuch

– dyrektor szkoły PSP w Wólce Twarogowej

¹ Michael Ende „Momo” <http://allegro.pl/item124966082.html>

Barbara Banaszek

nauczyciel

Publiczna Szkoła Podstawowa w Cerekwi

Wychowanie komunikacyjne w Publicznej Szkole Podstawowej w Cerekwi

Wychowanie komunikacyjne – to nie tylko nauczanie zasad ruchu drogowego, ale (a może przede wszystkim) uwrażliwienie młodego człowieka na bezpieczeństwo w ruchu drogowym, na kulturę na drodze, na kształtowanie nawyków i postaw.

Dzieci uczące się w wiejskiej szkole podstawowej często stają się samodzielnymi uczestnikami ruchu drogowego już w wieku przedszkolnym. Aby mogły szczęśliwie dotrzeć z domu do szkoły i ze szkoły do domu, na nas, dorosłych, rodzicach i nauczycielach, spoczywa troska o ich bezpieczeństwo.

Wychowanie komunikacyjne rozpoczyna się już w przedszkolu. Treści z tym związane wpisują się w działalność dydaktyczno-wychowawczą. Przedszkolaki rozpoznają obiekty, sygnały, barwy i dźwięki, poznają zasady zachowania na drodze, w pierwszej kolejności korzystają z przedszkolnego miasteczka ruchu drogowego, a następnie z ulicy ogólnodostępnej.

W podstawach programowych klas I–III przewidziane jest wychowanie komunikacyjne, jako element edukacji wczesnoszkolnej. W starszych klasach IV–VI uczniowie realizują podstawy programowe na lekcjach techniki. Przez symulację, ćwiczenia, gry dydaktyczne, dyskusję uczniowie stają się uczestnikami ruchu. Na zajęciach stosowane są różnorodne pomoce dydaktyczne – plansze, makiety, które pomagają osiągnąć zamierzony cel. Także w programach wychowawczych szkoły, klasy znajdują się zagadnienia z wychowania komunikacyjnego. Swoje wiadomości i umiejętności uczniowie mogą sprawdzić praktycznie, korzystając z ogólnodostępnego miasteczka ruchu drogowego znajdującego się przy naszej placówce.

Przygoda uczniów naszej szkoły rozpoczęła się 1999 r., kiedy po raz pierwszy wzięliśmy udział w Ogólnopolskim Turnieju Bezpie-

czeństwa w Ruchu Drogowym, zajmując II miejsce w eliminacjach wojewódzkich. Od tamtej pory konkurs ten zawitał na stałe w kalendarzu imprez naszej placówki.

Nawiązaliśmy współpracę z Wydziałem Ruchu Drogowego KWP z siedzibą w Radomiu oraz Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Radomiu, Urzędem Gminy w Zakrzewie. Dzięki tym instytucjom z roku na rok, wzbogaciliśmy nasz warsztat pracy w zakresie wychowania komunikacyjnego m.in. o elementy toru przeszkód, rowery oraz miasteczko ruchu drogowego.

Widząc zainteresowanie dzieci problematyką bezpieczeństwa w ruchu drogowym, możliwością sprawdzenia swoich wiadomości i umiejętności w tym zakresie, w szkole zaczęło działać koło wychowania komunikacyjnego. Placówka jest organizatorem gminnych konkursów BRD dla klas I–III i IV–VI. Przez pierwsze dwa lata w ciągu roku organizowaliśmy sześć takich konkursów, przez kolejne dwa lata – cztery, później, aż do dnia dzisiejszego trzy – jeden dla uczniów edukacji wczesnoszkolnej, dwa dla klas IV–VI, w tym eliminacje gminne Ogólnopolskiego Konkursu Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym. Dzięki współpracy z WORD i policją uczestnicy naszych konkursów mają zapewnione upominki i nagrody.

Przygotowania do konkursów trwają cały rok. Na zajęcia koła wychowania komunikacyjnego przychodzą uczniowie, którzy chcą pogłębić swoją wiedzę w tej materii, lubią rywalizację, chcą sprawdzić swoją wiedzę i umiejętności startując w różnorodnych konkursach brd na szczeblu szkoły, powiatu czy województwa. Są to uczniowie, których nie zraża porażka, czy przegrana. Dążą do obranego celu systematyczną pracą wybiegającą poza obowiązki szkolne. W wielu przypadkach są to pasjonaci, którzy swoje zainteresowania i marzenia realizują na kolejnych etapach edukacji, biorąc udział w konkursach motorowerowych, motorowych i samochodowych.

Jednak nadrzędnym naszym celem jest wykształcenie u młodego człowieka nawyku prawidłowego, bezpiecznego i kulturalnego zachowania na drogach. Aby osiągnąć ten cel wpajamy naszym wychowankom:

- ▶ zasady bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię, poruszania się po drogach publicznych na rowerze – poprzez zajęcia praktyczne, pogadanki z policjantem, wychowawcą;
- ▶ doskonalimy umiejętności bezpiecznego poruszania się po drogach w charakterze pieszego i rowerzysty – wycieczki piesze i rowerowe;

- ▶ uczymy rozróżniać znaki i sygnały drogowe – filmy, pogadanki, lekcje w terenie – wycieczki piesze i rowerowe, autokarowe;
- ▶ uczymy samodzielnego sprawdzania swojej wiedzy poprzez rozwiązywanie krzyżówek, testów, gry edukacyjne on-line, analizowanie różnorodnych sytuacji występujących w ruchu drogowym;
- ▶ organizujemy apele, spotkania z policją na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla dzieci i rodziców;
- ▶ organizujemy akcję „Darmowy kask i odbłask” – dzięki której rodzice świadomie dbają o bezpieczeństwo swoich pociech w trakcie drogi do i ze szkoły.

Anastazja Jasek

Dyrektor PSP w Jaroszkach

Anna Winiarska

Koordynator szkolnej edukacji motoryzacyjnej w PSP w Jaroszkach

Nasi uczniowie znają zasady bezpiecznych zachowań

Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego w Jaroszkach opiera swój program wychowawczy na kształceniu i rozwijaniu postaw bezpieczeństwa, samodzielności i odpowiedzialności. Jednym z celów naszej pracy jest zapewnienie i nauczenie uczniów bezpiecznego poruszania się po drogach.

Edukacja komunikacyjna dzieci w naszej szkole rozpoczyna się już w oddziale przedszkolnym. Treści z zakresu brd wplecione są w działalność dydaktyczno-wychowawczą szkoły. Najmłodsze dzieci poznają sygnały, dźwięki, barwy i uczą się właściwego zachowania na drodze.

Uczniowie klas I–III stają się czynnymi uczestnikami ruchu drogowego jako piesi i pasażerowie, dlatego niezbędne jest przekazanie im wiadomości i umiejętności potrzebnych do samodzielnego i bezpiecznego korzystania z dróg, zrozumienie zasad świadomego i bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym, rozwijanie wyobraźni i myślenia przewidującego skutki. Wychowanie komunikacyjne w klasach I–III występuje w ścisłej korelacji całościowego nauczania.

Kierując się zasadą stopniowania trudności oraz systematycznego utrwalania zdobytej wiedzy, w drugim etapie edukacji za cel główny stawiamy sobie nabycie przez uczniów umiejętności świadomego korzystania z dróg i przygotowanie do roli kierującego pojazdem.

Kształcimy nawyki poprawnego zachowania uczniów w ruchu drogowym jako pieszych, pasażerów, rowerzystów. Ich realizacja przyczynia się do wszechstronnego rozwoju, kształtowania zachowań prozdrowotnych i proekologicznych, rozwoju samodzielności oraz podejmowania odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie. Jest to zadanie szczególnie ważne w naszej szkole, bo 100% procent ucz-

niów klas IV–VI w okresie sprzyjających warunków pogodowych dojeżdża do szkoły rowerem.

Zadania te realizujemy na podstawie programu „Projekt Edukacyjny Wychowania Komunikacyjnego”. Są to zajęcia interdyscyplinarne. Nauczyciele wielu przedmiotów w swoich programach nauczania uwzględniają tematykę bezpieczeństwa na drogach (wychowanie fizyczne, technika, przyroda, wychowanie prozdrowotne, informatyka, nauczanie zintegrowane, lekcje wychowawcze).

W szkole mamy pracownię wychowania komunikacyjnego, rowery, tor przeszkód, rowery, na których uczniowie ćwiczą umiejętność jazdy po torze, kaski, kamizelki odblaskowe, fantomy, tablice dydaktyczne oraz założyliśmy „Szkolny Klub Bezpieczeństwa”. Działa dopiero od dwóch lat, ale już mamy spore zasługi, nie tylko na terenie naszej gminy, ale także i powiatu. Wszystkie pomoce, które są nam niezbędne przy realizowaniu zajęć otrzymaliśmy z Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu. W ciągu roku szkolnego realizujemy projekty związane z wychowaniem komunikacyjnym z udziałem całej społeczności szkolnej.

Realizujemy akcje:

- ▶ „Odblaskowe pierwszaki”;
- ▶ Konkurs plastyczny dla najmłodszych uczniów „Widoczni są bezpieczni”;
- ▶ Konkurs plastyczny dla uczniów starszych „Jestem bezpiecznym użytkownikiem ruchu drogowego”;
- ▶ „Bezpieczne ferie”;
- ▶ Przygotowujemy uczniów do otrzymania „Karty rowerowej”;
- ▶ „Bezpieczne wakacje”.

Wypracowaliśmy własny model działań w tym zakresie, integrując środowisko, w tym rodziców i mieszkańców. Zawsze możemy liczyć na pomoc strażaków z OSP w Jaroszkach.

Systematycznie współpracujemy z instruktorem szkoły nauki jazdy Andrzejem Grabkowskim. Na spotkaniach uczniowie z klas I–III i przedszkola mają okazję dowiedzieć się jak należy zachować się na drodze i co zrobić, aby poruszać się po niej bezpiecznie.

Szczególnie ważne zajęcia Andrzej Grabkowski prowadzi z uczniami, którzy ukończyli 10 lat i przygotowują się do uzyskania karty rowerowej. Uczestnicy poznają zasady bezpiecznej jazdy rowerem po drogach, poznają technikę jazdy na rowerze, jego obsługę i konserwację. Mają świadomość konieczności przestrzegania zasad i przepisów ruchu drogowego, współdziałania, wzajemnej pomocy, szanowania

i respektowania praw innych uczestników ruchu. Podczas organizowanych przez naszą szkołę wycieczek rowerowych po pięknej Puszczy Kozienickiej, wszyscy uczestnicy jadą w kamizelkach odblaskowych oraz kaskach.

Z inicjatywami wychodzimy poza obszar szkoły i miejscowości. W „Tygodniku radomskim” z 11 maja 2011 r. ukazał się artykuł o naszych działaniach „Spełnione marzenia”. W bieżącym roku szkolnym odbył się w naszej placówce Gminny Turniej „Bezpieczna Droga do Szkoły”. Były to eliminacje do etapu powiatowego, z naszej szkoły zakwalifikowało się czworo uczniów. W finale X edycji programu „Bezpieczna Droga do Szkoły” w Jedlni-Letnisku nasza uczennica Natalia Stankiewicz zajęła II miejsce.

Edukacja z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, to nie tylko nauka zasad poruszania się po drogach, ale także kształtowanie pozytywnych postaw moralnych i etycznych. Staramy się kształtować wśród naszych uczniów poczucie odpowiedzialności za siebie i innych, dbania o zdrowie, oraz uczymy ich zagospodarowania czasu wolnego bez nałogów i uzależnień. Uczniowie naszej szkoły mają dużą wiedzę z zakresu bezpieczeństwa, ponieważ biorą udział w różnych konkursach zajmując czołowe lokaty.

Andrzej Grabkowski z najmłodszymi uczniami

Sukcesy uczniów naszej szkoły w zakresie bezpieczeństwa:

Rok szkolny – 2010/2011:

▶ I miejsce w Gminie Pionki w XIII edycji Gminnego Konkursu Wiedzy o Uzależnieniach „W kręgu uzależnień”;

▶ nagroda miesiąca „LUTY” za działalność Szkolnego Klubu Bezpieczeństwa w ramach programu „Bezpieczeństwo dla Wszystkich”;

▶ I miejsce drużynowo i wszystkie trzy miejsca na podium indywidualnie w gminnych eliminacjach do Turnieju „Młodzież Zapobiega Pożarom”;

▶ I miejsce drużynowo i wszystkie trzy miejsca na podium indywidualnie w eliminacjach powiatowych XXXIV Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”;

▶ III miejsce w powiatowych eliminacjach XXXIV Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Radomiu;

▶ IV miejsce w eliminacjach wojewódzkich XXXIV Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom” w Grójcu;

▶ I miejsce indywidualnie i III drużynowo w Gminnym Turnieju „Bezpieczna Droga do Szkoły” w Jedlni Letnisku;

▶ III miejsce drużynowo w XI edycji Turnieju Wiedzy Prewencyjnej „Czuję się Bezpiecznie” w Skaryszewie.

Rok szkolny – 2011/2012:

▶ I miejsce w Gminnym Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym (gmina Pionki);

▶ II miejsce w finale X edycji programu „Bezpieczna Droga do Szkoły” w Jedlni-Letnisku;

▶ I miejsce XIV edycji Gminnego Konkursu o Uzależnieniach „By zdrowo bezpiecznie żyć – nie mogę palić, ćpać i pić”;

▶ IV miejsce w Programie edukacyjnym „Bezpieczny Powiat” – „Bezpieczna Szkoła”;

▶ II miejsce w VI Powiatowym Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego „Komputerowy Rower”;

▶ V miejsce w XIV Powiatowym Turnieju Wiedzy o BRD „Zimowy Rower”;

▶ II miejsce drużynowo i I miejsce indywidualnie w eliminacjach gminnych XXXV Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”;

▶ II miejsce w eliminacjach powiatowych XXXV Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom” w Radomiu;

▶ III miejsce w eliminacjach powiatowych XXXV Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Radomiu

Michał Głuch

nauczyciel

Publiczna Szkoła Podstawowa w Rzurowie

**Wszyscy jesteśmy sobie potrzebni –
brd w szkole w Rzurowie**

*„Wszyscy jesteśmy sobie potrzebni.
Razem łatwiej, mądrzej i bezpieczniej”*

– JANUSZ KORCZAK

Choć nie dochodzi zbyt często do wypadków z udziałem uczniów na terenie Rzurowa nauczyciele mają świadomość, iż edukacja w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym ma duże znaczenie w procesie opieki i wychowania, jakie umiejętności i wiedza są bardzo potrzebne każdemu człowiekowi, nie tylko uczęszczającemu jeszcze do szkoły.

Kształtowanie postaw odpowiedzialnego uczestnika ruchu drogowego jest zadaniem długofalowym i wymaga dużego zaangażowania ze strony nauczycieli i rodziców.

W związku z zagrożeniami czyhającymi na każdego z nas postanowiliśmy podnieść poziom wiedzy zarówno dzieci jak i ich rodziców. Zadanie to uznaliśmy za jedno z najważniejszych w koncepcji pracy szkoły na rok szkolny 2011/2012. Ustaliliśmy, że najlepszą formą jego realizacji będzie projekt edukacyjny „Bądź bezpieczny na drodze”.

Do realizacji projektu poszukaliśmy sojuszników. Są to:

- ▶ Wojewódzki Ośrodek ruchu Drogowego w Radomiu;
- ▶ Wójt Gminy Borkowice;
- ▶ Powiatowa Jednostka Państwowej Straży Pożarnej w Przysusze;
- ▶ Powiatowa Komenda Policji w Przysusze;
- ▶ Rada Rodziców ZSO w Rzurowie;
- ▶ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkowicach.

Cele, które wyznaczyliśmy sobie do osiągnięcia to:

- ▶ propagowanie bezpiecznych zasad zachowania się w różnych sytuacjach;
- ▶ podniesienie świadomości rodziców w zakresie ich roli w kształtowaniu odpowiednich postaw uczniów jako uczestników ruchu drogowego;
- ▶ kształtowanie nawyków poczucia odpowiedzialności za zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych;
- ▶ uświadomienie uczniom i rodzicom konieczności noszenia elementów odblaskowych;
- ▶ zapoznanie uczniów i rodziców z zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Dom rodzinny to miejsce, w którym proces wychowania jest najintensywniejszy i najskuteczniejszy. Z tego powodu priorytetowym zadaniem projektu stało się podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności i świadomości rodziców.

Każda wywiadówka jest ważnym wydarzeniem w życiu klasy i szkoły. Spotkanie nauczycieli z rodzicami staje się nie tylko okazją do wymiany informacji na temat postępów edukacyjnych, pozwala również na budowanie swoistych więzi i korelację przedsięwzięć, które mają na celu prawidłowy przebieg procesu kształcenia i wychowania młodego pokolenia.

Nietypową wywiadówką można nazwać spotkanie z rodzicami uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Rzuconiu, jakie miało miejsce 13 stycznia 2012 r. Na zaproszenie dyrekcji szkoły odwiedził nas Mirosław Szadkowski, Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu.

Spotkanie stało się okazją, by przypomnieć dorosłym, jak ważne jest bezpieczeństwo dzieci na drodze i w jak dużym stopniu zależy ono od rodziców, nauczycieli, wychowawców.

Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Mirosław Szadkowski w prelekcji z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej zwrócił uwagę m.in. na bezpieczeństwo dzieci na drodze, w pojeździe, rolę pasów bezpieczeństwa, oraz konieczność współpracy rodziców z nauczycielami. Poruszył problem wciąż niewystarczającej świadomości społeczeństwa na temat czynności, które mogą uratować życie poszkodowanym i rannym. Akcje prewencyjne oraz edukacja dzieci i ich rodziców przynoszą pożądane rezultaty, jeśli rozpocznie się je jak najwcześniej. Specjalne słowa zostały skierowane do przedstawicieli Przedszkola Samorządowego w Rzuconiu. Na pamiątkę

spotkania maluchy otrzymały upominek wąż-zabawkę, zapewniającą bezpieczeństwo w czasie wypraw i spacerów przedszkolaków.

W spotkaniu brał także udział Wójt Gminy Borkowice Robert Fidos. Jego zdaniem każdy rodzic powinien przypominać swoim pociechom o bezpieczeństwie w ruchu drogowym jak również pokazywać swoim przykładem poprawne zachowania.

Spotkanie zostało sfilmowane przez Telewizję Polską.

Rodzice po wywiadówce odnosili się bardzo pozytywnie do inicjatywy szkoły. Każdy z nich jest uczestnikiem ruchu drogowego i widzi zagrożenia z jakimi może się zetknąć. W codziennym życiu wielu z nas, przez rutynę nie zachowuje się bezpiecznie na drodze, ale poprzez przypominanie i pokazywanie skutków złego zachowania my, rodzice będziemy bardziej zwracać uwagę na swoje zachowania jak i naszych pociech – powiedziała jedna z mam. Spotkania takie niosą ze sobą wiele nowych informacji, przypominają te, o których zapomnieliśmy, uczą nas bo na naukę nigdy nie jest za późno – komentowali rodzice.

Zdaniem dyrekcji i nauczycieli spotkanie z rodzicami i przekazanie bądź przypomnienie ogólnie przecież znanych zasad odpowiedzialnego zachowania się na drodze było bardzo ważną i niezwykle wartościową inicjatywą.

Refleksje nad tragicznymi skutkami, których źródło tkwić może w braku odpowiedzialności dorosłych, skłoniły słuchaczy do jednego wniosku – życie i bezpieczeństwo dzieci w dużym stopniu zależy od nas dorosłych – rodziców i wychowawców.

Mamy świadomość tego, że dokształcanie rodziców w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest koniecznym warunkiem osiągnięcia celów wychowania komunikacyjnego. Ogromna w tym rola szkoły.

Z tak ciekawego spotkania pozostanie wszystkim w pamięci świadomość, iż zawsze musimy pamiętać o bezpieczeństwie w ruchu drogowym, odpowiednich zachowaniach i przykładzie, jaki dajemy naszym pociechom. Goście, oprócz wiedzy, pozostawili uczniom księgozbiór dotyczący bezpiecznego poruszania się po drogach oraz kamizelki odblaskowe, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drodze naszych dzieci.

Realizacja projektu odbywała się na każdym poziomie edukacyjnym.

W klasach I–III realizowano „Klub Bezpiecznego Puchatka”. Jest to program edukacyjny, który ma poprawić bezpieczeństwo naj-

młodszych uczniów. Nauczyciele pracowali w oparciu o materiały edukacyjne wraz ze scenariuszami lekcji, które zostały przygotowane przez nauczycieli-metodyków przy współpracy ze specjalistami z Biura Prewencji i Biura Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji. Przeprowadzono cykl zajęć dotyczących bezpieczeństwa. Również rodzice otrzymali broszury informacyjne. Dzieci dostały książeczki „Dołącz do Klubu Bezpiecznego Puchatka”. Uczniowie wykazali się zdobytą wiedzą, biorąc udział w zabawach (zabawa zapoznawczo-integracyjna „Niebezpieczeństwa”, zabawa ruchowa „Światła”, „Zebra”, rozwiązywanie zagadek, nauka na pamięć fragmentu wiersza W. Bodalskiej „Przechodzimy przez ulicę”, uzupełnianie luk w tekście, uzupełnianie telefonów służb ratunkowych). Uczniowie klas I–III zapoznali się z umową „Klubu Bezpiecznego Puchatka”, którą po analizie tekstu podpisali. Na podsumowanie zajęć, w swobodnej ekspresji plastycznej wszystkie dzieci wykonały rysunki do przewodniego hasła „Uwaga niebezpieczeństwo”. Prace zostały pokazane na wystawie. Szkoła otrzymała certyfikat potwierdzający udział w III edycji programu „Klub Bezpiecznego Puchatka”.

Uczniowie klas IV–VI brali udział w konkursie wiedzy ze znajomości zasad ruchu drogowego. W październiku zostali przeszkoleni przez strażaków z Państwowej Straż Pożarnej z Przysuchy w zakresie udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach drogowych. Mieli możliwość poznania podstawowego wyposażenia wozu ratowniczo-gaśniczego. Strażacy pokazali sposób reanimacji, ułożenia poszkodowanego w pozycji bezpiecznej, postępowania przy zdarzeniu drogowym. Uczniowie zobaczyli wyposażenie torby R1. Ten pokaz cieszył się ogromnym zainteresowaniem, chętnie odpowiadali, pomagali strażakom oraz zadawali wiele ciekawych pytań z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Uczniowie rozwiązywali krzyżówki, na lekcjach wychowawczych obejrzeni film pod tytułem „Pierwsza pomoc na drodze” , „...tak, chcę być bezpieczny”.

Nauczyciele, którzy zostali przeszkoleni przez Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy w ramach programu „Ratujemy i uczymy ratować” przeprowadzili warsztaty z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Uczniowie gimnazjum wykonywali gazetki informacyjne na temat udzielania pierwszej pomocy na zajęciach plastycznych. Na lekcjach wychowawczych obejrzeni film „Pierwsza pomoc na drodze”,

a także brali udział w warsztatach z udzielania pierwszej pomocy. Część uczniów klasy III uczestniczy w zajęciach z wychowania komunikacyjnego. Ich celem jest podniesienie poziomu wiedzy o ruchu drogowym, a także zdobycie uprawnień do kierowania motocyklem.

Wiele zadań do realizacji z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym jeszcze przed nami.

W bieżącym roku planujemy cykl zajęć plastycznych i polonistycznych pod tytułem „Kulturalnie i bezpiecznie”, podczas których uczniowie wykonają prace plastyczne i literackie dotyczące kulturalnego i bezpiecznego poruszania się po drogach. Zostaną one zaprezentowane koleżankom, kolegom oraz rodzicom na specjalnie przygotowanym wernisażu.

W maju odbędzie się Rodzinna Rowerowa Majówka – wycieczka rowerowa po okolicy. Uczestniczyć w niej będą uczniowie, ich rodzice i nauczyciele. Ci ostatni będą mogli zwrócić uwagę na nieprawidłowe zachowania, odpowiedzieć na pytania, poinstruować. Rodzice natomiast obserwować, sprawdzać się, pomagać. Wycieczka zostanie zakończona wspólnym ogniskiem z pieczeniem kiełbasek.

Planujemy przeprowadzenie ankiety wśród uczniów i rodziców pod tytułem „Co budzi niepokój”. Zapytamy w niej o zagrożenia czyhające na dzieci związane ze zbyt szybką jazdą, brakiem zapiętych pasów, brakiem poboczy i innymi problemami dotyczącymi ruchu drogowego. Da nam to informacje na jakie zagadnienia musimy zwrócić szczególną uwagę w dalszej naszej pracy z uczniami i rodzicami.

Pragniemy również przeprowadzić wybory Mistrza Rowerowej Kierownicy. Sprawdzimy poziom wiedzy teoretycznej i praktycznej oraz poziom wiedzy z zakresu pierwszej pomocy.

Justyna Kowalczyk

Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Bukównie

Profilaktyka brd w działaniach gminy Radzanów na przykładzie szkoły w Bukównie

Gmina Radzanów jest typową gminą wiejską. Głównym zajęciem ludzi jest rolnictwo i warzywnictwo. Tylko niewielki procent mieszkańców pracuje w instytucjach państwowych lub prywatnych. Specyfika zatrudnienia ludzi zamieszkujących tę gminę i często brak zainteresowania szeroko pojętym bezpieczeństwem ze strony naszych mieszkańców, zmusiła instytucje odpowiedzialne za wychowanie i edukację do podjęcia działań. Władze gminy, szkoły, ochotnicze straże pożarne, policja, ośrodek pomocy społecznej i ośrodek zdrowia wspólnie ustaliły sposób edukowania naszych mieszkańców. Działania podjęto w wielu dziedzinach.

Urząd Gminy w Radzanowie nawiązał współpracę z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Radomiu, który wspierał nas, a także przekazywał nagrody i książki dla uczestników konkursów związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego. Plenerowe imprezy organizowane przez Urząd Gminy były okazją do pokazania sposobów dbania o bezpieczeństwo na naszych drogach. Władze gminy systematycznie poprawiają stan lokalnych dróg, przystanków i parkingów, a także utrzymują ścisłą współpracę z Powiatowym Zarządem Dróg Publicznych w Białobrzegach w celu prawidłowego oznakowania poszczególnych odcinków dróg. Gmina wspiera również inne instytucje zajmujące się działaniami edukacyjnymi i organizuje pokazy ratownictwa medycznego.

Naturalną rzeczą, ze względu na swoje zadania, stało się przejęcie głównych działań przez szkoły funkcjonujące na terenie gminy. To właśnie szkoły najlepiej docierają się społeczności zamieszkującej nasze wioski. Tam edukuje się dzieci, młodzież, rodziców, dziadków, a także nawiązuje współpracę z instytucjami zajmującymi się

zawodowo bezpieczeństwem. Wszystkie działania wynikają ze świadomości, że to właśnie dzieciom należy wpoić prawidłowe zasady zachowania na drodze i uczynić z nich odpowiedzialnych i świadomych uczestników ruchu drogowego. To oni nabytą wiedzę i umiejętności będą czynnie wykorzystywać w życiu, a często zmuszać dorosłych do zmiany złych nawyków. Najważniejsze jednak, że sami, dbając o swe bezpieczeństwo na drogach, później będą tę przyzwyczajenia przekazywać swym dzieciom. Od wielu lat placówki oświatowe kierując się tym przekonaniem prowadzą szeroką działalność związaną z brd.

W poszczególnych szkołach podejmuje się następujące działania w zakresie brd:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Czarnocinie:

- ▶ opieka nad dziećmi przez wykształconych i doświadczonych nauczycieli z kwalifikacjami pedagogicznymi i wieloletnim doświadczeniem w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej;
- ▶ kierowanie pracami w zakresie bezpieczeństwa przez przeszkolonego koordynatora ds. brd;
- ▶ realizacja tematyki związanej z przepisami ruchu drogowego na lekcjach techniki, wychowania fizycznego i godzinach wychowawczych;
- ▶ organizowanie prelekcji dla uczniów klas 0–IV;
- ▶ nauka praktycznych umiejętności prawidłowego zachowania się pieszego i rowerzysty na drodze;
- ▶ uczestnictwo w gminnych i powiatowych konkursach brd;
- ▶ współdziałanie z policjantami pracującymi na terenie gminy i powiatu w zakresie przygotowania do karty rowerowej;
- ▶ organizowanie praktycznego i teoretycznego egzaminu na kartę rowerową wspólnie z policją;
- ▶ znakowanie rowerów;
- ▶ popularyzowanie prawidłowych zasad brd w czasie Czarnocińskiego Jarmarku skierowanego do mieszkańców gminy i powiatu;
- ▶ pozyskiwanie pomocy dydaktycznych wdrażających do przestrzegania przepisów ruchu drogowego i znaków drogowych.

2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Rogolinie:

- ▶ stałe doskonalenie kadry pedagogicznej w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego;

- koordynowanie działań związanych z przygotowaniem do karty rowerowej przez przeszkolonego koordynatora brd;
- prowadzenie szkoleń w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;
- organizowanie profilaktycznych przedstawień – „Bądź bezpieczny na drodze”;
- prowadzenie apeli na temat bezpieczeństwa w szkole i w drodze do i ze szkoły;
- organizowanie plastycznych konkursów o pracy policjanta, strażaka, ratownika medycznego;
- udział w konkursach organizowanych przez KRUS „Czy upadek to przypadek?”;
- udział i organizacja gminnego konkursu brd;
- współpraca z policjantami pracującymi na terenie gminy i powiatu w zakresie organizacji konkursu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- opracowanie procedur w zakresie ewakuacji w razie pożaru i wypadku na drodze.

3. Publiczne Gimnazjum im. Obrońców Ziemi Radzanowskiej w Rogolinie:

- aktywna działalność wykształconej i doświadczonej kadry pedagogicznej w zakresie wpajania zasad bezpiecznego zachowania w każdej sytuacji w domu, szkole i na drodze;
- organizowanie szkoleń w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;
- kierowanie pracami w zakresie brd przez przeszkolonego koordynatora;
- prowadzenie zajęć przygotowujących do egzaminu na kartę motorowerową;
- udział w gminnych i powiatowych konkursach brd;
- aktywizowanie uczniów i rodziców do świadomego uczestnictwa w ruchu drogowym poprzez organizację apeli, prelekcji i gazetek tematycznych;
- przygotowanie młodzieży do prawidłowego zachowania w sytuacjach zagrożenia;
- współpraca z władzami lokalnymi, policją, strażakami w zakresie działań związanych z bezpieczeństwem;
- udział i organizacja plenerowych uroczystości propagujących prawidłowe i kulturalne zachowanie na drogach;

Akcja nauczycieli, uczniów i policjantów „Kierowco tu jest szkoła – zwolnij!”

- ▶ wytyczenie ścieżki rowerowej na terenie gminy;
- ▶ organizowanie rajdów rowerowych w praktyce sprawdzających wiadomości w zakresie ruchu drogowego.

4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. D.F. Czachowskiego w Bukównie

Obraz działań podejmowanych przez szkoły ukazuje PSP w Bukównie. Konieczność tak szerokich działań wynika z położenia placówki w rozwidleniu dróg powiatowych prowadzących z Białobrzegów do Radomia i z Białobrzegów do Potworowa. Bezpośrednie sąsiedztwo ruchliwych tras skłoniło nauczycieli do opracowania planu cyklicznych działań odpowiednio przygotowujących dzieci i dorosłych do korzystania z dróg. Nasze działania przebiegają dwutorowo: uczniowie otrzymują dużą ilość teoretycznej wiedzy o zasadach prawidłowego uczestnictwa w ruchu drogowym i dbania o swe bezpieczeństwo w każdej sytuacji, a jednocześnie praktycznie realizują wiele projektów edukacyjnych zmuszających do świadomego dbania o swe bezpieczeństwo.

Oprócz planowych zajęć realizowanych na technice, wychowaniu fizycznym, godzinach wychowawczych, lekcjach w klasach 0–III w naszej szkole funkcjonują zajęcia pozalekcyjne przygotowu-

jące do karty rowerowej i do konkursu bezpieczeństwa ruchu drogowego. W czasie tych zajęć uczniowie wspólnie z koordynatorem do spraw brd i dyrektorem szkoły realizują ciekawe inicjatywy wpływające na polepszenie stanu bezpieczeństwa wokół naszej szkoły. I tak zorganizowali:

► Spotkanie z władzami lokalnymi Gminy Radzanów w sprawie budowy ścieżki rowerowej i chodnika wzdłuż dróg prowadzących do Młodyń Dolnych i Górnych oraz Bukówna. Wójt zapewnił nas, że wspólnie z władzami powiatowymi będą podejmowane działania w tej sprawie.

► Spotkanie z przedstawicielami starostwa powiatu białobrzeskiego, uzyskaniu zapewnienia o realizacji działań zmierzających do poprawy naszego bezpieczeństwa.

► Prelekcję z udziałem policjantów z gminnego posterunku i z powiatowej „drogówki” w Białobrzegach na temat przestrzegania kodeksu ruchu drogowego przez pieszych i rowerzystów, prawidłowego wyposażenia rowerzysty i stanu technicznego roweru. Odbyła się również szkolna debata na temat znaczenia elementów odblaskowych dla zdrowia i życia człowieka.

► Akcję „Kierowco, tu jest szkoła – zwolnij!”, w czasie której uczniowie i nauczyciele, wspólnie z policjantami w pobliżu szkoły kontrolowali kierowców i sprawdzali dostosowanie prędkości do znaków drogowych, przewożenie dzieci w fotelikach, zapinanie pasów. Kierowcy, którzy pamiętali o swych obowiązkach otrzymywali dyplom wzorowego kierowcy i lizaka, ci, którzy zapominali o przepisach drogowych musieli wypić sok z cytryny i otrzymywali pisemne pouczenie o czym muszą pamiętać wsiadając do samochodu.

► Złożenie pisma do Powiatowego Zarządu Dróg Publicznych w Białobrzegach w celu ustawienia znaków drogowych „Uwaga dzieci”, a także znaków zmuszających do zmniejszenia prędkości jazdy w pobliżu szkoły. Nasza prośba została spełniona.

► Lekcje nauki zasad odpowiedniego zachowania w drodze do i ze szkoły prowadzone przez uczniów klasy VI skierowane do najmłodszych kolegów – przedszkolaków. W czasie zajęć przedszkolaki uczyły się prawidłowo przechodzić przez drogę, poznawały sygnalizację świetlną i odczytywały znaki znajdujące się wokół naszej szkoły.

Uczestnictwo w ruchu drogowym często związane jest z udziałem w wypadkach drogowych, a wówczas bardzo ważna jest umiejętność udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Nauczyciele uczestniczą w szkoleniach przygotowujących do udzielania pomo-

Pokaz akcji ratowniczej straży pożarnej podczas gminnego festynu BRD

cy, a następnie przekazują tę wiedzę swoim uczniom. W tych działaniach wspierają nas członkowie państwowej i ochotniczej straży pożarnej, pielęgniarki z miejscowego ośrodka zdrowia, ratownicy z PCK w Białobrzegach. Uczestniczymy również w akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy Jerzego Owsiaaka, dzięki której pozyskaliśmy fantomy, papierowe telefony z alarmowymi numerami, książki i filmy z instrukcją zachowania się w czasie wypadku.

Szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej prowadzone wśród uczniów od wielu lat spowodowały, że obecnie zasad udzielania pierwszej pomocy uczą uczniowie klasy VI, a nauczyciele tylko czuwają nad całością.

Mamy również świadomość, że o bezpieczeństwo należy dbać w każdym miejscu i w każdej sytuacji. Nasi uczniowie z sukcesem uczestniczą w konkursach wiedzy pożarnej, znają zasady prawidłowej ewakuacji, co udowodnili w czasie próbnej ewakuacji szkoły z udziałem wszystkich jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej z terenu gminy Radzanów, a także Państwowej Straży Pożarnej z Białobrzegów.

Uczniowie, dzięki licznym spotkaniom z policjantami, a także warsztatom prowadzonym przez nauczycieli i uczniów-liderów, wiedzą jak należy zachować się czasie spotkania z przestępcą, osobą

namawiającą do picia alkoholu, palenia papierosów, brania narkotyków, naruszającą intymność dziecka, potrafią reagować, gdy ktoś cierpi i potrzebuje pomocy.

Nasi uczniowie uczestniczą w konkursach plastycznych organizowanych na terenie szkoły, gminy i powiatu. Wykonują również prace plastyczne na konkursy realizowane przez KRUS, których celem jest prowadzenie profilaktyki wśród rodzin rolniczych. Wspólnie z nauczycielami dbają o gazetkę związaną z bezpieczeństwem.

Cyklicznie w szkole są prowadzone zajęcia przygotowujące uczniów klasy IV do egzaminu teoretycznego i praktycznego na kartę rowerową. Nauczyciela koordynatora do spraw brd w tych przygotowaniach wspierają uczniowie-liderzy, znawcy przepisów ruchu drogowego. Uczestniczą także w gminnym konkursie bezpieczeństwa ruchu drogowego. W roku 2012 zajęliśmy I miejsce i reprezentowaliśmy naszą gminę w rozgrywkach powiatowych.

Podsumowaniem naszych działań jest nagrany przez podopiecznych film dydaktyczny skierowany do uczniów szkół podstawowych ukazujący najważniejsze zagadnienia związane ze świadomym uczestnictwem w ruchu drogowym. Film można zobaczyć na stronie naszej szkoły www.pspbukowno.pl.

Nasi nauczyciele i uczniowie mają już duże doświadczenie i osiągnęli sukcesy w tej dziedzinie, ale czeka nas wciąż wiele pracy. Tylko dzięki systematycznej pracy każdego roku uczymy dbać o swe bezpieczeństwo w każdej sytuacji, a szczególnie na drogach, a także wychowujemy ludzi, którzy świadomie chcą i dbają o swe bezpieczeństwo.

Obecnie wszystkie działania nauczycieli, uczniów, rodziców i władz lokalnych skierowaliśmy na prowadzenie systematycznej edukacji z zakresu brd, a także na pozyskanie środków na budowę stałego miasteczka ruchu drogowego, które pozwoli nam w pełni praktycznie przygotować naszych uczniów do uczestniczenia w ruchu drogowym.

Mamy nadzieję, że uda się nam to zrealizować. Wszystkich zainteresowanych naszą działalnością zapraszamy na Festyn Rodzinny organizowany każdego roku 31 maja. Wtedy można zobaczyć co udało się nam osiągnąć.

Barbara Ślusarczyk

Dyrektor Przedszkola Samorządowego w Zakrzewie

Magdalena Chałubińska-Przybysz

Nauczycielka przedszkola

Innowacyjny program dla przedszkola

Rodzice i nauczyciele są odpowiedzialni za dzieci i chroniąc je przed niebezpieczeństwami muszą zwrócić szczególną uwagę na uczestnictwo ich pociech w ruchu drogowym. Zgodnie z kodeksem drogowym dziecko w wieku 7 lat staje się pełnoprawnym uczestnikiem ruchu drogowego i może samodzielnie poruszać się po drogach. Niestety, jak pokazują statystyki występuje coraz więcej zdarzeń i wypadków drogowych z udziałem dzieci.

Codzienna praca, obserwacja, rozmowy i zajęcia skłoniły nauczycieli naszego przedszkola do jednoznacznego wniosku – dzieci w wieku przedszkolnym nie przewidują skutków podejmowanych przez siebie działań. Nie są też w stanie kontrolować emocji, są pod silnym wpływem grupy rówieśniczej, a to, w połączeniu z niewielkim doświadczeniem życiowym i nieumiejętnością radzenia sobie w sytuacjach trudnych, często stawia dziecko w obliczu bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia. Przedszkolaki wymagają więc szczególnej pomocy rodziców i nauczycieli oraz odpowiednio ukierunkowanych zajęć, sprzyjających przygotowaniu do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym.

W 2002 r. dyrektor Przedszkola Samorządowego w Zakrzewie, Barbara Ślusarczyk, opracowała program innowacyjny „Przygotowanie dzieci 6-letnich do bezpiecznego i kulturalnego uczestnictwa w ruchu drogowym”, który podjął zagadnienia związane z przygotowaniem naszych wychowanków do przyszłego, samodzielnego poruszania się na drogach, ukształtowanie w dzieciach nawyków o charakterze komunikacyjno-drogowym, uwrażliwienie rodziców na potrzebę takiej edukacji. Rozszerzając treści zawarte w programie wychowania przedszkolnego, dobieramy zadania wiążące się

z autentycznymi problemami współczesnego świata, łączymy edukację z zainteresowaniami dziecka, działamy na jego wyobraźnię, motywujemy do poznawania otaczającego go świata techniki i motoryzacji. Przygotowanie najmłodszych odbywa się przede wszystkim poprzez rozwijanie ich cech psychicznych i fizycznych, które są istotne dla edukacji komunikacyjnej, dobieramy takie metody pracy oraz tematy komunikacyjno-drogowe, które wykorzystują ciekawe środki dydaktyczne. Program w szczególności skupia się na:

1. Zapoznaniu dzieci z różnymi środkami komunikacji i transportu:
 - ▶ nazwy różnych środków transportu;
 - ▶ drogi, po których się poruszają;
 - ▶ niebezpieczeństwa, jakie zdarzają się podczas przejazdów i przewozów.
2. Bezpieczeństwie na drodze:
 - ▶ ruch, użytkownicy drogi, kierunki ruchu, prawa i lewa strona drogi;
 - ▶ zachowanie się na drodze, w pobliżu drogi;
 - ▶ niebezpieczne sytuacje na chodnikach;
 - ▶ wsiadanie i wysiadanie z samochodu i autobusu;
 - ▶ bezpieczne zachowanie się w środkach komunikacji,
3. Zachowaniu się w drodze podczas spacerów i wycieczek:
 - ▶ poruszanie się w grupie, spacer parami, zasady obowiązujące uczestników spaceru, wycieczki, znaki i polecenia nauczyciela;
 - ▶ szybkie reagowanie na znaki nauczyciela.
4. Bezpiecznym zachowaniu się pieszych:
 - ▶ zachowanie się na chodniku;
 - ▶ przechodzenie przez jezdnię;
 - ▶ rozpoznawanie sygnalizacji świetlnej;
 - ▶ poznanie ważniejszych znaków drogowych.
5. Uświadomieniu złożoności sytuacji na drodze:
 - ▶ duża liczba uczestników ruchu;
 - ▶ konieczność przestrzegania przepisów;
 - ▶ wypadki na drodze;
 - ▶ zagrożenia występujące w pobliżu tras komunikacyjnych,
6. Przygotowaniu do uczestnictwa w ruchu:
 - ▶ reagowanie na sygnały i polecenia;
 - ▶ rozwijanie orientacji i spostrzegawczości;
 - ▶ wdrażanie ładów i porządku.

Służą temu spotkania z policjantami, którzy przekonują dzieci do noszenia odblasków w drodze do szkoły i przedszkola, organizują

Konkurs wychowania komunikacyjnego 2010 r.

konkursy i quizy z wiedzy komunikacyjnej, rozpowszechniają materiały edukacyjne, które przypominają dzieciom poznane treści. Pomagamy również rodzicom poprzez zorganizowanie „kącika dla rodziców”, prowadzenie zajęć otwartych z tematyki brd, organizowanie wspólnych wycieczek w pobliże tras komunikacyjnych, organizowanie spotkań informacyjnych z psychologiem czy policjantem, rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych. Osiągnięcia wychowanków przedszkola prezentowane są podczas wystaw prac plastycznych w Komisariacie Policji w Zakrzewie i Urzędzie Gminy, konkursach wewnątrzprzedszkolnych, międzyprzedszkolnych i występach środowiskowych.

Staramy się również propagować nasz program podczas szerszych akcji lokalnych: festynów rodzinnych, półkolonii letnich, zimowisk. Przedszkole organizuje w okresie letnim półkolonie dla starszych dzieci. Podczas ich trwania przekazujemy wiedzę z zakresu wychowania komunikacyjnego: bezpieczeństwa podczas jazdy rowerem (zorganizowaliśmy znakowanie rowerów, jazdę w miasteczku ruchu drogowego), zachowania się na drodze (zaproszeni zostali pracownicy straży pożarnej, którzy opowiedzieli dzieciom o swojej pracy podczas wypadków drogowych, zabezpieczania miejsca wypadku, rozcinaniu pojazdów, uwalnianiu z nich podróźnych).

W ramach realizowanych przez nas zajęć, przedszkole dwukrotnie (w listopadzie 2007 r. i 2008 r.) zgłosiło swój udział w ogólnopolskim „Konkursie Inicjatyw ORLEN. Bezpieczne drogi” organizowa-

Spotkanie z policjantem – 2007 r.

nym przez PKN ORLEN. Nasz pomysł to realizowany program innowacyjny, który poprawia jakość edukacji w zakresie wychowania komunikacyjnego dzieci 6-letnich.

Aby zmierzyć efekty nauczania z zakresu wychowania komunikacyjnego najmłodszych nasze przedszkole podjęło wyzwanie zorganizowania powiatowego konkursu „Przedшкоlak zna przepisy ruchu drogowego i czuje się bezpieczny na drodze”. Pierwsza edycja miała miejsce w roku 2009. W bieżącym roku szkolnym 2011/2012 konkurs zorganizowany zostanie już czwarty raz. Współorganizatorem jest Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu przy współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu.

Cel konkursu to popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego i kulturalnego poruszania się po drogach oraz kształtowanie partnerskich zachowań wobec innych uczestników ruchu drogowego. Wiedza taka pomoże dzieciom w nabyciu przyzwyczajzeń, które z czasem przekształcą się w nawyki i uchronią je przed nieprawidłowym zachowaniem.

W rywalizacji zawsze bierze udział kilka przedszkoli, dla których temat wychowania komunikacyjnego najmłodszych jest priorytetowy. Dzieci mają możliwość wykazania się w konkurencjach, które zazwyczaj obejmują znajomość znaków drogowych, telefonów alarmowych, sygnalizacji świetlnej, kierowania ruchem drogowym, bezpieczne poruszanie się po drodze.

Nad prawidłowym przebiegiem konkursu niezmiennie czuwa jury pod przewodnictwem pracowników z Wydziału Ruchu Drogowego Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu oraz Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Radomiu.

Nasze działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa dzieci na drodze zauważane są przez lokalną prasę, która chętnie publikuje artykuły o tematyce komunikacyjnej oraz sprawozdania z konkursu powiatowego („Wieści” Kwartalnik Ziemi Zakrzewskiej, „Echo Dnia”). Swoimi inicjatywami dzielimy się również w prasie ogólnopolskiej („Głos Nauczycielski”) oraz na portalach internetowych: www.blizejprzedszkola.pl, www.wychowanie.komunikacyjne.org – portal edukacyjny wychowania komunikacyjnego.

Agnieszka Michalik, Anna Górka

Nauczycielki

Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowalkowie

■ Zaczynamy brd w szkole

Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowalkowie została założona w 1918 r. Ma długoletnią tradycję, duży nacisk kładziemy na wychowanie patriotyczne uczniów i poszanowanie drugiego człowieka.

Nasza szkoła znajduje się w malowniczej okolicy, niedaleko rzeki Iłżanki. Usytuowana jest między drogami asfaltowymi: powiatową i gminną. Uczęszcza do niej 107 uczniów z pięciu miejscowości, do najdalszej jest około 5 km. Nasi podopieczni są w wieku od 4 do 13 lat.

Uczniowie są bardzo aktywni, chętni do udziału w różnych akademiach, uroczystościach, akcjach charytatywnych i konkursach. Angażują się w życie społeczne szkoły oraz udzielają się na terenie lokalnym. Pod opieką nauczycieli współpracują z innymi szkołami na terenie gminy i poza.

Znają przepisy i zasady ruchu drogowego, ćwiczą i doskonałą również podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy. W każdym I semestrze roku szkolnego organizowana jest prelekcja, na której zasady bezpieczeństwa na drodze i poza drogą przedstawia uczniom funkcjonariusz policji.

Część uczniów dojeżdża do szkoły autobusem, inni rowerami, a jeszcze inni chodzą pieszo.

Ruch na drogach wokół szkoły jest dość duży, jeżdżą po nich samochody ciężarowe, osobowe oraz traktory z maszynami rolniczymi. Stwarzają one zagrożenie dla rowerzystów. Brak chodników powoduje problemy w bezpiecznym poruszaniu się. Dlatego ważną rzeczą jest, aby nasi uczniowie byli bardzo dobrze widoczni na drodze, jeździli w kaskach i w kamizelkach odbłaskowych.

Największą rolę w wychowaniu dzieci odgrywiają ich rodzice. Dlatego pracę nad uświadamianiem ważności zachowania się bezpiecznie na drogach należy zacząć od nich. To oni powinni dopilnować

aby dziecko wychodząc do szkoły miało elementy odblaskowe, a wyjeżdżając na rowerze – kask i kamizelkę odblaskową.

Na początku każdego roku szkolnego podczas spotkań z wychowawcami rodzice są informowani o zasadach bezpiecznego zachowania się na drodze. Przestrzegani są również przed konsekwencjami nie zastosowania się do prawidłowych zachowań. Poruszany jest także temat, jak ważna jest dobra widoczność dziecka na drodze. Pomimo naszych licznych starań, rodzice rzadko stosują się do przekazanych wiadomości. Nie mają wykształconych nawyków bezpiecznego poruszania się po drogach, czego skutkiem jest brak tych przyzwyczajęń u dzieci.

W naszej placówce prowadzimy działania, które mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci: wyrabianie nawyków bezpiecznych zachowań w szkole, w domu oraz podczas drogi do szkoły i z powrotem, umiejętności rozpoznawania i odpowiedniego reagowania na różne zagrożenia i sposobów radzenia sobie z nimi.

Szkoła wyposażona jest w znaki drogowe, tablice poglądowe i plakaty wykonane przez uczniów, książeczki informacyjne na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego. Posiadamy również podstawowe prezentacje multimedialne, które są wyświetlane dzieciom podczas zajęć lekcyjnych. Uczniowie są przygotowani do egzaminu na kartę rowerową pod opieką nauczyciela. Egzamin ten zdają na terenie naszej szkoły w obecności funkcjonariusza z KPP w Zwoleniu.

Nasi podopieczni są w trakcie przygotowania gazetki ściennej „Bezpieczny uczeń w drodze do szkoły”. Zaplanowany jest także konkurs plastyczny „Widoczny na drodze”.

Na zajęciach Klubu Wolontariatu uczniowie sami będą projektować i wykonywać odblaski, które następnie rozdadzą kolegom. W maju–czerwcu zostanie zorganizowany konkurs wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego, uczestnicy wezmą udział w rajdzie rowerowym, na którym wykorzystają i utrwalą poznane wiadomości.

Pomimo chęci i zaangażowania nie wszystkie działania jesteśmy w stanie zrealizować sami. Biorąc pod uwagę świadomość rodziców, przydatne byłoby zorganizowanie spotkania z przedstawicielami WORD, którzy w prosty sposób przekażą istotne wiadomości o bezpieczeństwie ich dzieci na drodze. Przydatne będą prezentacje multimedialne przedstawiające aktualne przepisy i reguły brd. W celu zmotywowania uczniów do poznania, utrwalania zasad brd sprawdziłyby się gry dydaktyczne: planszowe i komputerowe, jak również

zeszyty ćwiczeń. Marzeniem naszym jest, aby uczniowie mogli utrwalać i doskonalić praktyczne umiejętności w miasteczku rowerowym.

Jesteśmy w stanie zaoferować nasze zaangażowanie i skuteczność w działaniach. Liczymy na owocną współpracę z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Radomiu.

mgr Kamil Śmiechowski

Prowadzący koło brd

Młodzieżowy Dom Kultury w Radomiu

Zajęcia pozalekcyjne w MDK – edukacja dla uczniów z całego regionu

1. Brd w MDK w Radomiu

Młodzieżowy Dom Kultury im. Heleny Stadnickiej w Radomiu, przy ul. Daszyńskiego 5 jest placówką wychowania pozaszkolnego, która od 60 lat organizuje wolny czas dzieciom i młodzieży. W 170 kołach zainteresowań uczestniczy ponad 2000 wychowanków. Prowadzi między innymi koło bezpieczeństwa ruchu drogowego, którego zadaniem jest organizacja konkursów o tematyce bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w ruchu drogowym.

Koło brd jest jedynym organizatorem tego typu imprez w Radomiu i powiecie radomskim. Regularnie przez cały rok szkolny w wyżej wymienionych konkursach, a jest ich z eliminacjami 13, bierze udział kilkadziesiąt reprezentacji ze szkół podstawowych z miasta Radomia i innych gmin.

2. Tematyka, regulamin, kalendarz

2.1. Tematyka

Koło Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego organizuje konkursy dla dzieci z klas IV–VI szkół podstawowych z terenów byłego województwa radomskiego, a w szczególności z miast: Białobrzegi, Grójec, Koziernice, Lipsko, Przysucha, Radom, Szydłowiec, Zwoleń; i powiatów: białobrzegi, radomski, grójecki, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński. Biorą w nich udział reprezentanci szkół w składach 3-osobowych. Konkursy składają się z dwóch form – teoretycznej i praktycznej. Etap teoretyczny polega na napisaniu przez każdego uczestnika testu wiedzy jednokrotnego wyboru z przepisów ruchu drogowego na poziomie karty rowerowej. Do oceny części teoretycznej służą pytania ze znajomości znaków drogowych, pierwszeństwa przejazdu na skrzyżowaniu, bezpiecznego poruszania się na rowerze i w ruchu pieszych, ogólnych przepisów

ruchu drogowego oraz ze znajomości zasad udzielania pomocy przedlekarskiej.

Forma praktyczna w zależności od rodzaju konkursu polega na:

▶ jeździe po miasteczku ruchu drogowego na rowerze, oceniane są: włączanie się do ruchu, zmiana kierunku jazdy, zmiana pasa ruchu, skręt w lewo/prawo, zawracanie, jazda po rondzie, zatrzymanie oraz umiejętność rozpoznawania znaków drogowych poziomych i pionowych;

▶ jeździe po rowerowym torze przeszkód na rowerze, w której oceniane są umiejętności pokonywania: równoważni, rynny, pochylni, tarki, bramki wiszącej, poprzeczki, slalomu z ograniczeniem;

▶ demontażu i montażu elementów roweru, oceniane są: spuszczenie i napompowanie powietrza w kole, odkręcenie i wyjęcie siodełka z ramy ze sztycą, odkręcenie i przykręcenie lampy przedniej w uchwycie;

▶ znajomości zasad zachowania się na drodze podczas wypadku, oceniane są: zabezpieczenie miejsca wypadku, poinformowanie o zdarzeniu służb ratowniczych, udzielenie pierwszej pomocy ofierze wypadku;

▶ obsłudze programu komputerowego „BERDE 2.0” (forma komputerowa), oceniana jest jazda na rowerze w programie komputerowym symulującym sytuacje, które można spotkać w prawdziwym ruchu drogowym.

2.2. Regulamin

Zadaniem organizatora jest ułożenie regulaminu, wysłanie go do placówki drogą mailową lub faksem, następnie przyjęcie zgłoszenia. Dodatkowo regulamin umieszczony jest na stronie internetowej MDK (www.mdk.radom.pl) z podanym adresem, na który należy nadesłać zgłoszenie drużyny (brd.mdk@wp.pl). Nauczyciele w drodze szkolnych eliminacji zgłaszają jedną 3-osobową drużynę z klas IV–VI. W kolejnym etapie uczestnicy biorą udział w eliminacjach, które polegają na napisaniu testu wiedzy. Sprawdzian ten wyłania 10 najlepszych reprezentantów szkół. W finale uczestnicy rozwiązują test wiedzy oraz biorą udział w części praktycznej.

Dla uczestników finału przewidziane są atrakcyjne nagrody – rowery, sprzęt komputerowy, sprzęt audio oraz sportowy.

3. Zasoby kadrowe

Nauczyciel prowadzący koło brd ma kwalifikacje pedagogiczne, ukończył kurs szkolnego koordynatora edukacji motoryzacyjnej, kurs kwalifikowanej pomocy przedmedycznej, ma prawo jazdy kategorii

Komputerowy Rower – symulacja jazdy w programie BERDE

A, B, kartę motorowerową oraz jest czynnym uczestnikiem ruchu drogowego, zarówno jako pieszy, rowerzysta, jak i kierowca samochodu osobowego. Pełni funkcję koordynatora ds. bezpieczeństwa w MDK, w ramach której napisał program profilaktyczny „Bezpieczny MDK”. Dodatkowo jest autorem testu wiedzy jednokrotnego wyboru, który składa się z 26 pytań. W testach tych zawarte są pytania z sytuacji drogowych, z jakimi nauczyciel spotkał się na drodze.

4. Zasoby materialne i położenie w terenie

Młodzieżowy Dom Kultury przy ul. Daszyńskiego 5 ma bazę techniczną i materialną, w tym miasteczko rowerowe z namalowanymi znakami drogowymi poziomymi, czterema pasami ruchu, przejściami dla pieszych, skrzyżowaniami oraz rondem imitującymi sytuacje w ruchu miejskim. Dodatkowym wyposażeniem są: przenośne znaki drogowe pionowe, rowery górskie, kaski rowerowe, rowery tor przeszkód, sale dydaktyczne (w tym sala komputerowa z 13 stanowiskami), projektor do wyświetlania prezentacji i filmów instruktażowych oraz manekina do udzielania pierwszej pomocy.

Budynek MDK znajduje się w pobliżu: Publicznego Przedszkola nr 6, Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3, nr 5, i nr 6 i oraz filii Publicznej Szkoły Podstawowej nr 6, Publicznego Gimnazjum nr 5, nr 8 i nr 22).

Placówka udostępnia swoje zasoby nauczycielom z innych placówek do prowadzenia zajęć z edukacji komunikacyjnej oraz sprawdzianów na kartę rowerową. Mogą się odbywać zarówno w godzinach dopołudniowych jak i popołudniowych. Jest to teren zamknięty.

5. Współpraca, partnerzy, szkoły

Nauczyciel prowadzący koło brd w ramach współpracy pozyskał środki finansowe w kwocie 50 000 zł z Urzędu Miasta Radomia na budowę miasteczka Rowerowego. Uzyskał zgody od wymaganych wydziałów Urzędu Miasta, prowadził rozmowy z projektantem i wykonawcą oraz nadzorował budowę miasteczka.

Przez wszystkie lata pracy prowadził rozmowy i konsultacje z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Radomiu, głównym fundatorem nagród, który corocznie przeznaczają na niego i na materiały dydaktyczne 10 000 zł.

Nauczyciel w ramach współpracy bierze czynny udział w Ogólnopolskich Turniejach Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych organizowanych przez WORD.

Miasteczko rowerowe

Regularnie współpracuje z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej i Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu, której to funkcjonariusze sędziują konkurencje oraz prowadzą prelekcje podczas konkursów w MDK.

Dodatkowo, co roku na terenie MDK Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Radomiu organizuje znakowanie rowerów. W zeszłym roku, wraz z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu i Urzędem Miasta Radomia uczestniczył w akcji „Zabłyśnij na drodze” – dzieci i młodzież ubrane w elementy odblaskowe przejechali po ulicach miasta oraz brali udział w prelekcji na temat bezpieczeństwa rowerzystów.

Od niedawna współpracuje z Zespołem Medycznych Szkół Policealnych w Radomiu, której uczniowie prowadzą ocenę konkurencji w jednym z konkursów („Zimowy Rower”) oraz prelekcje z zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla nauczycieli i uczniów.

Pełna lista współorganizatorów i sponsorów konkursów:

- ▶ Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu;
- ▶ Urząd Miasta Radomia;
- ▶ Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu;

Wręczenie nagród – Bezpieczne Drogi Radomia

- ▶ Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu;
- ▶ Wydział Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Radomiu;
- ▶ Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Radomiu;
- ▶ AMD Auto Centrum Skoda w Radomiu;
- ▶ Zespół Medycznych Szkół Policealnych w Radomiu;
- ▶ SBM „Łuczniczka” w Radomiu;
- ▶ Atomobilkub Radomski;
- ▶ Stacja Kontroli Pojazdów „MotoLed”;
- ▶ Stacja Kontroli Pojazdów „AutoLekar”;
- ▶ Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości w Radomiu;
- ▶ Transport Naprawa Holowanie „Ulman” w Jedlińsku;
- ▶ Drukarnia „Multicolor” w Radomiu;
- ▶ Huta Szkła „Berta” we Wsoli.

Wykaz szkół i placówek, które prze ostatnie lata brały udział w konkursach:

PSP Brzóza, PSP Błaziny Dolne, PSP Bieniędzice, PSP Bierwce, PSP Bartodzieje, PSP Bogucic, PSP Cerekiew, PSP Chomentów-Puszcz, PSP Dąbrówka Podłęzna, PSP Gózd, U. G. w Goździe, PSP Janiszew, PSP Jaroszki, PSP Jedlińsk, PSP Jedlanka, PSP Jastrzębia, U. G. Jastrzębia, PSP Kończyce, PSP Kozłów, PSP nr 3 Kozienice, PSP nr 1 Kozienice, PSP Kowala, PSP Kłonówek, PSP Kuczki, U.G. Kazanów, PSP Lesiów, PSP Ludwików, PSP Klwatka, PSP Małęczyn, PSP Mniszek, PSP Natolin, NSO Owadów, PSP Potworów, PSP Podgórze, PSP Przytyk Zachęta, U.G. w Przytyku, Publiczny Ogródek Jordanowski w Radomiu, PSP w Pakosławiu, PSP Ruda Wielka, PSP Stare Zawady, PSP Stara Błotnica, PSP Sołtyków, PSP Sławno, U.G. Skaryszew, PSP Wacyn, PSP Wsola, PSP Wrzeszczów, PSP Wierzbica, PSP Wierzchowiny, PSP Wola Goryńska, PSP Wólka Twarogowa, PSP Wola Taczowska, PSP Zakrzówek, PSP Zakrzew, U. G. Zakrzewie, PSP Zwoleń, PSP nr 2 w Radomiu, PSP nr 3 w Radomiu, PSP nr 4 w Radomiu, PSP nr 6 w Radomiu, PSP nr 8 w Radomiu, PSP nr 9 w Radomiu, PSP nr 13 w Radomiu, PSP nr 15 w Radomiu, PSP nr 17 w Radomiu, PSP nr 18 w Radomiu, PSP nr 19 w Radomiu, PSP nr 21 w Radomiu, PSP nr 23 w Radomiu, PSP nr 24 w Radomiu, PSP nr 28 w Radomiu, PSP nr 32 w Radomiu, PSP nr 33 w Radomiu, PSP nr 34 w Radomiu.

6. Cel działań

Działania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego są wdrażane już od I klasy szkoły podstawowej w ramach lekcji. Na prelek-

Znakowanie rowerów

cjach i spotkaniach z policjantami, strażakami i lekarzami dzieciom przekazywane są informacje na temat brd. Kolejnymi etapami nauki jest udział w różnego rodzaju konkursach, takich jak: „Czuję się bezpiecznie”, „Zabłyśnij na drodze”, „Gimnazjada skuterowa”, „Bezpieczna droga do szkoły”; organizowanych przez WORD, policję, szkoły i inne instytucje. Ukoronowaniem wiedzy na etapie szkoły podstawowej jest otrzymanie uprawnień, czyli karty rowerowej.

Celem udziału w konkursach organizowanych przez MDK jest podnoszenie kultury motoryzacyjnej oraz działanie na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej poprzez popularyzowanie przepisów oraz kształtowanie nawyków właściwego zachowania się na drodze zarówno w charakterze pieszych jak i kierujących (rowerzystów).

7. Wnioski

Regulamin konkursów organizowanych przez MDK jest tak ułożony, że od każdego nowego roku szkolnego nauczyciele muszą przygotować nowy zespół, a więc nauczyciel pracuje z nową, kilkuosobową grupą. Dzięki temu uczniowie przekazują sobie informacje o konkursach i sami chętnie biorą w nich udział. O ich wynikach można przeczytać na stronie internetowej MDK oraz w mediach:

w prasie, radiu, telewizji. Dodatkową mobilizacją są atrakcyjne nagrody ufundowane m. in. przez WORD w Radomiu oraz innych sponsorów.

Umiejętności, jakie nabyli uczniowie w latach kolejnych umożliwiają im bezpieczne uczestnictwo w ruchu drogowym – jako pieszy, rowerzysta, motorowerzysta, uczestnik komunikacji miejskiej. Dzieci potrafią poruszać się po chodniku i na rowerze, znają pojęcia występujące w ruchu drogowym. Potrafią zabezpieczyć się w elementy odblaskowe, kaski oraz dbają o prawidłowy stan techniczny roweru. Wiedza zdobyta w szkole podstawowej w kolejnych latach edukacji, zarówno w szkole gimnazjalnej, jak i ponadgimnazjalnej, po odpowiednim wyszkoleniu, umożliwia im staranie się o kartę motorowerową, prawo jazdy kategorii A i B.

Wszystko to wpływa na podniesienie poziomu wiedzy i bezpieczeństwa każdego dziecka.

Podsumowując, uważam, że:

▶ Ministerstwo Edukacji Narodowej powinno wprowadzić obowiązkowy przedmiot wychowanie komunikacyjne dla wszystkich uczniów, na wszystkich etapach kształcenia (minimum dla szkoły podstawowej i gimnazjalnej);

▶ wymogiem ukończenia szkoły podstawowej przez ucznia powinno być uzyskanie karty rowerowej, a dla uczniów, którzy nie mogą jeździć (z powodów zdrowotnych) karta pieszego;

▶ powinna wejść ustawa mówiąca o nakazie jazdy na rowerze w kasku dla wszystkich rowerzystów niezależnie od wieku.

Wszyscy bądźmy odpowiedzialni za zdrowie i życie naszych dzieci.

Andrzej Majewski

Egzaminator nadzorujący w WORD w Radomiu

Program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego – egzamin praktyczny dla kandydatów na kierowców

Egzaminatorzy jako grupa zawodowa pełnią bardzo ważną i zarazem specyficzną funkcję w systemie zdobywania uprawnień do kierowania pojazdami. Sposób prowadzenia egzaminu uwarunkowany jest wieloma przepisami zawartymi między innymi w ustawie Prawo o ruchu drogowym czy rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów.

Egzaminator ma często jednokrotny i bardzo krótki kontakt z osobą zdającą (egzamin praktyczny w zależności od kategorii prawa jazdy trwa maksymalnie kilkadziesiąt minut). W trakcie tego czasu egzaminator jest zobowiązany zrealizować z osobą zdającą precyzyjnie określony program egzaminacyjny i dokonać oceny wykonania zadań egzaminacyjnych zgodnie z określonymi kryteriami.

Obowiązująca formuła egzaminu znacznie ogranicza wpływ egzaminatora na proces przygotowania kandydata na kierowcę do bezpiecznego i odpowiedzialnego uczestnictwa w ruchu drogowym.

Obecny stan prawny obliuguje egzaminatora do podawania osobie zdającej na bieżąco informacji dotyczących nieprawidłowo wykonanego zadania w przypadku popełnienia błędu (oczywiście nie wszystkie błędy popełnione na egzaminie dyskwalifikują kandydata na kierowcę) i nie może mieć formy krytycznego komentowania czy pouczania osoby egzaminowanej lub zwracania uwagi mającego charakter podpowiedzi.

Ponieważ wartościami nadrzędnymi w procesie sprawdzania umiejętności są rzetelność i bezstronność dokonywanej oceny, informacje przekazywane podczas trwania egzaminu nie mogą stanowić pomocy w postaci podania wskazówki jak wykonać pozostałe zadania i mają charakter bardzo ogólny.

Szczegółowe omówienie zawierające m.in. zalecenia dotyczące zachowania się w określonych sytuacjach drogowych może nastąpić dopiero po zakończeniu egzaminu oraz podaniu uzyskanej oceny i jest to jedyny dogodny moment w procedurze egzaminacyjnej aby egzaminator mógł w sposób swobodny przekazać osobie egzaminowanej określone treści dotyczące ewentualnego wpływu zachowania się zdającego na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Ponieważ dla wielu kandydatów na kierowców egzamin na prawo jazdy jest dużym przeżyciem i na pewno będzie przez nich długo zachowany w pamięci, egzaminatorzy starają się przeprowadzać takie omówienia również w przypadku uzyskania oceny pozytywnej (niestety bezbłędne wykonanie zadań w praktyce zdarza się stosunkowo rzadko) i ma ono charakter np. rady i zachęcenia do dalszego doskonalenia umiejętności. W przypadku części osób zdających egzamin taka forma podsumowania jest nieskuteczna z uwagi na euforię kandydata po podaniu oceny pozytywnej i niezdolność w tym momencie do skupienia uwagi.

W przypadku uzyskania oceny negatywnej z egzaminu i popełnienia przez kandydata dużej ilości różnych błędów często osoba egzaminowana jest pod wpływem emocji, nie jest w stanie odtworzyć sobie przebiegu egzaminu i zapamiętuje tylko niektóre uwagi. Takie sytuacje często prowadzą do nieporozumień czy konfliktów i dlatego nie bez znaczenia jest wówczas klasyfikacja błędów ze względu na ich wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego i omawianie ich w określonej kolejności.

Jednym z ważniejszych elementów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego jest szkolenie instruktorów i egzaminatorów.

Spotkania organizowane przez WORD przeznaczone dla instruktorów nauki jazdy cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony środowiska szkoleniowego i umożliwiają omówienie zagadnień związanych ze szkoleniem i egzaminowaniem. Prezentowane przykłady błędnych zachowań osób zdających zdarzające się często na egzaminach praktycznych wyznaczają obszar szczególnej uwagi instruktora w procesie kształcenia przyszłych kierowców. Z analiz prowadzonych w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Radomiu wynika, iż najczęściej popełnianymi błędami, które w sposób bezpośredni wpływają na bezpieczeństwo ruchu drogowego są: nieustąpienie pierwszeństwa innym kierującym w trakcie przejazdu przez skrzyżowanie, niezastosowanie się do znaku STOP, niezastosowanie się do sygnalizacji świetlnej, nieustąpienie pierwszeństwa pie-

szym oraz nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu podczas zmiany pasa ruchu. Wyniki uzyskiwane na egzaminach państwowych kandydatów na kierowców wyszkolonych w danym ośrodku nauki jazdy w sposób pośredni wpływają na ocenę oraz opinię, jaką cieszy się w środowisku dany ośrodek szkoleniowy i są ściśle powiązane z właściwą realizacją programu szkoleniowego (szkolenie zgodne z planem nauczania, charakterystyką absolwenta kursu czy przeprowadzaniem egzaminów wewnętrznych). Kluczową rolę spełnia instruktor prowadzący, jego wiedza, przygotowanie, umiejętności oraz indywidualne podejście do procesu kształcenia.

Szkolenie egzaminatorów jest ściśle powiązane z procesem standaryzacji przebiegu i oceny egzaminu w ramach działalności danego WORD oraz w ramach województwa poprzez inicjatywę Urzędu Marszałkowskiego. Egzaminy prowadzone przez różnych egzaminatorów powinny być do siebie zbliżone w zakresie skali trudności czy wydawanych poleceń w kontekście realizacji wszystkich zadań egzaminacyjnych, a szczególnie zadań trudnych dla kandydata np. przejazdu przez skomplikowany węzeł komunikacyjny, przejazdu przez błędnie oznakowane skrzyżowania itp. Szkolenia mają charakter cykliczny, a ich tematyka opiera się między innymi na uwagach organu nadzoru zewnętrznego nad realizacją egzaminów, uwagach wnoszonych przez środowisko szkoleniowe oraz osoby zdające.

Marcin Bogatek

Egzaminator w WORD w Radomiu

Bezpieczeństwo pieszych na osiedlach mieszkaniowych

Od wielu lat problem bezpieczeństwa na polskich drogach spędza sen z powiek wielu instytucjom państwowym i nie tylko. Począwszy od szczebla ministerialnego, poprzez urzędy marszałkowskie, policję, WORD, ośrodki szkolenia kierowców aż wreszcie kończąc na samych uczestnikach ruchu drogowego takich jak kierujący pojazdami, rowerzyści czy piesi. Ostatnio zainicjowano nawet pewien program polegający na zmniejszeniu liczby ofiar wypadków drogowych zwany GAMBITEM. Uważam, że jest to dobre rozwiązanie niemniej jednak powodzenie jego będzie zależało w dużej mierze od stopnia zaangażowania w nią wspólnie: organów straży, policji jak również samorządów. Problem bezpieczeństwa tkwi zarówno po stronie jakości naszych polskich dróg jak również w mentalności i psychice samych uczestników ruchu drogowego.

Bardzo duży procent uczestników wypadków to niechronieni uczestnicy ruchu drogowego czyli piesi. Jak wiemy, znaczna ich część porusza się w obrębie swoich osiedli, gdzie bardzo często dochodzi do różnych zdarzeń drogowych z ich udziałem – potrażeń czy wręcz najechania na przebywających tam pieszych. Na wielu takich osiedlach, czy to blokowiskach czy osiedlach domków jednorodzinnych, nieraz nawet położonych przy nich szkół i przedszkoli, dochodziło często do wypadków śmiertelnych z udziałem dzieci. Zdarzenie takie miało miejsce na jednym z radomskich osiedli vis a vis szkoły podstawowej na ulicy Wyścigowej w Radomiu, gdzie rozpędzony pojazd potracił śmiertelnie dziesięcioletniego chłopca. Takie i inne zdarzenia stanowiły fundament do wdrożenia w życie pewnych działań mających na celu wyeliminowanie tego typu zjawisk.

Pojawia się zatem szereg pytań, jak to jest z tym bezpieczeństwem na naszych osiedlach mieszkaniowych? Czy przebywający tam

mieszkańcy i inni piesi, mam tu na uwadze zarówno dorosłych jak i dzieci, mogą czuć się bezpiecznie? Jak zachowują się kierujący pojazdami przejeżdżający przez takie miejsca – strefy? Czy i w jaki sposób zarządca drogi zadbał o bezpieczeństwo w takim miejscu? Czy rzeczywiście takie strefy spełniają swoją rolę i czy we właściwy sposób są one oznakowane?

Na terenach osiedli mieszkaniowych można napotkać m.in. na dwa najczęściej pojawiające się znaki. Według Ustawy Prawo o ruchu drogowym takie miejsca oznakowane są znakami D-40 i D-41 i oznaczają strefę zamieszkania, jak również od niedawna znakami D-52 i D-53 tzw. strefę ruchu.

Definiując strefę zamieszkania zgodnie z art. 2 pkt. 16 powiemy, że jest to obszar obejmujący drogi publiczne i inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznakowane są odpowiednimi znakami drogowymi. Definicja nie precyzuje czym są owe „inne drogi”. Jeżeli nie należą do żadnej z grup dróg publicznych traktuje się je po prostu jako drogi niepubliczne.

Te szczególne zasady ruchu drogowego obowiązujące w strefie zamieszkania to:

1. pieszy może korzystać z całej szerokości drogi i ma pierwszeństwo przed nadjeżdżającym pojazdem;
2. kierujący wyjeżdżający z tej strefy jest włączającym się do ruchu;
3. ograniczenie prędkości w całej strefie do 20 km/h;
4. postój pojazdów tylko w wyznaczonych miejscach.

Nie wszystkie te zasady jednak w praktyce są realizowane. Mam tu na myśli np. pkt. 4. Często przyczyną takiej sytuacji jest infrastruktura i architektura otaczającego terenu: zabudowań, małej ilości miejsca itd. Czasem pojawiają się też małe kontrowersje np. moim zdaniem nieporozumieniem jest pojawienie się przejść dla pieszych w takiej strefie.

Dla tych uczestników ruchu, którzy znają owe zasady generuje to szereg wątpliwości. Niestety znaczna część

zarówno kierujących poruszających się w takich strefach jak i pieszych nie wie, kto ma pierwszeństwo. Niezmiernie ważnym aspektem oprócz wdrażania w życie pewnych zmian mających zapewnić poprawę bezpieczeństwa na osiedlach, jest próba uświadomienia i mobilizacji przebywających tam uczestników ruchu drogowego do zapoznania się z obowiązującymi normami i wdrażaniu je w codzienne życie.

Z drugiej jednak strony warto podkreślić, że aby zmniejszyć ryzyko potrącenia pieszego można próbować w jakiś sposób całkowicie odseparować ruch pieszych od poruszających się tam pojazdów – co jest sprzeczne z jedną z zasad strefy zamieszkania mówiącej o korzystaniu przez pieszego z całej szerokości drogi.

W praktyce jednak wiadomo, że jest to utopia, chociażby ze względu na najczęściej zbyt mały obszar do wykorzystania lub po prostu brak funduszy. Ewentualnie innym sposobem zapewniającym bezpieczeństwo mogłoby być np. prawidłowe oświetlenie uliczek w takiej strefie, aby poruszający się tam ludzie byli jak najbardziej widoczni dla kierujących pojazdami. Póki co w celu poprawy bezpieczeństwa stosuje się różne urządzenia w postaci np. progów zwalniających, osiedla takie charakteryzuje również pajęczyna małych, często jednokierunkowych uliczek. Wszystko po to, aby ruch pojazdów był jak najbardziej znikomy.

Definiując natomiast strefę ruchu (art.2 pkt. 16a) powiemy, że jest to obszar obejmujący **co najmniej jedną drogę wewnętrzną (niepubliczną)**, na którą wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi. Tutaj z kolei, w definicji nie ma (jak w przypadku strefy zamieszkania) mowy o pierwszeństwie pieszych, względem pojazdów, parkowaniu w wyznaczonych miejscach czy ograniczeniu prędkości. Niekoniecznie też kierujący wyjeżdżający ze strefy ruchu będzie włączającym się do ruchu ponieważ np. koniec strefy ruchu wcale nie musi oznaczać wyjazdu na drogę publiczną. Zastosowanie znaku strefa ruchu ma sens na drogach wewnętrznych czy-

li niepublicznych. Wtedy na obszarze, pomimo, że są tam np. drogi wewnętrzne, obowiązują przepisy Ustawy. Czyli można np. dostać mandat za nieprawidłowe parkowanie. W takiej strefie strażnicy miejscy czy policjanci mają możliwość egzekwowania przepisów od „niegrzecznych” kierowców, którzy do tej pory byli bezkarni, jeżeli chodzi o nieprawidłowe parkowanie, zastawianie bram, dojazdów do posesji czy blokowanie dotarcia np. pogotowia ratunkowego do bloku mieszkalnego czy pod daną posesję. Należy tu również wspomnieć o niemożliwości przeprowadzenia wszelkich akcji ratunkowych wywołanych np. pożarem. Pojazdy parkowane były nawet na trawnikach, kosztem miejsca zabawy dla dzieci czy po prostu niszczenia zieleni.

Często jest również tak, że na obszarze osiedla objętego taką strefą, znajdują się jakiś mniejszy lub nieco większy sklep ze zlokalizowanym obok parkingiem, który ma miejsca parkingowe usytuowane blisko wejścia do sklepu dla niepełnosprawnych. Miejsca te notorycznie zastawiane były przez pełnosprawnych kierowców.

Wydawać by się mogło, że są to tak ważne, życiowe i rokujące sukces argumenty przemawiające za słusnością wprowadzenia takich stref na osiedlach mieszkaniowych, że właściwie od dnia kiedy zostały zamieszczone w prawie powinny zostać błyskawicznie wprowadzone w życie. Dlaczego jednak nie do końca tak jest? Jeżeli chodzi o strefę ruchu, jest to pewnego rodzaju nowość, na którą poważnie patrzy się z lekkim dystansem. Na zasadzie – niech inni pierwsi spróbują – potem my. Poza tym wynika z tego jeszcze inna prawidłowość. Najwygodniej jest kogoś karcić, czegoś komuś zabronić, wszystko jest w porządku dopóki nie dotyka nas. W Radomiu jest raptem kilka stref ruchu. Mieszkańcy zdają sobie bowiem sprawę, że wprowadzenie takiej strefy u nich na osiedlu spowoduje, że oni sami będą musieli stosować się do przepisów Ustawy. A to nie przez wszystkich jest do zaakceptowania. Czasem trudno jest lub nie można utworzyć takiej strefy ze względów techniczno-prawnych. Poza tym, oprócz ewentualnej zgody mieszkańców, ostateczna decyzja i tak należy do zarządcy drogi. Jak wspomniałem wcześniej, wiąże się to z kosztami, przygotowaniem zagospodarowania terenu i wreszcie akceptacją przez MZDiK i policję.

Innymi słowy, wprowadzenie tych stref na osiedlach mieszkaniowych miało głównie poprawić stopień bezpieczeństwa pieszych. Zamierzano to osiągnąć poprzez zmniejszenie i spowolnienie ruchu pojazdów. Najlepsze byłoby wydzielenie takich obszarów gdzie po-

ruszalboby się wyłącznie piesi lub rowerzyści. Wiadomo jednak, że nie jest to możliwe. W dzisiejszych czasach prawie każdy ma już swoje cztery kółka, tak więc trudno, żeby parkował w centrum lub na obrzeżach miasta, a do domu jechał autobusem. Pozostaje element, którego, wydawać by się mogło, pomysłodawcy tego rozwiązania nie przewidzieli.

Należy zwrócić uwagę na jeden bardzo ważny wątek jakim jest szkolenie i egzaminowanie kandydatów na kierowców. Zgodnie z rozporządzeniem nr 217 (§ 24 ust. 2 pkt. 3) egzaminy praktyczne realizowane są na drogach publicznych. Czyli zatem również mogą odbywać się w strefach zamieszkania, pod warunkiem oczywiście, że gdzieś w tych strefach „L-ki” egzaminacyjne nie natkną się na drogi wewnętrzne (niepubliczne). Dlaczego jest to tak ważne? Otóż nie trzeba się za wiele domyślać, że w ślad za pojazdami egzaminacyjnymi do tych osiedli – stref zaczną podążać również pojazdy z ośrodków szkoleniowych, których jest bardzo dużo. Instruktorzy będą zatem chcieli, żeby ich podopieczni jeździli trasami egzaminacyjnymi w nadziei na to, że kursant zapamięta okolicę i będzie mu łatwiej później zdać egzamin. A przecież nie o to chodzi żeby coś wykuć na pamięć, lecz nauczyć się właściwej obserwacji zarówno otoczenia, jak i znaków czy sygnałów drogowych. Krótko mówiąc, umiejętnym podejmowaniu przemyślanych decyzji. I pojawia nam się w tym momencie problem powrotu zwiększenia ruchu na osiedlach, zagęszczenia liczebności pojazdów na drózkach osiedlowych czyli de facto zmniejszenie bezpieczeństwa poruszających się tam pieszych. W dalszej kolejności pojawiają się skargi mieszkańców na ciągły ruch przejeżdżających samochodów, a co za tym idzie hałas czy zadymienie spalinami. Wtedy piesi również są zobligowani do wzmożonej czujności żeby nie zrobić kroku pod nadjeżdżający pojazd i, tak jak wspominałem już wcześniej, nerwy z powodu niemożności dotarcia pod mieszkanie z powodu zakorkowanych uliczek.

W świetle tych rozważań, moim zdaniem nie należy w tym przypadku popadać w skrajność czy to w jedną czy to w drugą stronę. Jako egzaminator uważam, że nie należy w stu procentach omijać tych miejsc szerokim łukiem, ale ograniczyć „wizyty” do absolutnego minimum. Sporadycznie przejechać przez taką strefę. Trzeba bowiem patrzeć na problem z szerszej perspektywy. Nie tylko z punktu widzenia egzaminatora czy instruktora – bo przecież wszystkie z zadań można wykonać, ucząc lub oceniając w zupełnie innych

miejscach, czy z punktu widzenia tego pokrzywdzonego pieszego – mieszkańca, bo przecież gdzieś ci ludzie muszą się uczyć. Taki pokrzywdzony z reguły zmienia zdanie gdy chodzi o jego uczące się czy zdające egzamin dziecko.

Reasumując. Widać, że problem bezpieczeństwa pieszych na osiedlach mieszkaniowych istnieje. Wszelkie działania, które są podejmowane, aby ciągle podnosić stopień bezpieczeństwa są jak najbardziej wskazane. Wszyscy uczestnicy ruchu drogowego powinni pójść na pewien kompromis. Nikogo jednak nie zmusimy. Możemy co prawda, w uzasadnionym przypadku, dać mandat, ale jest to działanie na krótką metę. Jeżeli zmieni się sposób podejścia do tego zagadnienia przez wszystkich zainteresowanych wtedy mamy szansę na sukces.

Jan Wojciech Bilewski

egzaminator, licencjonowany samochodowy kierowca wyścigowy i rajdowy,
instruktor doskonalenia techniki jazdy

Janusz Kilijański

egzaminator, rzeczoznawca samochodowy
oraz biegły sądowy w tym zakresie

Bezpieczny pojazd, kulturalny kierowca

Konspekt do obsługi spotkań z dorosłymi

Zawarte w niniejszym opracowaniu zagadnienia intencjonalnie nie zostały oznaczone numerami w celu dowolnego komponowania prezentacji.

Głównym celem opracowania jest stworzenie katalogu podpowie-
dzi tematycznych dla osób prowadzących różnego rodzaju prezen-
tacje i spotkania, ich uwadze polecamy też problematykę bezpie-
czeństwa ruchu drogowego.

Egzaminatorzy WORD są codziennie obserwatorami niewłaści-
wych zachowań kierujących, często niebezpiecznych i trudnych do
przewidzenia.

Udzielanie pierwszeństwa przejazdu, ustępowania pierwszeństwa
pieszym, przejazdu przez rondo, respektowania znaku STOP, sposób
używania kierunkowskazów to tylko kilka przykładów, z którymi
wielu kierowców ma problemy.

Wzrost natężenia ruchu drogowego oraz częste zmiany przepisów
wystarczająco uzasadniają konieczność „odświeżenia” znajomości
obowiązujących przepisów prawa drogowego. Czasem wystarczy
zapytać o nie instruktora lub osobę, która niedawno przystępowała
do egzaminu na prawo jazdy. O zmianach informują media. Aktu-
alne przepisy można znaleźć w internecie.

Kierowcy z kilku- lub kilkudziesięcioletnim stażem nie są objęci
zorganizowanymi formami edukacji motoryzacyjnej. Dlatego czuje-
my się zobowiązani do udzielenia pomocy dydaktycznej.

Przy pomocy zainteresowanych Czytelników prezentowany „ka-
talog” może być uzupełniany, uszczegóławiany lub uogólniany
w zależności od potrzeb.

Ten zakres tematyki brd winien być wykorzystany na szkolnych spotkaniach z rodzicami. Ponadto pojedyncze slajdy mogą być umieszczone na tablicach ogłoszeń w szkołach, urzędach i innych instytucjach.

Jest to też w końcu dobra podpowiedź dla lokalnych mediów do cyklicznego przedstawiania tej problematyki w stałym „kąciku brd” (np. po kilka slajdów w każdym wydaniu).

Praktyczne wykorzystanie tej publikacji to przyczynek do poprawy brd w skali nie tylko lokalnej.

Pamiętajmy, że egzamin na drodze zdajemy każdego dnia, a doskonalenie techniki jazdy trwa całe życie.

Bezpieczny pojazd

Ocena stanu technicznego codziennie (przed każdym rozpoczęciem jazdy):

- działanie świateł zewnętrznych pojazdu (nie sugeruj się tylko „ikonkami” na tablicy wskaźników);
- poziom płynów eksploatacyjnych oraz szczelność układów (sprawdź wzrokowo czy nie ma wycieków, płam pod samochodem);
- czystość szyb i stan wycieraczek. (dobra rada: nie próbuj oczyścić zbyt „zimnej” szyby, bo spowoduje to chwilowe, istotne pogorszenie widoczności).

Ocena stanu technicznego codziennie (przed każdym rozpoczęciem jazdy):

- stan ogumienia oraz ciśnienie powietrza, przynajmniej wzrokowo (przy uzupełnianiu ciśnienia pamiętaj o kole zapasowym);
- czystość tablic rejestracyjnych.

W wyposażenie obowiązkowe i przydatne w podróży:

- trójkąt ostrzegawczy, gaśnica, apteczka pierwszej pomocy, (zadbaj aby leki miały aktualną datę ważności);
- podnośnik i linka holownicza (odpowiednia do masy Twojego pojazdu – zalecane 500 kg więcej);
- zestaw podstawowych narzędzi, (np. fabryczny).

Wyposażenie obowiązkowe i przydatne w podróży:

- zestaw żarówek i bezpieczników (nawet gdy sam nie potrafisz ich wymienić);
- latarka lub lampka zasilana z instalacji elektrycznej samochodu;
- składana łopatką i przewody rozruchowe, zwłaszcza w warunkach zimowych.

Przygotowanie do jazdy:

- pozycja za kierownicą (wygodna i właściwa pozycja to taka, która nie męczy nóg, rąk, kręgosłupa nawet po dłuższej jeździe);
- ustawienie kierownicy (w samochodach z poduszką powietrzną odległość koła kierownicy od twarzy kierowcy powinna być większa niż 25 cm);
- położenie rąk na kierownicy (preferowane) to: „za piętnaście trzecia” lub „za dziesięć druga”, kciuki powinny być trzymane „wzdłuż” kierownicy, co pozwala na uniknięcie obrażeń w przypadku „odpalenia” poduszki gazowej.

Przygotowanie do jazdy:

- ustawienie zagłówka – górna krawędź na wysokości głowy (źle ustawiony zagłówek, w przypadku zderzenia, działa jak „zabójczy klin”);
- ustawienie lusterek – poznaj „martwe” strefy widoczności twojego pojazdu;
- sprawdzenie właściwego zamknięcia drzwi.

Przygotowanie do jazdy:

- zwierzęta należy przewozić tylko w specjalnych klatkach lub uprzężach;
- w pojeździe wyposażonym w boczne poduszki gazowe oraz kurtyny, na wieszakach bocznych należy wieszać jedynie lekkie ubrania, nie powinno się używać typowych wieszaków na ubrania wykorzystywanych w domu;
- większe przedmioty i bagaże należy zabezpieczyć przed przemieszczaniem (bagażniki, schowki, uchwyty, taśmy mocujące).

Przygotowanie do jazdy:

- zapięcie pasów bezpieczeństwa (nie po to zapina się pasy by nie dostać mandatu),– osoba ważąca ok. 70 kg przy zderzeniu waży ok. 3,5 tony (tyle co np. słoń);
- przewożenie dzieci, w zależności od ich wieku i wzrostu, tylko w odpowiednich fotelikach lub przy wykorzystaniu podstawek. (art. 39 ust. 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym stanowi: „W pojeździe samochodowym wyposażonym w pasy bezpieczeństwa dziecko w wieku do 12 lat, nie przekraczające 150 cm wzrostu, przewozi się w foteliku ochronnym lub innym urządzeniu do przewożenia dzieci, odpowiadającym wadze i wzrostowi dziecka oraz właściwym warunkom technicznym, a w art. 45 ust. 2 pkt 3 w/w ustawy zabrania przewożenia pasażerów (dzieci) w sposób niezgodny z w/w zapisem); dzieci nie można przewozić np. na kolanach, w pozycji stojącej lub klęczącej na siedzeniach; należy używać tylko homologowanych fotelików i podstawek.

Przygotowanie do jazdy – czynności okresowe:

- sezon zimowy – mycie pojazdu, woskowanie powłoki lakierniczej, zmiana opon na zimowe, opony zimowe zakładamy wcześniej a zdejmujemy później, sprawdzenie płynu chłodzącego i do spryskiwaczy szyb,
- sezon letni – mycie (myjki wysokociśnieniowe), sprawdzenie powłoki lakierniczej i uzupełnienie ubytków, sprawdzenie płynów eksploatacyjnych (płyn hamulcowy – wymiana co dwa lata, najlepiej na wiosnę)

Kulturalny kierowca

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- dostosowanie prędkości do warunków na drodze – na śliskiej nawierzchni sprawdzaj skuteczność hamowania (upewnij się, że za Tobą wtedy nikt nie jedzie),
- unikanie gwałtownego hamowania i przyspieszania, zwłaszcza w warunkach nocnych (utrudnia jazdę kierowcy znajdującego się za tobą bo światła STOP powodują zjawisko olśnienia), podobne zjawisko powstaje, przy nieuzasadnionym włączaniu światła STOP np. stojąc przed na skrzyżowaniu, używaj wtedy hamulca awaryjnego;
- szanowanie praw innych uczestników ruchu drogowego (pieszych, rowerzystów); rowerzysta może przejeżdżać przez jezdnię w wyznaczonych do tego miejscach.

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- używanie właściwych światła zewnętrznego w zależności od warunków drogowych;
- zasygnalizowanie innemu kierowcy faktu jazdy bez włączonych światła zewnętrznego (mijania lub do jazdy dziennej),

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- ABS pozwala na zmianę kierunku w czasie hamowania ale często wydłuża też drogę hamowania zwłaszcza na śliskiej nawierzchni; słabe amortyzatory (poniżej 50%) wydłużają drogę hamowania (w samochodzie z ABS-em nawet do 60%);
- systemy kontroli trakcji, antypoślizgowe itp. tylko pomagają w opanowaniu poślizgu;
- rozsądny kierowca unika poślizgów, jeżeli przy prędkości 80–100 km/h twierdzisz, że wyprowadziłeś samochód z poślizgu to są trzy możliwości: miałeś dużo szczęścia, ponosi Cię fantazja, to nie był prawdziwy poślizg.

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- zachowanie bezpiecznego odstępu od poprzedzającego pojazdu, można stosować zasadę: połowa wskazania szybkościomierza (w metrach) to odległość bezpieczna;
- włączanie kierunkowskazów – można stosować zasadę: dwa wskazania szybkościomierza to początek (w metrach) włączenia kierunkowskazu przed zamierzonym manewrem.

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- nie ponaglać innych uczestników ruchu drogowego;
- zwróć szczególną uwagę na dzieci, osoby starsze, osoby mające problemy ze swobodnym poruszaniem się;
- ułatwiał jazdę innym kierującym, np. włączającym się do ruchu, wyjeżdżającym z drogi podporządkowanej (metoda jazdy „na suwak”).

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- parkowanie tylko w miejscach do tego przeznaczonych, nie należy zajmować więcej miejsca niż jest to niezbędne dla wygodnego dostępu do twojego pojazdu;
- właściwe (przykładne) zachowanie względem kierującego pojazdem przeznaczonym do nauki jazdy lub przeprowadzania egzaminu na prawo jazdy; twoje zachowanie może mieć wpływ na wynik tego egzaminu.

Jazda bezpieczna i kulturalna:

- nie należy udostępniać kluczyków od pojazdu nieletnim oraz osobom bez wymaganych uprawnień;
- quady nie są przeznaczone dla małych dzieci (na drogę publiczną może wyjechać tylko pojazd zarejestrowany).

Jazda 2 x eko (ekologicznie i ekonomicznie)

- dobry stan techniczny silnika to mniej substancji szkodliwych w spalinach,
- płyny eksploatacyjne są szkodliwe dla środowiska – usuwaj na bieżąco wszystkie zauważone usterki, zwłaszcza te dotyczące szczelności silnika, układu chłodzenia, zasilania i hamulcowego;
- jeżeli samochód posiada katalizator, pamiętaj, nie należy pozostawiać go na podłożu łatwopalnym np. ściółka leśna, wyschnięta trawa.

Jazda 2 x eko (ekologicznie i ekonomicznie)

- unikanie gwałtownych przyspieszeń;
- utrzymywanie (w miarę możliwości) stałej prędkości jazdy;
- stosowanie hamowania silnikiem, pozwala to zmniejszyć zużycie paliwa (nawet o 2%) oraz układu hamulcowego.

Jazda 2 x eko (ekologicznie i ekonomicznie)

- każde 100 kg bagażu to większe zużycie paliwa nawet o 6%,
- bagażnik dachowy używaj tylko wtedy gdy jest niezbędny;
- włączaj klimatyzację tylko wtedy gdy jest to konieczne (włączona klimatyzacja to nawet o 10% większe zużycie paliwa);
- optymalne planowanie trasy (tak aby nie przejeżdżać zbędnych kilometrów), stosowanie GPS, korzystanie z map.

Jazda 2 x eko (ekologicznie i ekonomicznie)

- okresowe sprawdzanie emisji substancji szkodliwych wydzielanych przez silnik twojego pojazdu (przynajmniej raz w roku),
- unikanie rozgrzewania silnika na postoju (silnik pracujący na wolnych obrotach przez 1 minutę zużywa więcej paliwa niż potrzeba do ponownego uruchomienia);
- niewłaściwe ciśnienie w ogumieniu (niższe tylko o 0,5 atm) to 2–4% większe zużycie paliwa.

Prezentacja może być uzupełniona hasłami i informacjami zamieszczonymi poniżej.

- Im szybciej jedziesz, tym dłuższa jest droga hamowania.
- Im szybciej jedziesz, tym większe jest prawdopodobieństwo wypadku.
- Im szybciej jedziesz, tym skutki wypadku mogą być większe.
- Nadmierna prędkość to przyczyna wielu wypadków drogowych.
- Dostosowanie prędkości do warunków drogowych i swoich umiejętności to twoje zadanie na drodze.
- Bezpieczeństwo ruchu drogowego to nasz wspólny, zbiorowy obowiązek.
- Od ciebie zależy abyś nie był sprawcą lub ofiarą wypadku drogowego.
- Natura nie wyposażyła nas w lęk prędkości.
- Skutki wypadku przy prędkości 80 km/h są równe upadkowi z wysokości 25 m (przy prędkości 100 km/h – 40 m).
- To kierowca jest odpowiedzialny za bezpieczne rozlokowanie pasażerów i bagażu.
- Przedmiot pozostawiony luźno w samochodzie przy zderzeniu czołowym pojazdów lub uderzeniu w przeszkodę przy prędkości 50 km/h będzie 50 razy cięższy.
- Dopilnuj aby przewożony przez ciebie pasażer zapiął pasy bezpieczeństwa.
- Nie wsiadaj za kierownicę po spożyciu alkoholu, narażasz nie tylko siebie ale przede wszystkim innych uczestników ruchu drogowego.
- Zderzenie z nieruchomą (lub cięższą) przeszkodą trwa tylko 0,25 sek. Przy prędkości 80 km/h, bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, zwykle kończy się śmiercią jadących.
- 0,01 sek. – system bezpieczeństwa „wykrywa” uderzenie w przeszkodę;
- 0,02 sek. – zostają „odpalone” poduszki gazowe;
- 0,03 sek. – kierowca i pasażerowie, przemieszczają się do przodu (jeżeli mają niezapięte pasy) z prędkością 80 km/h;
- 0,04 sek. – kierowca uderza w kierownicę z siłą ok. 3 ton, w przypadku zapiętych pasów poduszka gazowa podtrzymuje głowę;
- 0,07 sek. – głowa kierowcy uderza w szybę przednią (jeśli pasy nie były zapięte);

- ▶ 0,11 sek. – pojazd zaczyna cofać się od przeszkody;
- ▶ 0,20 sek. – przy zapiętych pasach siła odrzutu odbija głowę od poduszki gazowej;
- ▶ 0,25 sek. – cisza (tyle trwa przeciętny wypadek).

Daty z historii rozwoju systemów bezpieczeństwa

- ▶ rok 1959 – inżynier z volvo opracowuje 3-punktowe pasy bezpieczeństwa,
- ▶ rok 1969 – volvo instaluje (jako standard) pasy bezpieczeństwa na przednich siedzeniach,
- ▶ rok 1983 – w Polsce wprowadzono obowiązek zapinania pasów poza obszarem zabudowanym tylko na przednich siedzeniach,
- ▶ rok 1991 – w Polsce wprowadzono obowiązek korzystania z pasów na wszystkich siedzeniach i na wszystkich rodzajach dróg;
- ▶ rok 1993 – w Polsce wprowadzono obowiązek przewożenia dzieci do lat 12 i do 150 cm wzrostu w specjalnych fotelikach. (art. 39 ust. 3 i art. 45 ust 2, 4 i 5 ustawy „Prawo o ruchu drogowym”).

Marcin Dąbrowski

WORD w Radomiu

■ Edukacja w zakresie brd

Użytkownik drogi, a jest nim każdy z nas, powinien być przekonany do swojego prawa do bezpieczeństwa w ruchu drogowym jak i obowiązku spełnienia tego prawa przez innych. Edukacja motoryzacyjna, a w jej części akcje profilaktyczne, podejmowane na małym obszarze, np. regionu lub gminy, są niewystarczające. Podejmowane są często pod presją zaistniałych zdarzeń, czyli są działaniem akcyjnym. Brak spójnego systemu edukacji, począwszy od nauczania przedszkolnego, aż do akcji edukacyjnych skierowanych do kierowców „ze stażem”, powinny być w pełni zintegrowane. Działania ad hoc prowadzą w większości przypadków do zubożenia społeczeństwa na sprawy brd. To właśnie edukacja i wzrost świadomości użytkowników dróg, a tym samym wzrost odpowiedzialności, pozwala ograniczyć liczbę zdarzeń drogowych.

Szczegółowe analizy wypadków wykonane w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii wskazują, że droga i jej otoczenie wpływa na powstanie 28–34% wypadków drogowych, stan pojazdu 8–12%, zaś czynniki ludzkie do 95%. To dowodzi słuszności tezy o wprowadzeniu szeroko rozumianej edukacji w zakresie brd. Oczywiście, działania w zakresie zredukowania zdarzeń drogowych nie mogą opierać się tylko i wyłącznie na edukacji. Jest to szereg czynników, takich jak np. właściwe projektowanie infrastruktury drogowej, ale edukacja nadal będzie pozostawała w czołówce wszelkich programów brd. Wydaje się to proste. Rozwiązanie podane na przysłowiowej tacy. Jednak realizacja napotyka wiele problemów. Placówki oświatowe, zobowiązane w pewnym zakresie do przygotowania uczniów do poruszania się w ruchu drogowym, bardzo często zostawiają ten problem samemu sobie. Nie ma bowiem odrębnego przedmiotu wychowania komunikacyjnego. Większość nauczycieli, na których spada problem przekazania właściwych treści w zakresie brd,

nie ma właściwego przygotowania. Kolejnym negatywnym czynnikiem są ograniczenia budżetowe placówek oświatowych, które mając do wyboru zakup pomocy dydaktycznych z przedmiotów obowiązkowych, a pomocy z zakresu brd, zawsze wybiorą te pierwsze. Z kolei brak na rynku ciekawych czy aktualnych podręczników lub innych pomocy, ogranicza ich dostępność i wykorzystanie podczas prowadzonych zajęć w szkołach. W kilku podręcznikach zdarzają się nawet błędy merytoryczne.

W ostatnich latach obserwuje się zaangażowanie firm prywatnych w działalność brd, w tym działalność edukacyjną prowadzoną wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. PKN Orlen czy Renault Polska prowadzą nawet własne programy, które w perspektywie mają wyrobić wśród dzieci i młodzieży właściwe i bezpieczne nawyki korzystania z dróg.

Działalność edukacyjną prowadzą również Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego, które priorytetowo podchodzą do spraw bezpieczeństwa. Ośrodek w Radomiu czynnie wspiera wszelkie zewnętrzne inicjatywy w tym zakresie, w wiele z nich się bezpośrednio angażując. Edukacja dzieci i młodzieży wymaga zarówno środków finansowych jak i bazy dydaktycznej, wykorzystywanej podczas zajęć, imprez i konkursów o tematyce brd. Działania te nie tylko wy-

Mirosław Szadkowski, dyrektor WORD podczas spotkania z rodzicami w Publicznym Przedszkolu nr 19 w Radomiu

nikają ze statutowych obowiązków Ośrodka, ale również jako realizowanie wytycznych programu poprawy brd GAMBIT Mazowiecki. Upowszechnianie programu zbiegło się z kolei w czasie z ogłoszeniem przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (ONZ) lat 2011–2020 Dekadą Działań na rzecz Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. W ten sposób zachęca się kraje członkowskie do podjęcia na każdym możliwym poziomie realizacji wspólnego celu: eliminacji ryzyka na drogach.

W ciągu ostatnich lat powstało wiele dokumentów opisujących problem wypadków drogowych oraz ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą. Ogłaszano dni bezpieczeństwa w ruchu drogowym, następnie tygodnie aż w końcu określenie skali problemu mianem dekady, pokazuje jak wiele pracy, skoordynowanych i długofalowych działań wszystkich instytucji funkcjonujących na polu brd jest potrzebnych, aby poruszanie się po drogach stało się bezpieczne.

Jednym z pierwszych zadań do szybkiego zrealizowania jest uporządkowanie obecnego stanu wiedzy o bezpieczeństwie i jego dalsze pogłębianie tak, by można stosować właściwe i efektywne środki prewencyjne. To zadanie spełnia GAMBIT Mazowiecki, którego treść przekonuje o konieczności nadania najwyższej rangi działaniom prewencyjnym brd.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu w roku 2011 kontynuował wcześniej rozpoczętą współpracę z placówkami oświatowymi oraz instytucjami publicznymi. Edukacja brd jest bowiem realizowana bezpośrednio podczas prelekcji skierowanych do uczniów, ich rodziców oraz w sposób niebezpośredni – poprzez konkursy, imprezy czy nawet festyny środowiskowe.

Billboardy – akcja przeprowadzona wspólnie z Komendą Miejską Policji w Radomiu przed Świętem Zmarłych w 2010 roku

Znakowanie rowerów oraz doposażanie uczniów w elementy odblaskowe w PSP w Kozłowie w 2011 r.

W roku 2011 Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu organizował szkolenia i prelekcje w zakresie popularyzowania przepisów ruchu drogowego, które skierowane były do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne). Prelekcje odbywały się na terenie placówek oświatowych oraz w Regionalnym Centrum BRD przy Ośrodku. Łącznie przeprowadzono 87 szkoleń i prelekcji.

Działalność związaną z problematyką ruchu drogowego Ośrodek realizował poprzez:

- ▶ organizowanie spotkań z rodzicami uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w ramach wywiadówek szkolnych (3 spotkania, około 130 rodziców/kierujących pojazdami);

- ▶ artykuły prasowe w mediach lokalnych (prasa drukowana: Tygodnik Radomski, OK!magazyn, Ziemia Radomska; media elektroniczne: Radio Plus Radom, Radio Rekord FM; portale internetowe: wychowaniekomunikacyjne.org.pl, echodnia.eu, mojradow.pl);

- ▶ opracowanie, druk i kolportaż ulotki promującej bezpieczne zachowania na drodze oraz program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego GAMBIT Mazowiecki (rozdysponowano podczas spotkań tematycznych, festynów lokalnych 2000 ulotek);

▶ akcja „Bezpieczny Senior” (grudzień 2011; w spotkaniu wzięło udział około 250 osób, akcja zorganizowana wspólnie z Wydziałem Ruchu Drogowego oraz Wydziałem Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Radomiu);

▶ promocja brd w ramach konkursów tematycznych dla wychowanków przedszkoli oraz uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;

▶ czynna organizacja etapów szkolnych, powiatowych, regionalnych i wojewódzkich Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym oraz Młodzieżowego Ogólnopolskiego Turnieju Motoryzacyjnego;

▶ organizacja akcji „Bezpieczna Droga do Szkoły” na terenie powiatu radomskiego (październik 2011), której inicjatorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, wzięło w niej udział 260 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych;

▶ wykorzystanie elementów mobilnego miasteczka ruchu drogowego podczas imprez i akcji specjalnych o charakterze brd organizowanych samodzielnie lub współorganizowanych przez WORD (w imprezach wzięło udział 814 wychowanków przedszkoli, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych);

▶ inicjowanie akcji medialnych, mających na celu zintegrowanie środowisk działających w zakresie brd – środowiska szkolnego, ro-

Konkurs dla wychowanków przedszkoli z terenu powiatu radomskiego w Przedszkolu Samorządowym w Zakrzewie

dzicielskiego oraz uczniowskiego – Rozpoczęcie Sezonu Rowerowego w Radomiu (współorganizator Urząd Miejski w Radomiu, Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu) – marzec 2011; Tydzień Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym – (współorganizatorzy Komenda Miejska Policji w Radomiu, OK!magazyn, Radio Rekord FM) – kwiecień 2011; akcja PAT (Profilaktyka a Teatr) – finał regionalny w Szydłowcu – maj 2011; Złot Gwiazdzysty – czerwiec 2011; rajdy rowerowe Frajda Rowerowa (współorganizator Młodzieżowy Dom Kultury w Radomiu) – czerwiec oraz wrzesień 2011; lokalna akcja „Bezpieczny Powrót do Szkoły” (współorganizator Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu, Galeria Słoneczna) – wrzesień 2011; akcja „Bezpieczny SMS” dla uczniów i rodziców Publicznej Szkoły Podstawowej nr 6 w Radomiu – grudzień 2011; festyny środowiskowe oraz lokalne organizowane przez szkoły, urzędy administracji samorządowej, policję, straż pożarną;

- doposażenie szkół i uczniów szczególnie narażonych na niebezpieczeństwo uczestniczenia w zdarzeniach drogowych w elementy ochronne, odblaskowe oraz materiały edukacyjne z zakresu brd, w tym doposażono przedszkola w regionie radomskim w specjalne węże odblaskowe, uczące maluchy bezpiecznego poruszania się po drogach;

- organizacja subregionalnej konferencji GAMBIT Mazowiecki – działania wdrożeniowe w regionie radomskim w dniach 25–26 sierpnia 2011 r.; konferencja skierowana została do władz samorządowych oraz przedstawicieli instytucji i organizacji działających na polu brd; celem było omówienie wdrażania programu GAMBIT Mazowiecki na terenie subregionu radomskiego (powiaty: białobrzeski, grójecki, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński); w konferencji wzięło udział ponad 100 osób; wydano okolicznościową publikację (ISBN 978-83-62805-20-4, nakład 500 egzemplarzy, liczba stron 224), w której znalazły się zarówno wystąpienia prelegentów jak i wystąpienia nie przedstawione podczas konferencji, między innymi nauczycieli zajmujących się wychowaniem komunikacyjnym; patronat nad konferencją objęli Marszałek Województwa Mazowieckiego oraz Wojewoda Mazowiecki;

- konferencje lokalne dla przedstawicieli władz samorządowych oraz policji, poświęcone omówieniu programu GAMBIT Mazowiecki; w wyniku spotkań ukształtowano struktury odpowiednich pełnomocników powiatowych (przy siedzibach starostw) oraz pełnomocnika Prezydenta Miasta Radomia, powstały zespoły robocze do

spraw opracowania lokalnych programów brd oraz ich wdrażania i mierzenia efektywności;

► stały udział WORD w posiedzeniach Zespołu do Spraw Poprawy Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym działającym przy Urzędzie Miasta w Radomiu (zespół powołany został przez Prezydenta Miasta Radomia); do zadań Zespołu należy czuwanie nad porządkiem i kontrolą ruchu drogowego na terenie miasta Radomia w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym, a w szczególności identyfikacja niebezpiecznych miejsc i odcinków układu komunikacyjnego miasta i poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym w tym zakresie, uporządkowanie infrastruktury drogowej w zakresie prawidłowego oznakowania pionowego i poziomego, analizowanie wniosków mieszkańców na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym; w skład zespołu wchodzi również inne instytucje, których zadaniem jest działalność w zakresie brd – policja, straż miejska, Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji, Stowarzyszenie Bezpieczne Miasto.

Podsumowując można stwierdzić, że rok 2011 był w okresie ostatnich lat rokiem intensywniejszych działań brd. W ich wyniku przybyło kilkanaście nowych placówek oświatowych, które podjęły się realizacji autorskich projektów w zakresie wychowania komunikacyjnego. Pokazuje to, iż nie można w zakresie popularyzowania brd poprzestawać na „starych” metodach, tylko należy poszukiwać nowych pomysłów na dotarcie z przekazem do wszystkich użytkowników dróg. Zwłaszcza w dobie społeczeństwa multimedialnego należy wykorzystywać wszelkie nowatorskie techniki, aby przykuć uwagę, a dzięki temu coraz bardziej efektywnie realizować cele brd.

Dlatego Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Radomiu stale poszerza swoją ofertę w zakresie współpracy ze wszystkimi podmiotami, które chcą realizować wytyczne programu GAMBIT Mazowiecki. Przy Ośrodku działa Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, którego sala dydaktyczna wyposażona jest w nowoczesne urządzenia audio-wizualne oraz stanowiska komputerowe, wykorzystywane podczas zajęć z uczniami oraz do przeprowadzania sprawdzianów na kartę rowerową i motorowerową. Specjalny plac wykorzystywany jest do zajęć praktycznych oraz organizacji konkursów brd, w tym jazdy rowerem, motorowerem czy – jak w przypadku szkół ponadgimnazjalnych – samochodem. Zajęcia wyjazdowe realizowane są dzięki zakupionemu samochodowi z wyposażeniem multimedialnym.

Eliminacje Rejonowe Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego w WORD w Radomiu

Ośrodek ma również własny sprzęt, który – jeżeli zachodzi taka potrzeba – użyczany jest placówkom oświatowym w celu realizowania zadań z zakresu wychowania komunikacyjnego: zaawansowany technologicznie symulator jazdy motorowerem i motocyklem, motorowery i rowery, mobilne miasteczko ruchu drogowego, rowery tor przeszkód oraz zestawy znaków drogowych.

Jednak pomimo bardzo dobrego zaplecza technicznego i merytorycznego przygotowania pracowników Ośrodka do propagowania brd, WORD nie jest w stanie w przeciągu jednego roku szkolnego w pełnym zakresie współpracować z każdą placówką oświatową. Dlatego konieczne wydaje się stworzenie na terenie gminy, w wiodących szkołach w zakresie brd, gminnych centrów wychowania komunikacyjnego, które mogłyby otrzymać lepsze wyposażenie oraz bezpłatne udziały w szkoleniach nauczycieli, mogących spełniać funkcję koordynatorów szkolnej edukacji motoryzacyjnej.

Brak systematyczności, ciągłości i realizmu w szkolnych działaniach edukacyjnych powoduje niepełne i nieugruntowane przygotowanie dzieci do uczestniczenia w ruchu drogowym. Wychowanie komunikacyjne w obowiązujących szkoły podstawowych przypisane jest przedmiotowi technika i to, jako jej niewielki element składowy. Edukacja drogowa dzieci kończy się w szkole

Festyn brd w PSP w Wólce Twarogowej

podstawowej najczęściej na etapie uzyskania przez 10-latkę karty rowerowej. Po 2-letniej przerwie w edukacji brd, w części gimnazjów, okazjonalnie realizuje się tą tematykę. I na tym kończy się edukacja drogowa dzieci i młodzieży.

Dlatego w skutecznych działaniach edukacyjnych na rzecz brd konieczna jest współpraca nadzoru i samorządów prowadzących szkoły. Warunkiem efektywności jest pomoc władz samorządowych na przykład w finansowaniu zajęć pozalekcyjnych, kompletowaniu materiałów i środków dydaktycznych, w tym na przykład rowerowych torów przeszkód, znaków drogowych czy sygnalizatorów oraz pomoc w organizowaniu imprez o tematyce lub z elementami bezpieczeństwa w ruchu drogowym (zakup nagród dla uczestników konkursów, zapewnienie transportu lub wyżywienia).

Realizacja obowiązków szkoły w zakresie wychowania komunikacyjnego winna być analizowana przez odpowiedniego pracownika urzędu gminy, czyli organu założycielskiego szkoły. Do współpracy powinni być włączani rodzice, poprzez komitet lub radę rodziców i działania wszystkich nauczycieli w szkole. Ocena pozwala na łatwą kontrolę i analizę bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie całej gminy, nie tylko w strefach przyszkolnych. Analiza i stały monitoring efektów działań powinien być punktem wyjścia do stworzenia lokalnych programów GAMBIT.

W ocenie pracy szkoły w zakresie brd przeprowadzonej przez samorząd można uwzględnić następujące kwestie:

- ▶ czy jest przeszkolony nauczyciel (koordynator brd);
- ▶ liczba wydanych kart rowerowych/motorowerowych (wykaz imienny);
- ▶ czy są prowadzone zajęcia pozaszkolne wychowania komunikacyjnego i w jakim wymiarze;
- ▶ czy uczniowie biorą udział w konkursach brd (szkolnych, pozaszkolnych);
- ▶ czy jest przygotowany nauczyciel do prowadzenia zajęć z pierwszej pomocy;
- ▶ jakie są potrzeby szkoły do efektywnego prowadzenia zajęć z wychowania komunikacyjnego;
- ▶ wyposażenie szkoły i infrastruktura techniczna do prowadzenia zajęć z zakresu brd.

Taka krótka ocena pracy szkoły pozwala określić zaangażowanie w zakresie bezpieczeństwa ogólnego uczniów, nie tylko w temacie brd.

Istnieją również placówki oświatowe, które borykają się z problemem rozpoczęcia działań zmierzających do poprawy brd. Na rynku brakuje odpowiednich publikacji tematycznych, a wyszukiwarki internetowe nie pokazują dużej liczby wyników podczas poszukiwania wskazówek: jak rozpocząć działania brd w szkole. Dlatego wytyczne programu GAMBIT Mazowiecki starają się usystematyzować tę cenną wiedzę. Zadaniem szkół w zakresie prewencji oświatowej powinno być:

- ▶ wytypowanie nauczycieli, koordynatorów szkolnej edukacji motoryzacyjnej;
- ▶ opracowanie szczegółowego planu realizacji wychowania komunikacyjnego (program dydaktyczny);
- ▶ szkolenie i doksztalcanie kompetencji zawodowych nauczycieli wychowania komunikacyjnego;
- ▶ wydawanie kart rowerowych/motorowerowych;
- ▶ pedagogizacja rodziców;
- ▶ organizowanie i udział w imprezach brd.

Należy jednak pamiętać, że warunkiem właściwego poziomu edukacji szkolnej na rzecz brd jest traktowanie akcji, kampanii, konkursów i turniejów jako działań wspierających, a nie jako jej najważniejszą aktywność.

Mobilizacja do działań i ich koordynacja ze strony władz oświatowych decyzyjnych, zarządzających, wykonawczych, rodziców i samych odbiorców, czyli dzieci i młodzieży, wszystkich, którzy uczestniczą w procesie szkolnej edukacji brd, może zdecydowanie przeciwdziałać niebezpieczeństwu i zagrożeniom na drodze. W edukacyjnych działaniach konieczna jest współpraca nadzoru i samorządów prowadzących szkoły oraz koordynacja w podejmowanych projektach instytucji statutowo zajmujących się brd. Każda grupa zawodowa i społeczna ma obszar do działania na rzecz poprawy brd, ochronę życia i zdrowia w ruchu drogowym, szczególnie najmłodszych jego uczestników. Człowiek wykształcony daje codziennie dobry przykład zachowań kulturalnych, zgodnych z prawem, w szacunku dla praw innych uczestników ruchu drogowego.

W nowych uwarunkowaniach polskiej szkoły i dobrze pojętym interesie społecznym problematyka brd powinna znaleźć należne miejsce w planach nauczania, a jej realizacja systematyczna, praktyczna oraz spójna z obecnymi i przyszłymi potrzebami uczniów. Powinna zaczynać się od najwcześniejszych lat nauki szkolnej i trwać ustawicznie, od szkoły podstawowej poprzez średnią i wyższą, do podjęcia pracy zawodowej. Efektywna edukacja motoryzacyjna powinna być także zintegrowana z edukacją i reedukacją dorosłych. Działania w zakresie edukacji motoryzacyjnej będą skuteczne tylko wówczas, gdy nastąpi równoczesna zmiana modelu zachowań wszystkich uczestników ruchu drogowego.

